

San Mateo

Jesucristo Goãmꝰ magꝰ ïꝰ acawererã iri-bojegue majarã erã waïre were gojamꝰhtañumi Mateo

¹ Jesucristo ñecꝰ sũmarã iribojegue majarã árĩñuma. Eropigꝰ ïꝰ ñecꝰ mꝰrꝰ iribojegue majagꝰ Davi waïcꝰgꝰ árĩmꝰriñumi. Ïꝰ árĩboro core erã ñecꝰ Abrahã waïcꝰgꝰ árĩmꝰriñumi.

² Abrahã Isaa pagꝰ árĩñumi. Isaa Jacobo pagꝰ árĩñumi. Jacobo Judá sã pagꝰ árĩñumi.

³ Judá porã Fares Zara sã árĩñuma. Erã pago Tamar waïcꝰgo árĩñumo. Fares Esrom pagꝰ árĩñumi. Esrom Aram pagꝰ árĩñumi.

⁴ Aram Aminadab pagꝰ árĩñumi. Aminadab Naasón pagꝰ árĩñumi. Naasón Salmón pagꝰ árĩñumi.

⁵ Salmón Booz pagꝰ árĩñumi. Ïꝰ pago Rahab árĩñumo. Booz Obed pagꝰ árĩñumi. Ïꝰ pago Rut árĩñumo. Obed Isaí pagꝰ árĩñumi.

⁶ Isaí Davi pagꝰ árĩñumi. Davipꝰ Israe majarã tauro opꝰ árĩñumi. Ïꝰ Uria waïcꝰgꝰ mꝰrꝰ marapore ïꝰ marapocꝰra pꝰhrꝰ Salomo waïcꝰgꝰre porãcꝰñumo igo.

⁷ Salomo Roboam pagꝰ árĩñumi. Roboam Abías pagꝰ árĩñumi. Abías Asa pagꝰ árĩñumi.

⁸ Asa Josafat pagꝰ árĩñumi. Josafat Joram pagꝰ árĩñumi. Joram Uzías pagꝰ árĩñumi.

⁹ Uzías Jotam pagꝰ árĩñumi. Jotam Acaz pagꝰ árĩñumi. Acaz Ezequia pagꝰ árĩñumi.

¹⁰ Ezequia Manase pagu árĩñumi. Manase Amón pagu árĩñumi. Amón Josia pagu árĩñumi.

¹¹ Josia Jeconia sã pagu árĩñumi. Erã árĩrisubure Israe yeba majarãre Babilonia majarãpu ñeagãñuma erã ya yebague peresu iimorã.

¹² Eropi Babilonia yeba erã ejara pũhrũ, Jeconia marapo Salatiere porãcũñumo. Salatie Zorobabe pagu árĩñumi.

¹³ Zorobabe Abiud pagu árĩñumi. Abiud Eliaquim pagu árĩñumi. Eliaquim Azor pagu árĩñumi.

¹⁴ Azor Zadoc pagu árĩñumi. Zadoc Aquim pagu árĩñumi. Aquim Eliud pagu árĩñumi.

¹⁵ Eliud Eleazar pagu árĩñumi. Eleazar Matán pagu árĩñumi. Matán Jacobo pagu árĩñumi.

¹⁶ Jacobo José pagu árĩñumi. José María marapu árĩmariñumi. Mariãpu Jesu pago árĩmo. Jesupu masare taubu árĩgu Cristo erã arĩ piyudigu árĩmi.

¹⁷ Eropirã Abrahãre mari queonũgacũ, ne Daviguere mari queotucũ, oã árĩpehrerã árĩrã catorce cururi gohra árĩñuma. Eropirã mari dipaturi Davire queocũ, ne Babiloniague Israe majarãre erã aĩgãboro core queotucũ catorce cururi gohra dipaturi árĩñuma. Eropiituhaja Babiloniague erã ejara pũhrũ mari queonũgacũ ne Cristo ĩgu masa dehyoacũgue mari queotucũ catorce cururi gohra árĩñuma daja.

Jesucristo ĩgu masa dehyoarare wereñumi Mateo

Lc 2.1-7

18 Eropigũ Jesucristo õpa masa dehyoapũ. Ìgũ pago Mariapũ José mera mojoto diribo árĩpo. Eropigo igo Ìgũ mera marapũcũboro core Espíritu Santo Ìgũ turari mera majigũ bocapo. Eropigo igo basi majigũ opawahgũriñere masipo igo.

19 Eropigũ José igore mojoto diribodigũ irire masigũ, diaye árĩrĩre Ìgũ iigũ árĩgũ igore cóãbu iiripũ. Igore gũhyasĩuro iidiabigũ, masa erã masibiricũ ta igore cóãbu iiripũ.

20 Irire Ìgũ pepirisubu Goãmũ anyupũ quẽroque Josere dehyoagũ, õpa arĩpũ.

—José, Davi mũrũ pãrami, María mera gũhyasĩiro mariro mojoto dirique. Igo Espíritu Santo Ìgũ turari mera ne nijipo arĩ wahgãrigo ãhrimo. Eropigũ gũhyasĩiro mariro igore mojoto dirique.

21 Igo porãcũgocumo. Ìgũ igo magũ ta Ìgũ ya maca majarãre erã ñeri iira dipuwajare taubu árĩgũcumĩ. Ìgũ eropa taubu árĩcũ Jesu waĩyegũca mũhũ Ìgũgãre, arĩpũ anyu Josere.

22 I árĩpehreri eropa wayoro iribojegue magũ Goãmũ ya weremũhtadigũ Ìgũ arĩ gojadiro dopa ta. Irire Ìgũre Goãmũ gojadoreñumi. Õpa arĩ gojamũriñumi Goãmũ yare:

23 Nómeo mũmũ mera árĩbigo, majigũgãre bocago porãcũgocumo igo magũgãre. Eropigũ Emanuel waĩcũgũcumĩ Ìgũgã, arĩ gojañumi Goãmũ yare gojayudigũgue.

Emanuel arĩdiaro “Goãmũ mari mera ta ãhrimi,” arĩdiaro iiaa.

24 Goãmũ yagũ anyu Josére eropa arĩ werera pũhrũ Josépũ wahgã anyu ñgũ dorediro dopa ta María mera mojoto diripũ.

25 Igo magugãre igo porãcũboro core Josépũ igo mera árĩnibiripũ. Igorũ porãcũpo pare. Eropigũ ñgũpũ igo magugãre Jesu waĩyerũ.

2

Abe mũririro majarã õaro masirã Jesure ñarã ejañuma

1 Judea yeba árĩri maca Belén waĩcũri maca Jesu masa dehyoapũ. Irisubu Herode Judea yeba majarã erã tauro opũ árĩpũ. Ñgũ eropa masa dehyoara pũhrũ necãre buherã necãre õaro masirã abe mũririropũ majarã ahri, Jerusaléngue erañorã.

2 Eropa erarã, masare ero majarãre serẽpiñorã:

—¿Judio masa erã tauro opũ árĩbu dohpague nogue masa dehyoayuri ñgũ? Abe ñgũ mũririro majarãgue árĩrã, ne necãmũ dehyoacũ ñabũ. Eropa ñgũ dehyoacũ ñha “Opũ masa dehyoagu iicumi,” arĩ masiabũ gũa. Eropa ñgũ ne dehyoacũ ñarã gũa yujuro mera ñgũre umupeorã arirã iiabũ õgue, arĩ wereñorã necãre buheri masa masare.

3 Erã eroparĩcũ pee erã opũre Herodere irire wererã wañorã. Eropigũ gajigũ opũ masa dehyoarare erã werẽcũ peegũ Herodepũ guñaricũpũ. Eropirã árĩpehrerã Jerusalén majarã sã ñgũ iro dopa ta guñaricũñorã erã sã.

⁴ Eropigu Herodepũ árĩpehrerã pahia oparãre, judio masare buherã sãre sihupehocãpũ. Īgu sihubeora pũhrũ erã gamenerepehrecũ ĩha, erãre serẽpipũ ĩgu:

—¿Nohogue masa dehyoagũcuri Goãmũ beyedigũ Cristopũ mũa pepicũ? arĩ serẽpipũ ĩgu erãre.

⁵ Őpa arĩ wereñorã erã ĩgũre:

—Belén, Judea yebague árĩri macague Cristo masa dehyoagũcumi. Őpa arĩ gojamũriñumi Goãmũ yare weremũhtadigũ:

⁶ Belén waĩcũri macague yujugũ opũ dehyoagũcumi. Īgu Goãmũ yarãre Israe majarãre dorebu árĩgũcumi. Eropiro Belén Judea yeba árĩri macari watope bu árĩri maca árĩquerero gaji macari tauro árĩroca, arĩ gojamũriñumi Goãmũ yare gojayudigũgue, arĩ wereñorã erã Herodere.

⁷ Erã eropa arĩra pũhrũ Herode masa erã peebirogue abe mũririropũ arinirãre sihubeopũ. Īgu pohrogue erã ejara pũhrũ, erãre ĩgu serẽpira pũhrũ, erã necãmũre erã ĩaranũre wereñorã erã ĩgũre.

⁸ Erã eropa werera pũhrũ Herodepũ erãre Beléngue obeogu õpa arĩpũ erãre:

—Īgũgãre õaro amaque. Īgũgãre mũa boca-jara pũhrũ yũ sãre wererã arique mũa. Īgũgãre umupeogu wabu iiaa yũ sã, arĩ were obeoripũ erãre Herodepũ.

⁹ Īgu eropa arĩra pũhrũ, erã waha wañorã. Erã eropa wacũ abe mũririropũ erã ĩadiru

necāmupu erā core wamuhtaniguicāyoro. Eropiro majigugā īgu árīro weca dujanugaja wayoro iriru necāmū.

¹⁰ Eropirā necāmū dujanugajacū ĩarā, buřigā mucubiriñorā erā.

¹¹ Majigugā īgu árīri wihigue eja, ñaja wañorā erā. Eropa ñajajarā majigugāre īgu pago mera árīgure ĩañorā erā. Eropirā erā mereja, īgure umupeoñorā. Umupeotuhaja, erā ya comorire aĭbeo, pāgūñorā erā īgugāre aĭgārirare omorā. Eropirā orore, buirire, poresuri sāre aĭwiu, īgugāre waja mariro oñorā.

¹² Irire otuhara puhrū carĭa wañorā erā. Erā eropa carĭcū quēroque Goāmū werepu erāre: “Herode pohro dujabiricāque,” arĭ werepu Goāmū erāre quēroguere. Īgu eropa arĭ werera puhrū, erāpu wahgāñorā. Erā eropa wahgāra puhrū gaji mague erā ya yebague dujarā dujaa wañorā.

José sā Jesugāre aĭ duhrigā wañuma Egiptogue

¹³ Erā eropa wara puhrū Goāmū yagu anyu quēroque Josére dehyoagu, ōpa arĭ werepu:

—Wahgāque. Herodepu majigugāre wejēbu amagucumi dohpaguere. Eropigū majigū sāre īgu pago sāre Egiptogue duru aĭ duhrigāque. Eroguere yu dipaturi mure werecāgue dujarique, arĭ werepu anyu Josére.

¹⁴ Īgu eroparĭcū peegu, Josēpu ñami ta wahgā, majigū sāre īgu pago sāre Egiptogue aĭ duhrigā wapū.

15 Egiptogue eja, Herode ïgu ojocaripõ ta eroguerẽ árĩnorã erã. Eropa wayoro iribojegue majagu Goãmũ ya weremũhtadigu ïgu arĩ gojadiro dopa ta. Irire ïgure Goãmũ gojadoreñumi. Õpa arĩ gojamuriñumi Goãmũ yare gojayudigugue: “Egiptogue árĩgure yũ magure sihubeoabũ,” arĩ gojamuriñumi Goãmũ yare weremũhtadigugue.

Herode majirãre wejẽdoreñumi

16 Eropigu necã buherã erã duhri dujaacũ peegu Herodepũ guatariacãpũ. Eropigu Belén majarãre, iri maca pohro majarã sãre erã porãre ũa porãgãre wejẽpehocãdorepũ ïgu. Ne dehyoarãre wejẽnũgadore pe bojori oparãre wejẽtudorepũ ïgu. Nere necãre buheri masa necãmure erã ïaranure wereñorã Herodere. Erã eroparicũ peegu ïgu Jesu masa dehyoarĩnure masigu, “I nũcũ bojori ta ïgu opacumi,” arĩgu majirãre pe bojori oparãre wejẽtudorepũ.

17 ïgu eropiicũ iribojegue majagu Jeremia Goãmũ yare weremũhtadigu ïgu arĩ gojadiro dopa ta eropa wayoro. Õpa wereyu gojañumi ïgu:

18 “Ramã waicũrogue busũro carabũ. Bũrigã bũjawereri mera orerã carama. Raquel acawererã Israe masa marasã nome erã porãre bũrigã orerãcoma. Erã porã sĩricũ ïarã ne bũjawere duhusome,” arĩ gojañumi iribojeguere Herode majirãre wejẽdoreboro core.

19 Eropi Herode ïgu sĩrira pũhrũ Egiptogue árĩdigure Josere Goãmũ yagu anyu quẽrogue

dehyoapũ daja. Eropa dehyoagu õpa arĩpũ Josére:

²⁰ —Majigugãre wejêdianirã mura sĩria waháma. Eropigu ãgu majigure, ãgu pago sãre Israe yebague aĩ dujaaque mũhũ, arĩ werepũ anyu Josére.

²¹ ãgu eropa arĩra pũhrũ wahgã, majigugãre ãgu pago mera ta Israe yebague aĩ dujaa wapũ.

²² Arquelao Herode magũ ãgu pagure gohro-todigu ãgu árĩcũ pee, Josépũ Judea yeba árĩgu gũipũ. Eropigu dipaturi ta Goãmũ quẽroque ãgure werenemopũ. ãgure Judeague dipaturi dujadorebiripũ. ãgu eropa werera pũhrũ erã Galilea yebague waha wañorã.

²³ Iri yebaguere Nazare waĩcũri macague eja árĩñorã erã. Eropa iĩñorã erã Goãmũ yare weremũhtanirã erã gojadiro dopa ta. Õpa arĩ wereyumũriñuma: “ ‘Cristo Goãmũ beyedigu Nazare majagu ta aĩhrimi,’ arĩrãcoma masa,” arĩ gojamũriñuma iribojegue majarã.

3

Ñu waĩyegũ masare wereñumi

Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28

¹ Eropi irisubure Ñu Goãmũ yarãre waĩyeri masũ árĩpũ. Judea yeba masa mariroque ãgu Goãmũ yare werenũgapũ.

² Õpa arĩ werepũ masare ãgu pohro ejarãre.

—Mũa ñero iirare bũjawere duhucãque. Õmaro majagu Goãmũ mũa opũ ãgu árĩboro merogã duhyaa, arĩ werepũ ãgu Ñu.

3 Iribojegue majagu Isaia Goãmũ yare weremũhtadigu Ñu eropa waburire õpa arĩ gojayuñumi:

Masa marirogue werenigui gaguiniguigu õpa arĩ buhegũcumi ĩgu: “Mari Opu ĩgu ariburi mare amuro dopa ta ĩgu ariboro core õarã árĩyuque mua ĩgure peemorã,” arĩ wereniguigũcumi, arĩ gojañumi Isaia.

4 Ihĩ Ñu camello ya gasirire suhri sañagu, waibũgu ya gasirodare tuãdiudigu árĩpu. Eropigu poreroare bamuripu. Eropárĩcũ nũgu majarã momere bapu.

5 Jerusalén maca majarã, árĩpehrero Judea yeba árĩrã, dia Jordán waĩcũriya pohro árĩrã sã ĩgure peerã wañorã.

6 Erã eropa pee, erã ñero iirare bujawere, Goãmũre irire weretarimũriñorã erã. Erã eropa werecũ peegu dia Jordán waĩcũriyague Ñu erãre waĩyepu.

7 Eropigu bajarã fariseo masa, saduceo masa sã ĩgure waĩyedorerã ejacũ ĩagu Ñu werepu erãre:

—Mua ñero iiricũrã ãhraa mua. “Goãmũre gua ñeri dipuwaja moabiricãporo,” arĩrã, ¿mua yure waĩyedorerã ahriri?

8 ĩgu mua ñero iira dipuwajare moabiricũ õpa iique mua. Diaye ta mua ñeri iirare bujowererã árĩrã, õarire gohrotorã árĩrã, õarire iique mua.

9 Opa arĩ pepibiricãque: “Abrahã mari ñecu mũru árĩmũripu. Eropirã Goãmũ mera õhaa,” arĩ pepibiricãque mua. Mũare arĩgu tiiaa. Abrahã pãramerã mua árĩri duhpburi árĩbeaa. Goãmũ gamegu i utãyeri mera gajirãre iimasimi

Abrahã acawererãre. Eropirã Abrahã pãramerã mua áriri bu gohra ta ãhraa.

10 Õpa ãhraa: Mari masa yucũ iro dopa ãhraa. Goãmupũ come opagũ iro dopa ãhrimi. Eropigũ ñeri dũcacuri yucũre pa cohã, iri nuguri sãre tabetagucumi. Tabetatuhaja, peamegue cóãgucumi ïgũ iri yucũre, iri nuguri sãre. Eropa ta iigucumi mua sãre ïgũre gamebirãre.

11 Yũ puhũ yũ tauro turagũ arigucumi. Õatariagũ ãhrimi. ïgũ iro dopa õagũ árĩbeaa yupũ. Eropigũ ïgũre pepigũ “Yũ tamera bu gohra árĩgũ ãhraa,” arĩ pepia yũhũ. Mua ñero iirare bujawerera puhũ, yupũ deco mera waĩyea. Yũ puhũ arigupũ yũhũ tauro iigucumi. Espíritu Santore ogucumi masa mera árĩniguibure. Eropigũ peamegue ïgũ ñerire soewearo dopa ta ïgupũ mua ñero iirire coegucumi.

12 Yũ puhũ arigũ trigo gasirire cóãgũ iro dopa ãhrimi. Gasirire cóãgũ ïgũ sihburu mera árĩpehreri trigo yeri gasirire suha weami. ïgũ eropa suha weara puhũ trigo gohra yeripũre ïgũ diburi wihigue dibugucumi. ïgũ suha weara gasiripũre ïgũ soegucumi. Õpa ii beyegucumi yũ puhũ arigupũ. Õarire gohrotonirãpũre ïgũ mera árĩniguicũ iigucumi. Erã ñerire bujawerebirãpũre peamegue yaribiri peamegue cóãgucumi, arĩ werepũ Ñũ.

Ñũ Jesure waĩyeñumi
Mr 1.9-11; Lc 3.21-22

13 Pũhrũ Jesu Galileague árĩdigũ wapũ. Jordán waĩcũriyague ejapũ Ñure “Yũre waĩyeque,” arĩgũ.

14 Negohraguere Ñu ĩgũre waĩyediabiriripũ.

—Cue, mũpũ yũ tauro turagũpũre yũre mũ waĩyecũ õaboaya. Mũre waĩyebu árĩbeaa yũhũ, arĩ yũhripũ Ñu Jesure.

15 Jesupũ yũhripũ ĩgũre:

—Yũre waĩyeque. Mari õpa iirã Goãmũ ĩgũ dorediro dopa ta iirã iiaa, arĩpũ Jesu. ĩgũ eroparĩcũ peegũ,

—Áũ, arĩ yũhripũ Ñu.

16 Eropa arĩtuhaja Jesure waĩyepũ. Waĩyetuhajacũ Jesu diague niguidigũ majanũgajapũ. ĩgũ majanũgajacũ ta, umũsi ĩgũre pãrima wayoro. Eropigũ Goãmũ yagũ Espĩritu Santo buja iro dopa bejagũ ĩgũ weca ĩgũ dijaricũ ĩapũ ĩgũ basi.

17 Eropiro umarogue wereniguiro cariyoro:

—Ihĩ yũ magũ yũ mahigũ ãhrimi. ĩgũ mera bũrigã mucubiria, arĩro cariyoro umaroguere.

4

Watĩ ñerire iidoreriñumi Jesure

Mr 1.12-13; Lc 4.1-13

1 Eropi Espĩritu Santopũ Jesure masa mariogue wadorepũ erogue watĩ ĩgũre ñerire iidoreboro dopa.

2 Erogue ejagũ, cuarenta nũri gohra baro mariro árĩpũ Jesu. Eropiro pũhrũguere ĩgũre oa pũriyoro pare.

³ Īḡu oaboacũ ĩaḡu watīpũ ĩḡu pohroque ejagũ õpa arīpũ:

—Mũhũ Goãmũ magũ árīḡu õpa ĩhmuque. Iyerire utāyerire bari poyacũ iique, arīripũ ĩḡu Jesure.

⁴ Īḡu eroparīcũ peegũ Jesu gamebiripũ. Eropigũ Jesu õpa arī yũhrīpũ:

—Goãmũ yare erã gojarapũ õpa āhraa: “Masare bari mera dihta ojocaribiro gahmea. Árīpehreri Goãmũ ĩḡu ya wereniguiiri mera árīro gahmea,” arīmi Goãmũ, arī yũhrīpũ Jesu watīre.

⁵ Īḡu eropa arī yũhrira pũhrũ watīpũ Jerusalén waĩcũri macague Jesure aĩḡãpũ. Eroque eja, Goãmũ ya wihi wecague Jesure aĩ mũrijapũ ĩḡu.

⁶ Aĩ mũrijatuha, ĩḡure õpa arīripũ:

—¿Diaye ta Goãmũ magũ gohra ta āhriri mũhũ? Goãmũ yare erã gojarapũ õpa āhraa:

“Goãmũ ĩḡu yarã anyuare mũre ĩhadibudoreḡucumi. Eropirã erãpũ mũre ĩhadiburãcoma mũḡue utāye weca mehbejari arīrã,” arãa ĩḡu gojarapũ.

Erã mũre eropa ĩhadibumorã árīcũ mũhũ Goãmũ magũ ta árīḡu õḡue buhrima dija ĩhmuque yũre. Mũre erã itamucũ ĩhmuñata yũre, arīripũ watīpũ.

⁷ Īḡu eroparīcũ peegũ gamebiripũ Jesu. Õpa arī yũhrīpũ ĩḡure:

—Goãmũ yare erã gojarapũ õpa arãa: “Goãmũ mũa Opũ ĩḡu arīrare ‘¿Diaye ta āhriri?’ arī masidiarã Goãmũre ii ĩhmudoremaabiricãque,” arãa Goãmũ yare erã gojarapũ, arīpũ Jesu.

⁸ Īgū eropa arī yǎhrira pǎhrū ǎmadigūgue ǎtǎgūgue Jesure aī mǎriarǎ daja. Irigū wecague mǎri bejaja, árīpehreri macarire i ǎmǎ majare ĩhmurǎ Jesure. Erǎ opari sǎre ĩhmurǎ.

⁹ Eropa ĩhmugǎ Jesure ōpa arīpǎ:

—Yǎre mereja, “Mǎhǎ yǎ opǎ āhraa,” arī umupeoq̄ue mǎhǎ yǎre. Mǎhǎ yǎre eropa iicǎ mǎre árīpehreri i macarire mǎre ogǎra, arī wereripǎ watī.

¹⁰ Īgū eroparīcǎ Jesu ōpa arī yǎhrirǎ daja:

—Satana, waq̄ue mǎhǎ. Ōpa arǎa Goǎmǎ yare erǎ gojarapǎ: “Mǎ Opǎ Goǎmǎ dihtare umupeoq̄ue. Īgū ya doreri dihtare iique,” arǎa Goǎmǎ yare erǎ gojarapǎ, arīpǎ Jesu watīre.

¹¹ Īgū eroparīcǎ peegu watī waha warǎ. Īgū wara pǎhrū anyuarǎ eja, Jesure itamuñorǎ. Īgǎre barire oñorǎ.

Galilea yeba Jesu buhenūgañumi

Mr 1.14-15; Lc 4.14-15

¹² Eropi Ñure peresu erǎ iicǎ peegu, waha warǎ Jesu. Galilea yebague ejarǎ.

¹³ Ero árīri macague Nazaregue waha, tarigǎ, Capernaum waīcǎri macague ejarǎ. Galilea waīcǎri ditaru pohro árībǎ Capernaum. Iri maca Zabulón yeba pohro, Neftalí yeba pohro árībǎ Capernaum. Erogue eja árīpǎ Jesu.

¹⁴ Eropa ta iipǎ Jesu iribojegue majagǎ Goǎmǎ yare weremǎhtadigǎ Isaia ĩgǎ arī gojadiro dopa ta. Ōpa arī gojayuñumi:

¹⁵ Zabulón yeba pohro, Neftalí yeba pohro, ditaru waro, Jordán waīcǎriya gajirǎ masegue

Galilea yeba ãhraa. Iri yeba judio masa áriñbirã ya yeba ãhraa.

¹⁶ Ero majarã Goãmũ yare õaro masibeama. Eropa masibiriquererã ta õagure ïarãgue masirãcoma. Erãpũ Goãmũre ne masibeama. Eropirã peamegue wamorã ta árĩrima. Eropigũ yujugũ erãre Goãmũ yare masicũ iigũcumĩ, arĩ gojañumi Isaia Jesu eraboro coregue.

¹⁷ Erogue árĩgu Goãmũ yare werenũgapũ Jesu:
—Mũa ñeri iirare bujawereque. Eropa iirã õaripũre gohrotoque. Ñmaro majagu Goãmũ árĩpehrerã tauro ïgu opũ árĩboro merogã duhyaa, arĩ werenũgapũ ïgu.

Wapicũrã wai wejẽrãre ïgu mera majarã árĩmorãre sihuñumi Jesu

Mr 1.16-20; Lc 5.1-11

¹⁸ Eropi Galilea waĩcũri ditaru tũroque ejagu, Simore, ïgu pagũ magũ Andre mera bocajapũ Jesu. Simo ta Pedro erã arĩ piyugũ árĩpũ. Erã wai wejẽri masa árĩñorã. Erã ya wejẽri yucũre mehyurã iĩñorã iri ditaru wũari ditarugue.

¹⁹ Erãre boca õpa arĩpũ Jesu:

—Yũ mera majarã árĩmorã arique mũa. Yũ mera mũa aricũ waire ñeha gameneorã mũa árĩro dopa ta, Goãmũ yarã árĩmorãre masare sihu gameneomorã árĩcũ iigũra mũare. Yũ mera mũa aricũ eropa iimorãre amugũra mũare. Eropirã yũ mera arique, arĩpũ ïgu erãre.

²⁰ Eropa ïgu arĩcũ peerã ta erã ya wejẽdi yucũre apicãa, Jesu mera waha wañorã.

²¹ Eropirã erã Jesu mera tarigã, Santiagore ïgu pagũ magũ Ñũ sãre bocajañorã daja. Erã

Zebedeo porã árĩñorã. Erã yaru dohodirugue erã pagu mera erã sã erã ya wejedi yucare amurã iĩñorã. Erã perãre ĩgu sihubeopu.

²² ĩgu eropa sihubeocũ pee, erãpu erã pagure, dohodiru sãre api Jesu mera waha wañorã.

Bajarã masare buheñumi Jesu

Lc 6.17-19

²³ Eropi árĩpehrerogue Galilea yebare Jesu buhe curipu. Judio masa gua buheri wirigüe òari buherire, umaro majagu ĩgu opu árĩricurire buheru. Eropigu dorecurãre òarã iigu árĩpehreri dorecurire cóapu ĩgu.

²⁴ ĩgu eropa iicũ peerã Siria yeba majarã árĩpehrerogue iri yeba árĩrã ĩgure masinugañorã. Eropa masirã, gajiropa árĩri dore oparãre, watẽa ñajasunirãre, pũriri dorecurãre, sĩriri mura dorecurãre, dupu turabirã sãre aĩ ejañorã Jesu pohrogue. Eropigu árĩpehrerãre erãre òarã wacũ iipu Jesu.

²⁵ ĩgu eropa iicũ ĩarã, Galilea yeba majarã Decapoli yeba majarã, Jerusalén majarã, Judea yeba majarã, Jordán waĩcuriya gajipu masepu majarã, bajarã masa ĩgu mera wañorã.

5

Utãgugue muria, ero buheñumi Jesu masare

¹ Masa bajarã ĩgu pohro erã ejacũ ĩagu Jesu utãgugue muriapu. Muriya, ero doajapu. Ero ĩgu doacũ ĩgu buherã ĩgu pohrogue ejañorã.

² Erã ejacũ ĩagu òpa arĩ buhenugapu:

Õpa árĩrã àhřima mucubirirã, arĩ buheñumi Jesu

Lc 6.20-23

³ —Erã ñerire bujawererã, Goãmure gameraã mucubirirã àhřima. Ûmaro majagu erã opu árĩroguere warãcoma erã. Ûmaro maja erã ya àhřaa. Eropirã burigã mucubirirãcoma.

⁴ “Orerã sã mucubirirã àhřima. Erãre mucubiricũ iimi mari Pagũ. Eropirã mucubirirã árĩrãcoma.

⁵ “Gajirãre tarinugadiabirã eropa árĩca arĩbirã mucubirirã àhřima. Goãmũ “Ogũra,” ĩgu arĩrare oparãcoma. Eropirã erã sã mucubirirã árĩrãcoma.

⁶ “Goãmũ ĩgu dorero dopa iidiarã, õarire iidiarã mucubirirã àhřima. Goãmũ ĩgu itamucũ erã õarire ii ojogorocurãcoma. Eropirã mucubirirã árĩrãcoma.

⁷ “Gajirãre mojomoro ĩarã mucubirirã àhřima. Erã eropa mojomoro ĩacũ Goãmũ erã sãre mojomoro ĩagucumi. Eropirã mucubirirãcoma.

⁸ “Erã ñerire cóãnirã, mucubirirã àhřima erã. Goãmure ĩarãcoma erã. Eropirã mucubirirãcoma.

⁹ “Gajirãre gamequeãcũ bosarã mucubirirã àhřima. Erãre “Yũ porã àhřima,” arĩgucumi Goãmũ. Eropirã mucubirirãcoma.

¹⁰ “Goãmũ dorerire erã iira waja gajirã mera ñero tarinirãpu umaro majagu erã opu árĩroguere ĩgu yare oparãcoma erã. Eropirã mucubirirãcoma.

¹¹ “Yahare mũa iira waja gajirã mũare erã turiquerecũ ta mucubirirã àhřaa mũa. Mũare erã ñero iicũ mucubirirã àhřaa mũa. Yaharã

mũa árfiri waja mũare árfipehreri ñeri quere goroweoquerecũ ta mucubirirã ãhraa mũa.

¹² Goãmũ yare weremũhtanirãre mũa core árfinirãre erãguere ta ñero iimũhtañuma. Mũa sãre erãre iidiro dopa iicũ mucubirique. Ôaro sĩporãcũque. Eropigũ Ʃmarogue mũa ejacũ wũaro ôaro iigũcumĩ mũare Goãmũ. Eropirã mucubirique mũa, arĩ wererũ Jesu.

Moa iro dopa, boyoro iro dopa ãhrima Jesu yarã, arĩ buheñumi

Mr 9.50; Lc 14.34-35

¹³ Eropi Jesu buhenemopũ:

—Moa waibũgũ dihire iri ñero wabiricũ iiro dopa ta mũarũ yaharãpũ árfipehrerã gajirãre ñerire erã iidiabiricũ iiaa. Moa ñeri wacũ dipaturi ôari iimasiya mara. Iri moa ne ôabeaa. Iri eropa wacũ iri moare cóãcãro gahmea. Irure cóãra pũhrũ weca ejama. Ne duhpiburi árfibeaa iri erã cóãra. Iri duhpiburi árfihiro dopa ta árfibiricãque mũa. Goãmũ yapũre iiniguicãque, arĩ wererũ Jesu.

¹⁴ Eropi iũgũ buhenemopũ:

—Boyoro marire ihamasicũ iiro dopa ta mũarũre yaharãpũre i yeba majarãre Goãmũ yare wererã erãre masicũ iiro gahmea. Utãgũ weca árfiri macare duhmasiya mara.

¹⁵ Eropi sihãgodirure masa sihãgorã gajino docague dibubeama. Irure sihãgogũ Ʃmarogue duhpomi iri wihi majarã árfipehrerã erã iaboro dopa.

¹⁶ Eropirã mũa sã mũa Goãmũre mũa umu-peorire dibubiricãque. Ôaro wereque. Eropirã

õarire iique. Mũa eropa iicũ ãarã masa erã mari Pagũ ¼maro majagũre umupeorãcoma. “Ïgũ turagũ, õagũ ãhrimi,” arĩrãcoma, arĩ werepũ Jesu.

Goãmũ ïgũ dorerire ïgũ gojarare wereñumi Jesu

¹⁷ Eropa arĩtuhaja, erãre werenemopũ:

—Ire mũa masicũ gahmea yũhũ. Goãmũ ïgũ dorerire Moiserẽ ïgũ apirare, ïgũ yare weremũhtanirã erã gojara sãre cóãgũ arigũ iibiribũ. Iri dorerire mũaare õaro were amugũ arigũ iibũ. Goãmũ yare erã werediro dopa ta iigũ aribũ.

¹⁸ Diaye ta mũaare arĩgũ iiaa. I yeba ¼maro árĩropẽ ta ïgũ doreri sã árĩroca. Goãmũ ïgũ dorerare iipehogucumi.

¹⁹ Eropirã iri dorerire yujurãyeri tarinũgarã, gajirãre eropa ta iidorerã bu árĩrã árĩrãcoma. ¼maro majagũ opũ ïgũ árĩroque bu árĩrã iro dopa árĩrãcoma. Yujuñe doreriñe árĩquerecũ ta erã tarinũgarã bu árĩrã iro dopa árĩrãcoma erã. Gajirãpũ ïgũ dorerire õaro iirã, gajirãre erã iiro dopa iidorerã ¼maro majagũ ïgũ opũ árĩroque oparã iro dopa árĩrãcoma erã.

²⁰ Mũaare arĩgũ tiiaa yũhũ. Masare buherã, fariseo masa sã Goãmũ gamerire queoro iibeama. Erã tauro Goãmũ gamerire iique mũa. Mũa eropa iibirã, ïgũ opũ árĩroguere ne ejasome mũa, arĩ werepũ Jesu.

Papũrire wereniguirire wereñumi Jesu

Lc 12.57-59

²¹ Eropa arĩtuhaja erãre werenemopũ:

—Iribojegue majarã õpa arĩ wererare ta peenirã árĩribũ mũa: “Masare wejẽbiricãque. Masare wejẽdigũ erã dipuwaja moabu áhrimi,” erã arĩrare peenirã árĩribũ mũa.

22 I erã werera tauñariro mũapũre werenemogũra. Ĩgũ acaweregũ mera papũridigũpũ masũre wejẽdigũ iro dopa ta áhrimi. Eropĩgũ erã dipuwaja moabu áhrimi ĩgũ sã. Ĩgũ acaweregũre gameturigũ dipuwaja moadorerã pohro erã aĩgãbu ta áhrimi ĩgũ sã. “Ñegũ pee masibigũ áhraa mũhũ,” ĩgũ acaweregũre arĩgũre peamegue wama gũhyataria ĩgũre.

23 “Mũa acaweregũ mũare ĩgũ ĩhaturicũ ĩgũ mera amumũhtaque Goãmũre serẽboro core. Eropirã Goãmũ wihigue mũa Goãmũre umupeorã waboro core, waibũgũre mũa oboro core õpa iique.

24 Goãmũre mũa oburire duhucãnique dohpa. Mũa acaweregũ pohrogue waha, “Dipaturi ĩhaturibiricãrã. ĩrire iripẽta duhurã,” ĩrire arĩque ĩgũre. Mũa eropa amura pũhrũ Goãmũre umupeorã waque daja ĩgũ ya wihigue.

25 “Gajigũ mũare weresãdiagũ, dipuwaja moadoreri wihigue mũare ĩgũ aĩgãdiacũ, ĩgũ mera guaro mariro arĩque. Dipuwaja moadoregũ pohrogue ĩgũ aĩ ejaboro core ĩgũ mera õaro ahmu wereniguique. Mũa eropa iicũ ĩagũ mũare weresãbiribocumi. Mũa eropa ĩbiricũ erogũre mũare aĩ ejacũ ĩgũpũ dipuwaja moadoregũre weresãgũcumi. ĩgũ eropa weresãcũ, beyegũpũ peresu iirãguere mũare ogũcumi. Eropirã erã mũare peresu

iirãcoma.

²⁶ Erogue árĩniguirãca mũa. Ne erã wajayedorerare mũa wajayephocãgue wirirãca mũa, arĩ werepũ Jesu.

Gajigũ marapo mera ñero iirire wereñumi Jesu

²⁷ Õpa arĩ werenemopũ Jesu:

—Iribojegue majarã õpa erã arĩ wererare peenirã árĩribũ mũa. “Gajigũ marapo mera ñero iibircãque,” erã arĩrare peenirã árĩribũ mũa.

²⁸ I erã werera tauñariro mũaare ipũre werenemogura: Nomeore ñeabiriqueregũ ta yujugũ igo mera árĩdiagũ igore ñero ñaribejagũ ñero guña pepigũ ñero iituhami igo mera.

²⁹ “Eropirã mũa cuiru diayerũ árĩdiru mera ñero iirã irirure mũa gorawea cóãbodiropã dopa ta iri ñerire duhucãque. Irire duhubirã peamegue warãca. Mũa cuirure cóãcũ iri cuiru dihta dederea. Mũa ñerire duhubirãpũ peamegue waha ñetariaro tarirãca. Eropirã iri ñerire duhucãque.

³⁰ Eropirã mũa mojoto diayerũ maja mojoto mera ñero iirã iri mojtore tabeta cóãbodiropã dopa ta iri ñerire duhucãque. Irire duhubirã peamegue warãca. Mũa mojtore mũa cóãcũ iri mojoto dihta dederea. Mũa ñerire duhubirãpũ peamegue waha ñetariaro tarirãca. Eropirã iri ñerire duhucãque, arĩ werepũ Jesu.

*Erã marasã nomere cóãrere wereñumi Jesu
Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18*

³¹ Õpa arĩ werenemopũ Jesu:

—Iribojegue i sãre arĩñuma: “Ïgũ marapore cóãdiagũ ïgũ cóãburire wereripũ mera igore cóãmasimi,” arĩñuma iribojeguerẽ.

³² I erã werera tauñariro mũapũre ire weregũra: Yujugũ ïgũ marapo mũmũ mera ñero iibiriquerecũ ta igore cóãbocumi. Ïgũ eropa cóãdigo gajigũ mera marapũcũgo ñero iigo iicumo gajigũ mera árigo. Eropigũ igo marapũ igore cóãdigũ igore gajigũ mera ñero iicũ iimi. Eropigũ ïgũ cóãdigo mera marapocũgũ igo mera ñero iigũ iimi ïgũ sã, arĩ wererũ Jesu.

Waĩpeo arĩrare wereñumi Jesu

³³ Ōpa arĩ werenemopũ Jesu:

—Iribojegue majarãre erã õpa arĩ wererare peenirã árĩribũ mũa: “Mũa arĩdiro dopa ta eropa iique. ‘Goãmũ mera diaye ta eropa iigũra,’ mũa arĩdiro dopa ta iique,” erã arĩ wererare peenirã árĩbũ mũa.

³⁴ I erã werera tauñariro mũare weregũra. “Ūmaro mera diaye ta arĩgũ iiaa,” arĩ ũmaro mera arĩ waĩpeo arĩbircãque. Ūmaropũ mari Opũ ïgũ árĩro ãhraa. Bu árĩro árĩbeaa. Ero eropa árĩro árĩcũ ãarã eropa arĩmaabircãque.

³⁵ I yeba mera ne waĩpeo arĩbircãque. I yeba sã Goãmũ ya yeba ta ãhraa. Ero eropa árĩro árĩcũ ãarã eropa arĩmaabircãque. Jerusalén mera ne waĩpeobircãque. Turagũ mari Opũ ya maca ãhraa Jerusalén. Bu árĩro árĩbeaa. Eropirã eropa arĩmaabircãque.

³⁶ “Yũ dipuru mera diaye arĩgũ iiaa,” arĩ waĩpeobircãque. Mũa poari borecũ iimasibea mũa. Iri ñiri wacũ sãre iimasibea mũa. Eropa

iimasibirã árĩrã “Yũ dipuru mera diaye arĩgu iiaa,” arĩ waĩpeobiricãque.

³⁷ “Iirãra,” arĩrã waĩpeoro mariro diaye ta irire arĩniguicãque. “Iisome,” arĩrã sã waĩpeoro mariro arĩniguicãque. Mũa waĩpeo arĩrã watĩ ñegũ ãgu dorero dopa ta iirã iica, arĩ werepũ Jesu.

Erã basi gamediarire wereñumi Jesu

Lc 6.29-30

³⁸ Õpa arĩ werenemopũ daja Jesu:

—Iribojegue õpa erã arĩ wererare peenirã árĩribũ mũa. “Mũre gajigu mũ cuirure ãgu patĩadiro dopa ta mũ sã ãgure patĩa gameque. Mũa gũcũrirure ãgu panuadiro dopa ta mũ sã ãgure ãgu gũcũrirure panua gameque,” erã arĩ wererare peenirã árĩribũ mũa.

³⁹ Erã werera tauñariro weregũra daja mũare. Mũare ñero iidigũre eropa ãcãque. Yujupũ mũ wayuporãre pacũ, “Gajipũ sãre padiagu paque,” arĩque ãgure.

⁴⁰ Gajigu mũre dipuwaja moagũre ãgu weresãcũ, ãgu dipuwaja moagupũ mũhũ camisa mera mũre weresãdigũre wajayedorebocumi. ãgu eropa wajayedorecũ ãgure oque. Iriñere otuhaja mũ weca majañe suhriro sãre onemoque ãgure.

⁴¹ Yujugũ surara gajinore yuju kilómetro mũre aĩgãbasadorecũ, gaji kilómetro aĩgãnemobasaque daja ãgure.

⁴² Mũre serẽdigũre ãgu serẽropẽ ta oque ãgure. Eropigu gajigu mũre wayudorecũ wayuque ãgure ãgu wayudorerare, arĩ werepũ Jesu.

Mũare ïhaturirãre mahique, arĩ wereñumi Jesu

Lc 6.27-28, 32-36

⁴³ Ōpa arĩ werenemopũ daja Jesu:

—Masa õpa arĩmũrima: “Mũa mera majarãre mahique. Eropirã mũare ïhaturirãpũre ïhaturi gameque daja,” erã arĩrare peenirã árĩribũ mũa.

⁴⁴ Erã werera tauñariro weregũra mũare daja: Mũare ïhaturirãre mahi umupeoque. Mũare ñero iirãre õaro árĩdoreque. Mũare ïhaturirãre õaro iique. Eropirã mũare ñero wereniguirãre mũare ñero iirã sãre “Erã sã õaro árĩporo,” arĩrã Goãmũre serẽbasaque.

⁴⁵ Mũa eropa iirã mari Pagũ umaro majagũ Goãmũ porã ãhraa mũa. Goãmũpũ yujuropa ta iimi masare. Ñerãre, õarã sãre abere asicũ iimi ïgũ. Eropigũ Goãmũ ïgũ dorerire iirã sãre, iibirã sãre deco merecũ iimi ïgũ. Masare yujuropa ïgũ iiro dopa ta mũa sã masare iique.

⁴⁶ Mũare umupeorã dihtare mũa umupeocũ ne duhpiburi árĩbeaa iri. Ñerã masa wajasea corerã sã eropa ta iima. Eropirã árĩpehrerãre umupeoque.

⁴⁷ Mũa acawererã dihtare mũa õaro bocatĩricũ ne duhpiburi árĩbeaa iri. Goãmũre masibirã sã eropa ta iima. Eropirã árĩpehrerãre õaro bocatĩrique.

⁴⁸ Ñeri marirã árĩque mũa. Mari Pagũ umaro majagũ ïgũ ñeri marigũ ïgũ árĩdiro dopa ta mũa sã ñeri marirã árĩque, arĩ werepũ Jesu.

Ōari iirire wereñumi Jesu

¹ Dipaturi ĩḡu werenemopu:

—Goãmũ ya árĩburire ōarire iirã árĩrã, “Goãmũ yare iipehorã áhrra gũa,” arĩ werebiricãque gajirãre. Mũa eropa arĩ wererã mũa ōaro iira ne duhpiburi árĩbeaa. Eropigũ Goãmũ umaro majagũ ōarire mũa iira wajare mũare osome.

² “Eropirã mojomorocũrãre itamurã, iirire masare ii ĩhmubiricãque. Masa erã ĩabiro itamuque erãre. Gajirã iro dopa iibiricãque. Erã masa bajarã watope mojomorocũrãre itamura. Mague niguirã watope mari buheri wirigue árĩrã watope sãre ii ĩhmuma. Erã eropa iiquererã erã mari pũrũpũrũre ñero iicorerã áhrrima. Eropa masa watope ōarire ii ĩhmurã erã, “Ōarã áhrrima erã,” masare arĩdorerã iima. Erã eropa iirã masa umupeori mera wajatatuhama. Eropigũ Goãmũpũ ne wajayesome erãre.

³ Eropirã mojomorocũrãre itamurã, iirire yayarogã iique. Mũa wapi mera árĩquererã ta ĩḡu ĩabiro iirire iique.

⁴ Masa erã ĩabirogue mojomorocũrãre itamuque. Masa ĩabirogue mũa itamuquerecũ Goãmũpũ ĩhami. Eropigũ mari Pagũpũ mũare wajayegũcumi, arĩ wererũ Jesu.

Goãmũre serẽriñere buheñumi Jesu

Lc 11.2-4

⁵ Dipaturi ĩḡu werenemopu:

—Goãmũre serẽrã, mari pũrũpũ ñero iicorerã iiro dopa iibiricãque mũa. Erã mari buheri wirigue nigui, mague sãre nigui, Goãmũre serẽ

ĩhmuma erã masare. Eropa serẽ ĩhmurã di-
aye masa erãre umupeori mera erã mucubiri-
tuhama. Eropigũ Goãmũ erãpũre umupeosome.

⁶ Mũarũ Goãmũre serẽmorã mũa ya taribugue
biha ñajaque. Biha ñaja mari Pagũ ĩasũya
marigũre serẽque. Mũa eropa iicũ masa
erã ĩabiro árĩquerecũ ta mari Pagũrũ mũare
ĩagũcumi. Eropa peegũ mũare õaro iigũcumi
ĩgũ.

⁷ “Eropirã Goãmũre serẽrã, pepiro mariro mũa
serẽrare ta dipaturi serẽ maji dujabiricãque.
Eropa ta iima Goãmũre masibirã. “Bajasuburi
yuju disiro ta gũa serẽcũ gũare peegũcumi,” arĩ
pepima erã.

⁸ Erã iiro dopa iibiricãque. Mũa serẽboro core
mari Pagũ mũa gamerire masituhami.

⁹ Eropirã õpa arĩ serẽro gahmea Goãmũre.
Gũa Pagũ umaro majagũ mũ õagũ árĩrire
árĩpehrerã umupeoporo.

¹⁰ Dohpaguere árĩpehrerã weca opũ árĩque.
Umároguere mũ dorero dopa ta erã iiro dopa
ta i yeba majarã sã eropa iiporo.

¹¹ Eropigũ umuri nũcũ gũa baburire oniguicãque
gũare.

¹² Gajirã gũare erã ñero iirare gũa cãdijiro dopa
ta mũ sã gũa ñero iirare cãdijique.

¹³ Eropigũ gũa ñero iiborare cãhmotaque.
Eropigũ gũare ñerire iibiricãcũ iique. Mũhũ
gũa Opũ turagũ eropa árĩniguigũca. Árĩpehrerã
mũre eropa umupeoniguicãrãcoma, arĩ serẽque
Goãmũre, arĩ wererũ Jesu.

¹⁴ “Gajirãre mũare erã ñero iirare mũa

cãdijicũ ãagu, mari Pagu umaro majagu mua ñero iira sãre cãdijigucumi.

¹⁵ Gajirã muare erã ñero iirare mua cãdijibiricũ mari Pagu mua ñero iira sãre cãdijisome, arĩ werepũ Jesu.

Goãmure umupeomorã ba duhurire buheñumi Jesu

¹⁶ Eropigu ãgu erãre werenemopũ:

—Goãmure umupeomorã ba duhurã bujawererã iro dopa ii ãhmubiricãque. Eropa iima mari purupũ ñero iicorerã. Erã erã diaporire bujawererã iro dopa ãhrima. Erã eropãricũ erã ba duhucũ ãha masima masa. Diaye ta muare arãgu iiaa. Masa erãre umupeocũ gahmema erã. Eropirã erãre umupeocũ ãarã mucubirituhama. Eropigu Goãmupũ erãre ðaro iisome. Eropirã erã iiro dopa ii ãhmubiricãque mua.

¹⁷ Mua sã ba duhurã mua arãniguiro dopa ta arãque. Mua ya dipure upũ mera sũcã ðaro wãpocãque. Mua diapori sãre coecãque.

¹⁸ Mua eropa iicũ mua ba duhucũ ãha masisome masapũ. Goãmũ dihta ãha masigucumi. Mua seyaro mua arãcũ ãgupũ mua mera ãhrimi. Eropa ãagu ãgu muare ðaro iigucumi, arĩ werepũ Jesu.

Umaro majare guñadoreñumi Jesu

Lc 12.33-34

¹⁹ Jesu werenemopũ daja:

—I yeba majare arã gameneobiricãque. Õ maja boa waboca. Iri boabiricũ yajari masũ arãbocumi irire. ãgu yajabiricũ mega tãabocoma. Eropiro

i yeba maja dederema guhya ahraa. Eropirã i yeba majare burigã gamebircãque.

²⁰ Ūmaro majapure turaro gameque mua. Ūmaro majare mega tuamasibeama. Eroque mua opaburi ne boabeaa. Eroquere yajari masu ne aĩmasibeami.

²¹ Eroque mua opaburi iri arĩcũ, umaro majare Goãmũ yare burigã guñarãca mua, arĩ werepu Jesu.

Masa erã pepiro dopa ta iima, arĩ wereñumi Jesu

Lc 11.34-36

²² Eropi buhegu õpa arĩ werenemopu erãre:

—Mua cuiri mua dupure sihãgodiru iro dopa ta ahraa, arĩ werediãcũ õpa ahraa. Mua pepiro dopa ta iiaa. Mua õaro mera pepirã arĩrã õarire iiaa.

²³ Mua ñerire pepirã arĩrã ñeri dihtare i mua. Ūmaro majare mega tuamiaa. Eropirã mua ñeri dihtare mua pepiniguicãcũ iri ñeripu ñetariari ahraa, arĩ werepu Jesu.

Niyerure gamerã, Goãmupure gamebeama, arĩ wereñumi Jesu

Lc 16.13

²⁴ Eropigu igu erãre werenemopu:

—Yujugu Goãmupure guñagu niyerupure guñabeami. Niyerupure burigã guñagu Goãmupure guñabeami. Eropigu niyeru dihtare gamegu arĩgu Goãmure mucubircũ iibeami. Goãmũ sãre niyeru sãre peñere gametarimaja masiya mara mure, arĩ werepu Jesu.

Goãmũ ãgũ porãre ãhadibumi, arĩ wereñumi Jesu

Lc 12.22-31

²⁵ Eropigũ erãre werenemopũ:

—Eropigũ mũare ire arĩgũ iiaa. Mũa arĩricũre mũa barire, ihririre, suhri sãre wũaro guñaricũbiricãque. Mũaare deyoro moagu bari dihtare bamorãre, suhri sañamorã dihtare Goãmũ iibiripũ mũare. Mũa iri dihtare guñacũ gamebeamĩ.

²⁶ Mirimagũ porãre Goãmũ ãgũ ãhadiburire masique mũa. Erã poeri moorã ãhřima. Eropiro erã bari dihburĩ wiri erãre mara. Mari Pagupũ erãre erã baburire ohomi. Mirimagũ porã tauro mũapũre mahimi Goãmũ. Eropigũ mũa sãre ãhadibugũcumĩ ãgũ.

²⁷ Wũaro mũa pepiri mera iri mũare pagarã wacũ iibea. Eropiro mũa wũaro pepiri duhpiburĩ arĩbea.

²⁸ “¿Eropirã duhpirã mũa suhri sañaburire wũaro guña bũjawere pepicãri? Nũgũ maja gori iri gorire pepique. Iri gori ne iiro mariro õari goricũa. Iri gori õari suhri iro dopa õari gori dehyoaa.

²⁹ Salomo opũ mũarũ õari suhri opagu ãgu arĩquerecũ ta iri goripũ ãgu ya suhri tauro õari gori ãhřaa.

³⁰ Iri gorire õari gori iimi Goãmũpũ. Iri gori bajamenũrigã arĩra pũhrũ ñaidija pehrea waha. Mero ãhřĩ, gajinũ peamegue soe cóacãma. Iri eropa mata pehrequerecũ ta iri gori iri õari gori arĩcũ iimi Goãmũ. Eropigũ Goãmũ iri gorire ãgũ õari gori ãgũ iidiro tauro mũa sãre õaro

iigucumi. Suhrire ogucumi. Goãmure daberogã umupeoa mua.

³¹ Eropirã mua baburire, mua ihriburire, mua suhri sañaburire wuaro guñabiricãque.

³² Goãmure masibirãpũ irire eropa amanigucãma. Mari Pagũ umaro majagũ árĩpehreri mua gamerire masimi. Ìgũ eropa masicũ mua ya árĩburire wuaro guñabiricãque.

³³ Goãmũ mua Opũ ìgũ árĩborore gamemũhtaque mua. Mua eropa iira pũhrũ Goãmũpũ mua gameri dũhyacũ ogucumi.

³⁴ Eropirã ñamigãre mua dohpa warocuri arĩ wuaro bujawere ne pepibiricãque. Dohpagãre mua ñero tariboro árĩtuhaa. Eropirã dohpagã maja dihtare pepique. Gajinũ majare wuaro bujawere pepinemobiricãque. Goãmũpũ muare itamugucumi, arĩ werepũ Jesu.

7

Gajirãre “Ñerã ãhrima,” arĩbiricãque, arĩ wereñumi Jesu

Lc 6.37-38, 41-42

¹ Eropigũ ìgũ erãre werenemopũ:

—Gajirãre “Ñerã ãhrima,” arĩ erã iirare werewuabiricãque mua. Mua eropa arĩ werewuabiricũ Goãmũ mua sãre “Ñerã ãhrima,” arĩsome.

² Gajirãre “Õaro iibeama,” mua arĩ pepidiro dopa ta Goãmũpũ mua sãre eropa ta arĩ ìagucumi. Mua gajirãre beyero dopa Goãmũpũ mua sãre eropa ta beyegucumi.

³ Mari werenigui queori mera buhecã õpa iirã ãhraa mua. Mua acaweregũ ãgũ cuirugue miri pogañegã mehñajacã iri pogañegãre õaro ãhaa mua. Mua ya cuiripũre wuarimiji árĩquerecã ta irimijire ne pepibea mua. Eropirã gajigũre miri pogañegãre mua ãaro dopa ta mua acaweregũ ãgũ ñero iiripũre õaro ãhaa mua. Mua basi turaro ñerire iiquererã ta irire eropa pepicãa mua. ¿Dohpa árĩronore eropa ãhriri mua?

⁴ Õpa arĩ wereniguia mua acawererãre: “Acaweregũ, ñerire iigu iica mũhũ. Eropigu irire duhcãque,” arĩ wereniguia mua. Eropa ãgũre ñerire iidorebiriquererã mua sã ñerire duhubea. ¿Duhpirã irire ñerire iinirã árĩquererã ta irire pee masibeari mua?

⁵ Eropa iirã masa erã pũrupũre ñero iicorerã ãhraa mua. Mua ñero iiripũre duhumãhtaque. Mua eropa iira pũhrũ mua acawererãre “Mua ñero irire duhcãque,” arĩ weremasia mua.

⁶ Diayea iro dopa árĩrãre ñetariarãre Goãmũ ya õatariarire erã umupeobiririre werebiricãque erãre. “Erãgue ñero wereya ñero arĩri,” arĩrã werebiricãque erãre, arĩ werepũ Jesu.

*Mari Pagure mari serẽrere wereñumi Jesu
Lc 11.9-13; 6.31*

⁷ Eropigu ãgũ erãre werenemopũ:

—Goãmũre mari Pagure serẽque mua. Mua eropa serẽrã mua aĩrãca. Mua serẽrere bocarãca. Goãmũre eropa serẽniguicãque mua. Mua eropa iicũ ãgũ mũare ogucumi.

⁸ Árĩpehrerã Goãmũre serẽrã aĩrãcoma. Eropirã erã serẽrare bocarãcoma. Eropigu

árĩpehrerã Goãmure eropa serēniguicãrãre ĩgu erãre ogucumi.

⁹ “¿Mũa porã barire mũare serēcũ utãyerpũre obocuri mũa erãre? Obiriboya.

¹⁰ ¿Mũa porã waire mũare serēcũ añapũre obocuri mũa erãre? Obiriboya mũa.

¹¹ Mũa ñerã árĩquererã ta mũa porãre ðarire omasia mũa. Eropĩgu mari Pagũ mũa tauro ðarire ohomi mũare ĩgu porãre ĩgũre mũa serērire.

¹² “Gajirã mũare ðaro iicũ gahmea mũa. Erãre mũa ðaro iicũ gamero dopa ta ðaro iique erã sãre. Erã ðaro iibiriquerecũ ta mũapũ erãre ðaro iique. Eropa ta iidorea Moise dorerigue, Goãmũ yare weremũhtanirã erã gojarague sã, arĩ werepũ Jesu.

Miri disiporogã queorire wereñumi Jesu

Lc 13.24

¹³ Eropĩgu ĩgu queorire werenemopũ erãre ðpa arĩgu:

—Goãmũ pohrogue wadiarã ĩgu yare iiro gahmea mũare. Eropirã ĩgu yare eropa iimaabiricãro gahmea. Miri disiporogãgue mũa wadiacũ diasa ãhraa. Eropiro diasa ãhraa Goãmũ pohrogue mũa wadiacũ. Peamegue masa erã wacũ diasabeaa. Wũari disiporogue mari ñajacũ diasabeaa. Iri disiporogue ta masa erã ñajaboro dopa ta peamegue masa erã wacũ diasabeaa. Eropirã masa bajarã erogue warã iima.

¹⁴ Goãmũ pohrogue wadiacũ diasa ãhraa. Bajamerãgã masa erogue warãcoma. Erogue warã mũuri nũcũ Goãmũ mera árĩniguirãcoma, arĩ werepũ Jesu.

*Yucugũ dũcare masirã dipagũ sãre masiro
dopa ta masa erã iirire ïarã erã árĩcũre masia
mari, arĩ wereñumi Jesu*

Lc 6.43-44

¹⁵ Eropigũ ïgũ werenemopũ erãre:

—Ōaro pee masique. “Goãmũ yare weremũhtarã ãhraa,” arĩ gũyarãre peebericãque mũa. Erã õarire iirã iro dopa aririma mũa pohroque. Erã pepirigue ñerã ãhrima erã.

¹⁶ Erã ñero iicũ ïarã ñerã erã árĩcũ masirãca mũa. Erã õaro iicũ ïarã, õarã erã árĩcũ masirãca mũa. Aña poragũ dipatõrre dũcacũbeaa. Poracũdigũ sã higuera dipure dũcacũbeaa.

¹⁷ Ōadigũ yucugũ õarire dũcacũ. Ñedigũpũ ñerire dũcacũ.

¹⁸ Yucugũ õadigũ ñerire ne dũcacũmasibirica. Eropiro ñedigũ sã õarire dũcacũmasibirica.

¹⁹ Ōarire dũcacũbiriri yucũre pa cóãcã, peamegue soecãma. Eropa ta iigũcumi Goãmũ ïgũ gamerire iibirãre.

²⁰ Eropirã “Goãmũ yare weremũhtarã ãhraa,” arĩrã erã gũyacũ õpa masirãca. Erã iiricũre ïaque. Erã õarire iirã árĩcũ ïha “Goãmũ ya wereniguirã ta ãhrima,” arĩ ïha masirãca. Erã ñerire iirã árĩcũ ïha “Goãmũ ya wereniguirã árĩbeama. Eropirã gũyarã ãhrima,” arĩ ïha masirãca, arĩ werepũ Jesu.

*“Mũare ne masibea,” arĩgũca yũhũ bajarã
masare, arĩ wereñumi Jesu*

Lc 13.25-27

²¹ Eropigũ ïgũ erãre werenemopũ:

—Bajarã yũre “Yũ tĩgũ,” arĩrã árĩquererã ta umaro majagũ Goãmũ ïgũ árĩroguere wasome

erã. Yũ Pagũ umaro majagu ãgu gamerire iirã dihta ãgu opu áriroque warãcoma.

²² Pehrerinũ árĩcũ bajarã masa õpa arĩrãcoma yũre: “Gua tĩgu, mũ yare gua buheabu. Mũ waĩ mera pũririre, watẽare cóãbu. Eropirã mũ turari mera baja deyoro moarire iiaabu gua,” yũre arĩrãcoma.

²³ Erã eropa arĩquerecũ õpa arĩ yũhriũca erãre: “Mũare ne masibea. Ñerire iirã áhraa mũa. Yũ pohro aribiricãque,” arĩũca yũhũ erãre. Eropirã Goãmũ gamerire iique yũ pohro aridiarã, arĩ werepũ Jesu.

Pe wihi iira queorire wereñumi Jesu

Lc 6.47-49; Mr 1.22

²⁴ Eropigũ queori mera werepũ Jesu erãre buhegũ:

—Eropi árĩpehrerã i yũ wereniguirire peenirã yũ dorerire iirã, õaro pee masigũ wihi iidigũ iro dopa áhrima erã. ãgu ãhcãri goberire seha, wihire nugunũgapũ.

²⁵ ãgu wihire ãgu tuhajara pũhrũ deco bũrigã ahri, dia miritaria wayoro. Miruñe bũrigã weãyoro. Eropa waquerecũ ta iri wihi ãhcãro ãgu nugura wihi árĩro ne mihrua dijabiriyoro.

²⁶ Eropirã árĩpehrerã yũ wereniguirire peenirã arĩquererã ta yũ dorerire iibirãpũ pee masibigũ ãgu wihi iigũ iro dopa áhrima. ãgũpũ ãgu wihire dia tũro maja imiporo weca nugu, õaro iibiripũ.

²⁷ ãgu wihire tuhajara pũhrũ, deco bũrigã ahri, dia miritaria waha, miruñe bũrigã weãyoro.

Eropa weãro iri wihire weã mehpicãyoro, arĩ werepũ Jesu.

28-29 Īgũ eropa arĩ buhecũ peerã, peemaria wañorã masa. “Īgũ marire opũ ĩgũ buhero dopa ta buhemi ĩgũ. Marire buherã iro dopa buhebeami,” arĩ pepiñorã erã.

8

Jesu cami boagũre ðagũ wacũ iĩñumi

Mr 1.40-45; Lc 5.12-16

¹ Jesu utãgũgue buhe doadigu dijaa warũ. Īgũ dijacũ ĩarã masa bajarã ĩgũre nũrusiañorã.

² Ero ĩgũ wadiro yujugũ cami boagũ mague ĩgũre nũrusiaja eja, mereja, ĩgũre serẽpũ.

—Gũa tĩgũ, mũhũ yũre ðagũ iidiagũ iique, arĩpũ.

³ Īgũ eroparĩcũ peegũ ĩgũ mojoto mera Jesu ĩgũre mohmeripũ.

—Áũ, mũre ðagũ wacũ iiaa, arĩpũ Jesu ĩgũre.

Īgũ eroparĩcũ ta iri cami boara yarima wayoro.

⁴ Eropa iituhaja Jesu ĩgũre arĩpũ daja:

—Yũhũ mũre ðpa iirare ne gajirãre werebiricãque. Mũ ya ðũpũre ðarare pahire ĩhmugũ waque, “Õaro ãhrimi,” arĩdoregũ. Tuhajanugu Moise dorerire Goãmũ ĩgũ apidiro dopa ta iique. Eropigũ Goãmũ ya wihigue mirimagũre asũ wahgã apique mũ dore tarirare masa árĩpehrerã erã masimaja ðaro, arĩpũ Jesu.

Surara opũ ĩgũ pohro majagũ dorecũcũ Jesu ðagũ iĩñumi ĩgũre

Lc 7.1-10

⁵ Ero pũhrũ Jesu Capernaum waĩcũri macague ĩgu ejacũ surara opũ ĩgu pohro eja, ĩgũre turaro õpa arĩ serẽpũ:

⁶ —Gũa tĩgu, yũ pohro majagu ne bũhari mera dorecũgu wamasibirinijagu, ĩgũre bũrigã pũricũ pepigu yaha wihigue oyacumi ĩgu, arĩpũ ĩgu Jesure.

⁷ ĩgu eroparĩcũ pee:

—Áũ, arĩ, ĩgũre ĩgu dorecũrire taugu wagũra, arĩpũ Jesu.

Ĩgu eroparĩcũ õpa arĩpũ surara opũ:

⁸⁻⁹ —Opũ, õaroca. Aribita. Ñegu ãhraa yũhũ. Yaha wihire mũre ñajaridorebuno árĩbeaa yũhũ. Yuju diaye ta mũ turari mera dorebeoque. Mũ eropa iicũ yũ pohro majagu õagu wagũcumi. Yũre yũ weca árĩrã gajirã oparã dorema. Yũ sã surarapũre dorea. Yu-jugũre “Waque,” yũ arĩcũ ĩgu wahami. Gajigũre “Arique,” yũ arĩcũ ahrimi. Yũ pohro majagũre “Ire iique,” yũ arĩcũ irire iimi. Eropigu mũ ĩgũre mũ dorero dopa ta ĩgu dorecũgu tarigũcumi, arĩpũ ĩgu.

¹⁰ Jesu ĩgu eroparĩcũ pee uca wa bajarã masa ĩgu mera nũrusiarãre õpa arĩpũ:

—Diaye ta mũare arĩgu iiaa. Ihĩ surara opũ Israe masũ árĩbiriqerẽgu Goãmũre bũrigã umupeomi. ĩgu pohro majagũre yũ õagu wacũ iiburire masituhami. Ne Israe masare ihĩ iro dopa umupeorãre ãanibea.

¹¹ Mũare arĩgu iiaa. Bajarã ihĩ iro dopa árĩrã árĩpehrero majarã umaro majagu ĩgu opũ árĩroque eja, erogũe árĩrã mera barãcoma. Mũa

ñecũ sumará mura Abrahã, Isaa, Jacobo mera barãcoma erã.

¹² Masa gajirãpũ “Opũ ãgu árĩrogue wamorã ãhraa gua,” erã arĩquerecũ ta ñerogue naiĩarogue cóãgãgũcumĩ erãre. Erogue ãgu cóãnirã burigã ore, bũjawereri mera erã gũcũrire cũridihurãcoma, arĩ werepũ Jesu.

¹³ Irire eropa arĩtuhaja surara opure arĩpũ:

—Dujaaque mũ ya wihigue. Mũ pohro majagũ tarigũcumĩ. “Diaye ta tarigũcumĩ,” arĩ mũ pepidiro dopa ta tarigũcumĩ, arĩpũ Jesu.

Ãgu eroparĩcũ ta ãgu pohro majagũ pũ õha warũ.

Pedro mũñecore dorecũgore tauñumi Jesu

Mr 1.29-31; Lc 4.38-39

¹⁴ Pũhrũ Jesu Pedro ya wihigue eja, Pedro mũñeco dorecũcũ ãapũ ãgu. Nĩmacũri árĩcũ oyapo igo.

¹⁵ Igo eropa dorecũcũ ãanijagũ igo mojotore mohmeripũ. ãgu eropa mohmepicũ ta nĩmacũri taria wayoro. Taricũ pepigo igopũ wahgã, erãre barire ejopo.

Jesu bajarã dorecũrãre tauñumi

Mr 1.32-34; Lc 4.40-41

¹⁶ Eropĩ ñamicague bajarã watẽa ñajasũnirãre masa aĩ ejañorã Jesu pohrogue. Erã eropa aĩ ejacũ ãagũ mata ãgu watẽare cóãcũ masa õha wañorã. Eropigũ árĩpehrerãre dorecũrãre erã aĩ ejanirãre taupehocãpũ Jesu.

¹⁷ Eropa ta iipũ ãgu iribojegue majagũ Goãmũ yare weremũhtadigũ Isaia ãgu arĩdiro dopa ta. Õpa arĩ gojañumi: “Mari dorecũrire taucãmi

ĩgu. Marire pũririre cohãmi ĩgu,” arĩ gojañumi Isaia Jesu ariboro coregue.

Yujurãyeri Jesu mera majarã árĩdiariñuma
Lc 9.57-62

¹⁸ Jesu masa bajarã ĩgu pohro árĩcũ ĩagu,
—Wũariya gajipũ masegue ina taribujarã,
arĩpũ ĩgu buherãre.

¹⁹ Erã taribujaboro core judio masare buhegu
Jesu pohrogue eja, õpa arĩpũ:

—Buhegu, mũ mera wadiaa noho mũ waro,
arĩpũ.

²⁰ Jesu õpa arĩ yũhripũ:

—Yũ mera árĩcũ diasa ãhraa. Nũgu majarã
diayea erã carĩburi toreri opama. Mirimagũ
porã sã erã ya suhri opama. Yũpũre Goãmu ĩgu
obeodigũpũre ne yaha wihi mara. Eropirã yũ
mera árĩrã ñero tarirãca mũa, arĩ yũhripũ Jesu.

²¹ Eropi gajigu Jesu buhegu õpa arĩpũ:

—Gua opũ, yũ pagũ ĩgu sĩricũ yaatuhajagu mũ
mera wagũra, arĩpũ ĩgu Jesure.

²² Jesu yũhripũ:

—Yũre gamebirã sĩrinirã iro dopa ta ãhrima.
Erãpũ sĩrinirãre yaaporo. Eropigu mũpũ yũ
mera majagu árĩbu arique dohparagã, arĩpũ ĩgu.

Jesu miruñere yũsũdoreñumi

Mr 4.35-41; Lc 8.22-25

²³ Eropa arĩtuhaja dohodirugue ñajapũ.
Eropirã ĩgu buherã sã ĩgu mera waha ñajañorã.

²⁴ Ero erã taribujarisubu iriyague miruñe
bũrigã ariyoro. Eropiro pãgũri dohodirure mi-
ucãriyoro. Eropa miruñe weãquerecã ta Jesupũ
carĩgu iipũ.

²⁵ Eropa wacũ ĩarã erã ĩgure wahgũñorã. Wahgũ õpa arĩñorã:

—Opũ, mirimorã iica mari. Miruñere tauque, arĩñorã.

²⁶ Erã eroparĩcũ Jesu yãhrĩpũ:

—¿Duhpirã güimaacãri mũa? Yũre merogã umupeorã ãhraa mũa, arĩpũ Jesu erãre.

Eropa arĩgu ta wahgãñugaja miruñere pãgũri sãre “Yũsũque,” arĩpũ. ĩgu eroparĩcũ miruñe, pãgũri sã yũsũdijapehrea wayoro.

²⁷ ĩgu eropa iicũ ĩha ũca, õpa arĩ wereniguiñorã erã basi.

—¿Ñehmũno masũ ãhriri ihĩ? I miruñe, pãgũri sã yãhrisũgu ãhrimi, arĩñorã erã.

Watẽa ñajasũnirãre tauñumi Jesu

Mr 5.1-20; Lc 8.26-39

²⁸ Erãre eropa wara pũhrũ taribujaja, Gerasa majarã ya yebague ejapũ. Eroque erã ejacũ perã ũma Jesure bocatĩriñorã. Masa gobi-eri watopegue árĩnirã árĩñorã. Erã watẽa ñajasũnirã árĩrã gorowererã guhyarã árĩñorã. Eropirã erogue masa ne wabiriñorã.

²⁹ ĩgure bocatĩri õpa arĩ gaguiniguiñorã:

—¿Mũhũ Goãmũ magũ duhpibu ahriri mũhũ gua pohroguere? ¿Guare Goãmũ dorero ejabiri-querecũ ta dipuwaja moagu ahriri mũhũ? arĩ gaguiniguiñorã erã watẽa mera.

³⁰ Ero pohro bajarã yesea ahma barã iĩñorã.

³¹ Erãre ĩanijarã, watẽapũ õpa arĩ burigã serẽñorã Jesure:

—Guare oã umare cóãgu soã yesea pohrogue wadoreque guare. Erã mera guare árĩdoreque, arĩ serẽñorã erã Jesure.

³² —Áu, waque, arĩpũ Jesu.

Ígu eroparĩcũ watẽa perã masa mera árĩnirã waha, yesea pohrogue ejañorã. Erãre ñajacũ ta yesea gorowere, dipaturugue oma buha, wũariyague yuriñaja yuhria, miri sĩripehrea wañorã.

³³ Erã eropa wacũ ñarã yeseare ñhadiburãpũ gũi, omagã wañorã. Macague eja yesea erã mirirare weresiripehocãñorã erã. Watẽa erã ñajasũnirãre Jesu ígu cóãra sãre werepehocãñorã erã.

³⁴ Erã eropa weresirira pũhrũ iri maca majarã árĩpehrerã Jesure ñarã ejañorã. Eropirã ígure ñara pũhrũ turaro mera wiriadoreñorã ígure erã ya yebare.

9

Dũpũ buhadigure ðagu wacũ iĩñumi Jesu
Mr 2.1-12; Lc 5.17-26

¹ Erã eropa wadorera pũhrũ Jesu dohodirugue ñaja, wũariyague taribujaa, ígu ya macague ejarũ.

² Eroque gajirã dũpũ buhadigure pũgu mera coã aĩ wahgã erañorã Jesu pohro. “Jesu ñre ígu dorecũrire taricũ iigũcumi,” arĩ pepiñorã erã. Erã eropa arĩ pepicũ masigu Jesu dorecũgure ðpa arĩpũ:

—Mucubirique mũhũ. Mũ ñero iirare cóãtuhabũ yũhũ, arĩpũ ígu.

3 Īḡu eroparīcū peerā yujurāyeri masare buherā ōpa arī pepiriñorā erā basi: “Ihī eropa arī ĩḡu wereniguiri mera Goāmure ñero arīḡu iimi,” arī pepiñorā erā buherā.

4 Erā eropa arī pepicū masiḡu, ōpa arīpū Jesupū:

—¿Duhpirā eropa arī ñero pepiri mua?

5 “Mū ñero iirare cóābū,” yū arīcū “Gūyagu āhrimi,” arāa mua masibiriquererā ta. Īḡure “Wahgānugajaque. Curique,” yū arīcū yū arīra diaye árīri árīcū mata mua ĩha masirāca.

6 Yūhū masū Goāmū ĩḡu obeodigū i yeba majarā erā ñero iirire cóāmasia yūhū. Mua ire masiborore ōpa ta ĩḡu wahgānugacū iigura, arīpū Jesu.

Eropa arītuhaja dūpū buhadigūre ōpa arīpū:

—Wahgānugajaque. Mū pūḡure aī, mū ya wihigūe dujaaque, arīpū ĩḡure.

7 Īḡu eroparīcū ta peegū dūpū buhadigū wahgānugaja, ĩḡu ya wihigūe dujaa wapū.

8 Masa ĩḡu eropa wacū ĩarā güiñorā. Eropirā Jesure Goāmū ĩḡu turarire opacū ĩarā Goāmure umupeo, ōaro wereniguiñorā.

Jesu Mateore sihuñumi

Mr 2.13-17; Lc 5.27-32

9 Erā eropa iira pūhrū Jesu erogūe árīdigū wiria, yūre Mateore bocatīrimi. Oparā ya árīburire masare wajasea coreḡu árīribū. Eropigū irisubure yū mohmeri taribugūe doabū. Ero yū doacū ĩagū, ōpa arīmi yūre:

—Yū mera majagū árību arique, arīmi yūre Jesu.

Īgu eroparīcū pee, wahgānugaja ĭgu mera wabū.

¹⁰ Pūhrū yaha wihigue Jesu sã barã erama. Bajarã wajasea corerã “ñero iirã” erã arĩrã gua mera ta bama.

¹¹ Erã mera gua bacū ĩarã, fariseo masa Jesu buherãre õpa arĩma:

—¿Duhpigū mũare buhegu wajasea corerã ñero iirã mera bahari? arĩma erã guare ĭgu buherãre.

¹²⁻¹³ Erã eroparīcū peegu Jesupū õpa queori mera yũhrimi:

—Dorecūbirã duhturure amabeama. Dorecūrã dihta duhturure ahmama. Dorecūrã duhturu amaro dopa ta “Ñerã āhraa,” arĩrã yure amarācoma. Eropigū “Ñerã āhraa,” arĩrã dihtare erã ñero iirare bujaweredore õaripure gohrotocū iigu aribū yũhū. Erã basi “Õarã āhraa gua,” arĩ pepirãre itamugū aribiribū. Goāmū ĭgu arĩrare erã arĩ gojarare masique mũa. “Waimurãre wejẽ soemujurã yure eropa umupeocū ne gamebeaa. Gajirãre mũa mojomoro ĩacūpure gahmea,” arĩmi Goāmū, arĩ gojañumi. I eropa arĩrire masique mũa. Irire õaro buhenemorã waque, arĩmi Jesu fariseo masare.

Ba duhurire serēpiñuma Ñu buherã Jesure

Mr 2.18-22; Lc 5.33-39

¹⁴ Pūhrū Ñu waĩyegu ĭgu buherã gua pohro eja Jesure serēpima:

—Gua Ñu buherãpū bajasuburi Goāmū ya arĩburire iirã ba duhua. Fariseo masa sã eropa

ta ba duhuma. ¿Duhpirã m̄ buherãp̄u ba duhubeari? arĩma erã Jesure.

¹⁵ Jesu erãre õpa arĩ yũhrimi:

—Õpa ãhraa iri: Mojoto diridigu ãgu bosenu iicũ ãgu mera majarã bujawererã ba duhurã árĩbeama. ãgu mera árĩrã mucubiri barã iima. Eropa ta yũ buherã sã yũ mera árĩrã ba duhumasibeama. Yujunũ yũre Goãmũ aĩcãgũcumi. Eropa ãgu yũre aĩra pũhrũ yũ buherã mera árĩsome yũhũ. Irisubugue ta yũ buherã ba duhurãcoma, arĩ yũhrimi Jesu.

¹⁶ Erã iribojegue maja buheri mama buheri mera erã peñe buhemorediacũ ãagu õpa arĩ werenemomi Jesu erãre:

—Ne mama gasiro suhri gasiro mera mũrañe suhriore seretu masiya mara. Eropa sere-tura pũhrũ mama gasiro mari coecũ mũra suhriro árĩro yehguea wa daja, tara gameneo, wũatariaro yehgueacũ iiaa. Eropa ta mũra buheri mama buheri mera wapi moa buhebiricãro gahmea.

¹⁷ Eropirã ne igui deco imisĩri decoe waibũgu gasiro ajuro mũra ajuro mera diyebiricãro gahmea. Eropiicũ igui deco imisĩri pahmura pũhrũ mũra ajurore yeguedija wahaa. Iri ajuro yehguecũ igui deco sã, ajuro sã cohmoa wahaa. Eropirã igui deco waibũgu gasiro mama ajuro mera diyero gahmea. Eropiicũ igui deco pahmuro õaro iri ajuro sãraa. Eropa ta mama buheri mũra buheri mera buhebiricãro gahmea, arĩ weremi Jesu erãre.

Jairo magore ðago ii, behreri opaniguigo sãre ðago wacũ iĩnumi Jesu

Mr 5.21-43; Lc 8.40-56

¹⁸ Īgũ eropa arĩ wererisubu gũa judio masa buheri wihi opu Jesu pohroque erami. Eraa, mereja, ðpa arĩmi:

—Yũ mago negãgue sĩria wahámo. Iгоре mũ mojtore duhpeogũ arique. Mũ eropa iicũ masagocumo, arĩmi ĩgũ Jesure.

¹⁹ Īgũ eroparĩcũ peegũ Jesu wahgãnugaja, ĩgũ mera wami. Gũa ĩgũ buherã sã ĩgũ mera wabũ.

²⁰ Gũa erogue waniguicũ ero nomeo Jesu pũrũpũ eja, ĩgũ suhriro ojogorore mohmepiñamo. Doce bojori gohra umũri nũcũ behreniguigo árĩpo.

²¹ Òpa arĩ pepipo igo eropa iigo: “Īgũ suhriro dihtare mohmepiñago ðago dujagoca yũhũ,” arĩ pepipo igo. Eropigo igo mohmepicũ mata igo di wirira purumujuyoro.

²² Igo eropa iicũ masigũ Jesu majinugaja, igore arĩmi:

—Mucubirique mũhũ. Mũhũ yũre umupeori mera ðago dujaa, arĩmi ĩgũ.

Īgũ eroparĩcũ ta ðha wamo igo.

²³ Eropa iituhaja Jesu gũa mera opu ya wihigue ejami sĩridigo pohro. Ñajajagũ bajarã masa i wihigue árĩrã turaro bũsũcũ ĩami. Gajirã ñehamere orerãre gaguiniguirãre ĩami. Gajirã igogãre yaaboro core tarisu iro dopa árĩrire purirãre ĩami.

²⁴ Erã eropa iicũ ĩagũ masare ðpa arĩmi:

—Wiriaque m̄ua. S̄iribeamo igo. Carĩgo iimo, arĩmi erãre.

Ĩgu eroparĩcũ peerã, “Eroparĩcãgu iimi ihĩ,” arĩrã masa ĩayema ĩgure.

25 ĩguru erãre disiporogue wiupehocãmi. Tuhajanugu s̄iridigo pohrogue eja, igo mojtore ñeapu. ĩgu eropa ñeañacũ ta masa bejaja, wahgãnuğajapo igo.

26 ĩgu eropa iirare peerã, ero majarã masa árĩpehrerã masa werewñañorã.

Perã cuiri ĩhajabirãre ĩacũ iĩnumi Jesu

27 Ero árĩnirã ḡua Jesu mera wacũ, perã cuiri ĩhajabirã ĩgure piyu n̄rusiama:

—Op̄u Davi pãrami masare taugu, ḡuare mojomoro ĩaque m̄uh̄u, arĩ gaguiniguima erã.

28 Erã eroparĩcũ Jesu gaji wihigue ñajami. ĩgu eropa ñajacũ masirã cuiri ĩhajabirã ĩgu pohrogue ñaja wama. Erã eropa ñajacũ ĩagu ĩguru erãre serẽpimi:

—¿Marire ĩacũ iigucumi ĩgu, arĩ pepiri m̄ua yure? arĩmi ĩgu.

—Op̄u, eropa ta arĩ pepia ḡua, arĩ yuhrima erã.

29 Erã eropa yuhricũ ta erã cuirire ñapeomi. Ñapeogu, õpa arĩmi:

—Yure “Eropa iigucumi,” m̄ua arĩ pepidiro dopa ta eropa ta iigura, arĩmi Jesu.

30 ĩgu eroparĩcũ ta erã cuiri õha wabu. Eropi Jesu õpa arĩmi erãre:

—I yu õpa iirare gajirãre ne werebircãque, arĩrimi Jesu.

31 Īḡu eropa arīquerecũ ta waha, i yeba majarāre weresirinirā árīma ĩḡu eropa iirare erā.

Wereniguimasibigũre wereniguicũ iĩñumi Jesu

32 Iri wihire erā cuiri õḡa wanirā wiriarisubu gohra yujugũ wereniguimasibigũre aĩḡarima Jesu pohro masa. Watĩ ĩḡure ñajasũdigũ ĩḡure wereniguimasibiricũ iidi árīmi.

33 Erā aĩ ejacũ ĩagũ watĩre Jesu cóami. ĩḡu eropa watĩre cóacũ wereniguimasibiridigũpũ wereniguia wami. ĩḡu eropa iicũ ĩarā árĩpehrerā ĩhamaria wama.

—Ne i yeba Israe yebaguere õpa iirāre ĩabirimurabũ mari, arĩ wereniguima masa erā basi.

34 Fariseo masa gajiropa arĩ wereniguima:

—Watẽa opu ĩḡu turari mera watẽare cohāmi ihĩ, arĩ wereniguima erā.

Masare mojomoro ĩañumi Jesu

35 Eropi árĩpehreri macari ero árĩri macarire, paga macari sãre buhe curigũ wami Jesu gũa mera. Őari buherire erā buheri wirigue buhegũ wami ĩḡu. Eropigũ Goãmũ ĩḡu opu árĩborore weremi. Árĩpehreri dorecũri sãre ero majarāre taumi ĩḡu.

36 Erā masa bajarā ñero tarirā, itamuri moorā, oveja dibuya marirā iro dopa erā árĩcũ ĩapũ Jesu erāre. Eropa ĩagũ Jesu erāre mojomoro ĩami.

37 Eropigũ õpa arĩmi ĩḡu guare ĩḡu buherāre:

—Ojodũca baja iri buḡatuhajacũ baja árĩcũ mohmeri wũaro āhrraa. Mohmeri masapũ bajamerāḡā āhrrima. Eropa ta õari buherire

peemorã bajarã árĩcũ wũaro ãhraa mari mohmeri. Iri eropa árĩquerecũ ta mari masare buhemorã bajamerãgã ãhraa.

³⁸ Eropirã õari buherire buhemorãre gajirãre ãgũ obeomorãre serẽque Goãmũre mũa, arĩmi Jesu gũare.

10

Jesu doce gohra beyeñumi ãgũ buhedoregũ obeomorãre

Mr 3.13-19; Lc 6.12-16

¹ Pũhrũ doce gũare ãgũ buherãre Jesu sihubeo, turarire omi gũare. Watẽare gũa cóãmasiburire, árĩpehreri dorere gũa taumasiburire omi gũare.

² Õpa waĩcũrã árĩbũ gũa Jesu ãgũ apinirã: Simo arĩmi. ãgũre ta Pedro arĩ piyumi Jesu. Simo pagũ magũ Andre arĩmi. Santiago ãgũ pagũ magũ Ñu mera arĩmi. Erã pagũ Zebedeo waĩcũmi.

³ Felipe, Bartolomé, Toma, yũhũ Mateo árĩbũ gũa. Yũpũ oparã ya árĩburire masare wajaseabasa coredigũ árĩribũ. Gũa mera gajigũ Santiago arĩmi. ãgũ Alfeo magũ arĩmi. Eropigũ Lebéo sã arĩmi. ãgũpũ Tadeo erã arĩ piyudigũ arĩmi ãgũ.

⁴ Simo celote ya curu majagũ, Juda Iscariote sã árĩma. Judapũ Jesure ãhaturirãre ãhmubu arĩmi.

Jesu ãgũ buherãre buhedoregũ obeoñumi

Mr 6.7-13; Lc 9.1-6

⁵ Eropi gũare ãgũ buherãre docere obeogũ, “Õpa iique,” arĩ wereseremi gũare:

—Judio masa árĩbirã pohroguere wabiricãque. Ne Samaria yeba maja macarigue sãre wabiricãque.

⁶ Israe yeba majarã pohroguere waque. Goãmure masibirã àhrima erã.

⁷ “Ùmaro majagũ opũ árĩboro merogã duhyaa,” arĩ buheque erãre.

⁸ Eropirã cami boarãre, gaji baja gajiropa árĩri dore oparã sãre òarã wacũ iique. Sĩrĩnirãre masuque. Watẽa ñajasũnirãre cohã wiuque erã watẽare. Mũare iri turarire ogũ iiaa. Eropirã mũa sã yũ eropa odiro dopa ta masare wajasearo mariro òarã wacũ eropa iicãque.

⁹ “Mũa warã ne niyerure aĩbiricãque.

¹⁰ Ne mũa ajure, ne peñe camisare, ne peba zapaturi sãre aĩgãbiricãque. Mũa buheroguerẽ ero majarãpũ mũare barire oporo.

¹¹ “Iri macariguere ejarã, mũa carĩborore masa òaro umupeogũ pohroguẽ amaque. Eropirã ìgũ ya wihi ta dujanique. Ne warãgue wiriaque iri wihire.

¹² Eropirã wihigue ñajarã “Àhriri,” arĩque iri wihi majarãre.

¹³ Mũare erã gamecũ, “Goãmũ mera òaro árĩque mũa,” arĩque erãre. Mũare erã gamebircũ, “Goãmũ mera òaro árĩque,” mũa arĩbiricãque erãre.

¹⁴ Eropirã mũare erã gamebircũ, erã mũa buherire peediabircũ ìarã iri wihire wiria waque. Eropa wiriarã, guburi maja nicure moje siripique erã ìaro, erã ya dipuwajare ìhmumorã. Iri maca majarã mũare gamebircũ eropa ta iique erã sãre.

15 Diaye ta mware arĩgu tiiaa. I umu pehrecũguere Sodoma majarã Gomorra majarã mura buriã dipuwajacurãcoma. Erã eropa dipuwajacuro tauro mware gamebirãpu dipuwajacurãcoma. arĩ weremi Jesu guare.

Jesu yarãre gajirã erã ñero iiborore wereñumi Jesu

Eropa arĩtuha õpa arĩnemomi guare igu buherãre:

16 —Yure peeque mua. Oveja iro dopa arĩrãre mware yea guarã iro dopa ta ñerã arĩrã watopegue obeogu iiaa. Eropirã mwaru õaro pee masirã arĩque. Eropirã gariboro mariro õaro arĩque erã mera.

17 Õaro iique mua. Masa mware erã oparãre orãcoma mware dipuwaja moadorerã. Erã buheri wirigue sãre parãcoma mware.

18 Eropirã mua yaharã mua arĩri dipuwaja macari majarã oparã pohrogue erã tauro oparã pohrogue sãre aĩgãrãcoma mware dipuwaja moadoremorã. Eropirã mware erogue erã aĩgãcũ judio masa arĩbirã oparã sãre õari buherire wererãca mua.

19-20 Mware oparã pohrogue erã aĩgãcũ erãre mua wereniguiburire wuro pepibiricãque. Mware erã serẽpicũ ta mua erãre yuhriburire masirãca Goãmura mera. Eropa masirã mua irire mua gamero wereniguisme. Goãmuru mari Pagu igu Espiritu Santo mera mware wereniguicũ iigucumi.

21 “Irisubure erã tĩrã erã pagu porã Jesu yarã arĩcũ ãha wejẽdore wiarãcoma oparãre. Erã

pagu sũmarã erã porã Jesu yarã erã árĩcũ ìha wejẽdore wiarãcoma oparãre. Erã porãpũ erã pagu sũmarã erã Jesu yarã erã árĩcũ ìha wejẽdore wiarãcoma oparãre.

²² Eropirã masa árĩpehrerã yũre mũa umu-peora dipuwaja ìhaturirãcoma mũare. Erã mũare erã ñero iiquerecũ ta mũare erã ñero iirare yujuro bojerã yũre duhubiricũ Goãmũ mũare taugũcumi. Eropigũ ìgũ pohrogue mũare opagũcumi.

²³ Yuju maca mũare erã ñero iicũ gaji macague duhri wahgãque. Diaye ta mũare arĩgũ tiaa. Israe yeba árĩri macarire mũa buhepehoboro core, yũhũ masũ Goãmũ ìgũ obeodigũ i yebague dujarigũra.

²⁴ “Buherã erãre buhegũre masi taribeama. Eropigũ pohro majagu sã ìgũ opu weca árĩbeami.

²⁵ Yujugũ buhegũre ìgũre weredigũ iro dopa dujaro gahmemi ìgũ. Pohro majagu sãre ìgũ opu iro dopa ta dujami. Mũapũ yũ buherã ãhraa. Eropirã yũre iidiro dopa ta mũa sãre iirãcoma. Eropirã yũre “Watĩ Beelzebú ãhrimi,” arĩ weresãrã, mũa sãre yaharãre ñero arĩ wereniguirãcoma erã, arĩ weremi Jesu gũare.

¿Nihinore güicũ õhari? arĩ wereñumi Jesu

Lc 12.2-7

²⁶ Eropa arĩra pũhrũ Jesu õpa arĩnemomi gũare:

—Eropirã mũare erã ñero iidiarãre güibiricãque. Masa erã yayasãrare pũhrũ gajirã masirãcoma. Erã dibura sãre gajirã masirãcoma.

27 Eropirã m̄are yayarogã yu wererare bajarã masa watope wereturiaque m̄arũ.

28 M̄are wejērã m̄a dũpũ dihtare wejēmasima. M̄a s̄iporãpũ s̄iribeaa. Eropirã m̄are wejēdiarãre gũibiricãque. Goãmũpũre gũique. Īgũ m̄a dũpũ m̄a s̄iporãri sãre peamegue dedeomasimi m̄are. Eropirã Īgũpũre gũique.

29 “Perã mirua wajamarima. Erã eropa wajamariquerẽ ta Goãmũ õaro mahi ĩhadibumi erãgãre. Goãmũ dorebiricũ ne s̄iribeami yujugã.

30 Eropigũ m̄a poarire ne yuju poadagã dũhyaro mariro masipehomi Goãmũ. Eropa ta m̄a árĩricũri sãre masipehomi Goãmũ. Eropa masigũ m̄are ĩhadibunĩguicãmi.

31 Miruare ĩgũ ĩhadiburo tauro m̄apũre ĩhadibumi Goãmũ. Eropirã w̄aro bũjawere guñaricũbiricãque m̄a, arĩ weremi Jesu.

Jesure m̄a umupeorire wereque masare, arĩ wereñumi

Lc 12.8-9

32 Eropigũ gũa sãre werenemomi:

—Yujugũ “Jesucristo yagũ ãhraa,” masare ĩgũ arĩ werẽcũ yu sã ĩgũre “Yahagũ ãhrimi,” arĩ werẽgũra yu Pagũ umaro majagũguere.

33 Yujugũ masare gũigũ “Jesucristo yagũ árĩbeaa,” masare ĩgũ arĩ werẽcũ yu sã “Yahagũ árĩbeami ĩgũ,” arĩ werẽgũra yu Pagũguere umaro majagũguere, arĩ weremi Jesu.

Jesu yu buhecũ masa erã basi game dũca warirãcoma, arĩ wereñumi

Lc 12.51-53; 14.26-27

³⁴ Eropa arĩtuhaja õpa werenemomi masare:

—¿Dohpa arĩ pepiri mũa yũre? ¿Yũhũ masare yu buhegu aricũ yu buheri mera masa ãhaturisome, arĩ pepiri mũa? Eropa árĩbeaa. Masa yu buherire peerã pe curu erã basi dũca warirãcoma. Yujurãyeri yu buherire peerãcoma. Gajirãpũ irire gamebirã erãre ãhaturirãcoma. Eropirã yujuro mera árĩsome masa.

³⁵ Mũrã yu buherire erã peera dipuwaja erã porã erãre ãhaturirãcoma. Mũrã nome erã yu buherire peera dipuwaja erã porã nome erãre ãhaturirãcoma. Erã mũñecosã nome yu buherire erã peera dipuwaja erã beposã nome erãre ãhaturirãcoma.

³⁶ Eropirã masa erã acawererãre yu buherire peecũ ãarã erãre ãhaturirã árĩrãcoma.

³⁷ “Yũre erã mahibodiro tauro erã pagũ sumarãpũre mahitarinũgarã yaharã árĩsome erã. Yũre erã mahiborono tauro erã porãpũre mahitarinũgarã yaharã árĩsome erã.

³⁸ Eropirã crusague yu sĩridiro dopa ta yaharã erã árĩra waja ñero tarirãcoma erã sã. Eropa ñero taridiabirã yaharã árĩsome.

³⁹ Masa yũre guñaro mariro erã gamero iirã peamegue warãcoma erã. Yaha árĩburipũre erã guñarã árĩpehrerinũri Goãmũ mera õaro árĩniguicãrãcoma, arĩ weremi Jesu.

Mari wajataburire wereñumi Jesu

Mr 9.41

40 Eropā arītuhaja õpa werenemomi gūa sãre:
—Mũare yaharãre yujugũ õaro mera bocatĩrigũ, yũ sãre bocatĩrigũ iimi ĩgũ. Eropigũ yũre õaro bocatĩrigũ yũre obeodigũ sãre bocatĩrigũ iimi.

41 Eropigũ Goãmũ yare weredigũ wajatagũcumi. ĩgũre õaro iigũcumi Goãmũ. Eropigũ ĩgũ yahare ĩgũ weregũ árĩcũ ĩagũ yujugũ ĩgũre õaro bocatĩrigũ weredigũ iro dopa ta wajatagũcumi ĩgũ sã. Eropĩ gajigũ õaro iidigũ wajatagũcumi. Eropigũ ĩgũ õaro iigũ ĩgũ árĩcũ ĩagũ yujugũ ĩgũre õaro bocatĩrigũ õaro iidigũ dopa wajatagũcumi ĩgũ sã.

42 “Jesu yagũgã ta ãhrimi,” mũa arĩ ĩarã ĩgũgãre itamudiarã deco yũsari mera dihta tĩaquerecũ, diaye ta mũa sãre õaro iigũcumi Goãmũ, arĩ weremi Jesu.

11

Ñu waiyegũ ĩgũ buherãre Jesure serẽpidoregũ obeoñumi

Lc 7.18-35

1 Gũare ĩgũ buherãre ĩgũ eropa arĩ werera pũhrũ ero pohro árĩri macarigue buhegũ waha wami ĩgũ.

2 Eropigũ Ñu peresugue árĩgũ Jesu ĩgũ iiricũrire peebeopũ. Eropā peegũ Ñu ĩgũ buherãre Jesure serẽpidoregũ obeopũ.

3 Eropirã gũa pohroque eja, Jesure serẽpima erã Ñu buherã.

—Ñu õpa arĩ serẽpidoreami mũre: “‘¿Yũ pũhrũ gajigũ ĩgũ arigũcumi,’ yũ eropa arĩdigũ

ta āhriri m̄h̄h̄? ¿O gajiḡure corerāc̄uri gua?” arī serēpi doreami Ñu, arīma erā Jesure.

⁴ Erā eroparīc̄ũ peegu Jesu ȳh̄rimi:

—Dohpaguere m̄a peerare, m̄a ĩarare Ñure wererā waque.

⁵ Ōpa arīque: “Jesu mera cuiri ĩhajabirā ĩhama. Curimasibirā cuh̄rima. Cami boanirā ōarā wahama. Peejabirinirā peea wahama. Sīrinirā masa wahama,” arī wereque. Eopirā mojomoroc̄urāre ōari buherire ȳ wererare wereque ĩḡure. Eropa arī weretuhaja ōpa arī wereque Ñure.

⁶ “Ȳure peegu ‘Diaye ta āhraa,’ arīḡu ĩḡu mucubiriḡu āhrimi,” arāmi Jesu, arī, Ñure wererā waque, arīmi Jesu.

⁷ Ñu buherā erā wara p̄h̄r̄, Jesu Ñu arīric̄urire weren̄gami masa bajarāre.

—Masa marirogue Ñu pohrogue warā ero majare taare miru weāc̄ũ ĩarā ejabirib̄ m̄a.

⁸ Ōari suhric̄uḡu s̄are ĩabirib̄ m̄a. Ōari suhric̄urā oparā ya wirigue āhrima.

⁹ Masa marirogue ejarā Goām̄u yare werem̄htadiḡup̄ure ĩarā ejab̄ m̄a. Diaye ta Ñu Goām̄u yare werem̄htaḡu āhrimi. Gajirā Goām̄u yare werem̄htanirā tauro arīḡu āhrimi Ñup̄u.

¹⁰ Iribojegue Goām̄u yare erā gojarap̄ũ ōpa arī wereyuyoro Ñure.

Mari Paḡu ĩḡu maḡure ōpa arīp̄u. “M̄a core m̄ure wereyubure obeoḡu iiaa,” arīmi Goām̄u, arī gojañuma Ñure.

11 Mũare diaye ta arĩgu iiaa. Masa árĩpehrerã tauro ãhrimi Ñu waĩyegu. Irisubure ĩgu eropa árĩquerecũ ta ɯmaroguere Goãmu ĩgu opu árĩroguere árĩpehrerã docanugaguru Ñu tauro árĩgucumi.

12-13 “Ñu waĩyegu ĩgu eraboro core Moisere ĩgu apira doreri mera Goãmu marire doremi. Goãmu ya weremãhtanirã mura erã gojara sã eropa ta árĩribu marire dorera. Dohpaguepũre Ñu õari buherire, Goãmu opu ĩgu árĩrire buhemi. ĩgu eropa buhecũ pee masa erã ejatuharo erã turari mera Goãmu erã opu árĩcũ burigã gahmema.

14 “Elia arigucumi,” iribojegue erã arĩdigu ta Ñupu ãhrimi. “Iribojegue majarã erã arĩrare diaye ta ãhraa,” arĩdiarã Ñu ĩgu erã eropa arĩdigu árĩcũ masirãca mua.

15 Óaro peeque mua ire, arĩmi Jesu.

16 Eropigu õpa arĩnemomi masare:

—¿Mua dohpague majarã masa ñehmarano iro dopa ãhriri mua pepicũ? Mua majirã iiro dopa õpa ãhraa. Doberi duarogue bira doarã, õpa arĩ dũyasoma erãgã erã basi:

17 “Mua bayaburire tarisu purirabu gua. ¿Duhpirã mua mucubiri bayarã aribirari? Eropirã gua burigã ñehamere orerabu. ¿Muapu duhpirã gua mera orebirari?” arĩma dũyatorã. Erã majirã arĩ dũyatorã iro dopa ta iirã õpa iiaa mua dohpague majarã.

18 Ñu waĩyegu Goãmu ya árĩburire ba duhugu vinore ihribirimi. ĩgu eropa ihribiricũ ĩarã “Pee

masibigu āhrimi,” arīribu mua īgure.

¹⁹ Yurpu masu Goāmu īgu obeodigu árīgu yuhu baha, ihria. Yu eropa iicū ĩarā ōpa arāa mua yurpue. “Īaque. Ihī wuaro bagu, merericugu sã āhrimi. Wajasea corerã ñero iirã erã wapicugu āhrimi īgu,” arāa mua yure. Mua gamero dopa gua iibiricū ero wabeaa muare. Mua masibiri-quererã ta gua iirare ĩarã, Goāmu masirire gua opacū masirāca mua, arīmi Jesu eräre.

*Iri macari majarãre turiñumi Jesu erã ñerire
bujawerebiricū ĩagu*

Lc 10.13-15

²⁰ Puhru ero maja macari majarãre turipu Jesu. Iri macarire gaji macari sãre Goāmu turari mera tauro deyro moarire ii ĩhmudi árīrimi īgu. Īgu eropa ii ĩhmuquerecū ta erã ñero iirire duhubirinirã árīma erã. Eropigu eräre ōpa arīpu īgu.

²¹ —Corazín maca majarã mua ñero tarirāca. Betsaida majarã mua sã ñero tarirāca. Mua ya macaguere yuhu Goāmu turari mera deyro moarire iirabu. Mua peebirabu. Iribo-jegue Tiro waĩcari macare, Sidón waĩcari maca sãre yu deyro moarire yu iicū ĩarã ero majarāpu erã ñerire bujawereboañuma. Eropa iirã ōaripure gohrotoboañuma. Bujawererã bujawereri suhrire saña, erã basi peame witū mera mohsiripeoboañuma erã ñero iirare bujawere ĩhmunorã. Muapu eropa iibeaa.

²² Eropigu muare arīgu tiiaa. Dipuwaja moarinu árīcū, Goāmu Tiro majarã mura, Sidón

majarã mura tauro ñerã mua áriiri waja mware ñero gohra dipuwaja moagucumi ñgu.

²³ Mua Capernaum majarã, mua ejatuharo Goãmu pohrogue wadiarabu. Mua Goãmu yare iidiabiricũ mware Goãmu peamegue cóãgucumi. Mua ya macague Goãmu turari mera deyoro moarire ii ñmurabu. Mua yure peebirabu. Iri-bojegue Sodoma waĩcari macare deyoro moarire yu eropa iicũ iri macaru dohpaguere áriboca.

²⁴ Eropigu mware arĩgu tiiaa. Dipuwaja moarinu áricũ Goãmu Sodoma maca majarã mura tauro, mwarure mua ñeri dipuwaja dipuwaja moagucumi, arĩpu Jesu iri macari majarãre.

Yu pohrogue soorã arique, arĩnumi Jesu

Lc 10.21-22

²⁵ Irisubu ñgu Pagu mera wereniguigu opa arĩmi Jesu.

—Ahũ, muhu umaro majarã tauro opu, i yeba majarã tauro opu ahraa. I mu buherire “Masituhaja gu,” arĩrãre masicũ iibea. Mu yare masipehobirãpũre masicũ iibabu muhu. Muhu eropa iicũ “Õhaa,” arãa yuhu mure.

²⁶ Eropa ta ahraa, Ahũ. Erã masibirãpũre erã masicũ gahmeabu muhu, arĩmi Jesu ñgu Pagure.

²⁷ Eropigu masare gu sãre opa arĩ werenemomi:

—Yu Pagu arĩpehreri yu iiborore apimi yure. Ñgu dihta yure õaro masimi. Yu sã ñgure masia. Yu beyenirã sã ñgure masima yu ñgure masidorerã arĩrã. Erã nucu ta yu Pagure masia gu.

28 Goãmũ mera õaro árĩdiarã baja dorerire iiraa mũa. Iri doreri nũcũrĩre omaro iro dopa ta ãhraa. Eropirã gariborea wahaa mũa iri dorerire iirã. Eropa gariborerã yare serẽque. Mũare soocũ iigũra.

29 Yũhũ pũriro mera doregũ árĩbeaa. Nijiyajaro doregũ ãhraa. Eropirã yũ doreripũre iique. Eropa iirã dipuwaja marirã õaro árĩrãca mũa.

30 Eropiro yũ itamuri mera yahare iicũ diasabeaa. Eropirã yũ dorerire iirã nũcũrĩre pepiro mariro õaro árĩrãca, arĩmi Jesu.

12

Judio masa erã soorinũ árĩcũ trigo pororire tarĩñuma Jesu buherã

Mr 2.23-28; Lc 6.1-5

1 Merogã ãgũ eropa arĩ buhera pũhrũ Sabado árĩcũ gũa Jesu mera trigo otera pohegue ãha tariabũ. Eroque tariarã gũa ãgũ buherã oaboarã, trigo pororire tarĩ ã babũ gũa.

2 Gũa eropa iicũ ãarã, fariseo masa Jesure õpa arĩma:

—Peenique gũare. ¿Duhpirã erã mari soorinũ árĩquerecũ ta mohmeri? Mari dorerire tarinũgarã iima erã, arĩma erã.

3-4 Erã eroparĩcũ peegũ Jesu “Yũ buherã tarinũgarã iibeama,” arĩgũ õpa arĩmi erãre:

—Iribojegue Davi ãgũ mera majarã mera oaboagũ Goãmũ ya wihigue ãaja, iri wihi árĩri panre bañumi ãgũ mera majarã mera. Iri pan pahia dihtare badorera árĩyoro. Goãmũ doreri gajirãre iri panre badorebiriyo. ¿Davi irire ãgũ iirare Goãmũ yare erã gojarapũgue buhebirari

mua? Davi iri panre bagu Goãmure tarinugagu iibiriñumi. Dohpagãre yu buherã sã trigo yerire tarĩ barã Goãmure tarinugarã iibeama.

⁵ Eropi Goãmũ ya wihi mohmerã pahia ne soobeama mari soorinũre. Eropa soobiriquerẽ Goãmũ dorerire tarinugarã árĩbeama. ¿Irire buhebirari mua Goãmũ Moisere ïgu apirapũre?

⁶ Mũare arĩgu tiaa: Goãmũ wihire umupeorã iri wihi mohmerã erã soobiricũ ïarã “Õhaa,” arãa mua. Erã tauro yũpũre umupeoro gahmea.

⁷ Goãmũ yare erã gojarapũ õpa ãhraa: “Waimũrãre wejẽ soerã yũre mua eropa umupeocũ gamebeaa. Gajirãpũre muamojomoro ïacũ gahmea yũhũ,” arĩmi Goãmũ, arãa ïgu yare gojarapũre. ïgu eropa arĩrare mua õaro masirã, yu buherãre erã dipuwaja mariquerecũ ta erãre weresãmasibiriboya mua.

⁸ Yũhũ masũ Goãmũ ïgu obeodigu inonũ soorinũ sãre masa erã iiburire doremasia, arĩmi Jesu fariseo masare.

Mojoto bũhadigu õaro wañumi

Mr 3.1-6; Lc 6.6-11

⁹ ïgu eropa arĩra pũhrũ waha gũa judio masa buheri wihigue ejabũ gũa Jesu mera.

¹⁰ Ero mojoto bũhagu árĩmi. Eropirã fariseo masapũ Jesure weresãmorã, ïgũre serẽpima:

—Sabadonũ mari soorinũre masare õarã wacũ iidorebeamĩ Goãmũ. ¿Eropa ta ãhriri mũ pepicũ? arĩ serẽpima erã.

¹¹ Jesu yãhrimi erãre:

—Mua yagu oveja mari soorinu árĩquerecũ gobegue ĩgu yuhriñajadigũre ĩgũre aĩ wiurãca mua.

¹² Oveja tauro ãhrimi masũpu Goãmũ ĩacũ. Eropiro mari soorinu árĩcũ masũre taucũ õapũrica, arĩ yũhrimi Jesu erãre.

¹³ ĩgu eropa arĩra pũhrũ mojoto bũhagũre õpa arĩmi:

—Mũ mojotore sĩsirãbeoque, arĩmi ĩgu.

Ĩgu eroparĩcũ mojoto bũhagũpu sĩsirãbeomi. ĩgu eropa sĩsirãbeora pũhrũ ta õari mojoto dujabũ.

¹⁴ Erã soorinu ĩgu eropiicũ ĩarã fariseo masa waha, erã basi õpa arĩñorã:

—¿Dohpa ii mari Jesure wejẽrãcuri? arĩñorã erã erã basi.

Isaia Goãmũ yare weremũhtadigũ iribojegue majagu Jesure wereyuñumi

¹⁵ Jesu erã eropa arĩrire masigu waha wami. ĩgu eropa wacũ bajarã masa ĩgũre nurũsiamã. Eropigu ĩgũpu árĩpehrerã erã mera majarã dorecũrãre õarã wacũ iimi.

¹⁶ Eropigu dorecũnirãre erãre ĩgu taurare gajirãre weredorebirimi ĩgu.

¹⁷ Eropa dorecũrãre õarã wacũ iigu Goãmũ yare weremũhtadigũ Isaia iribojegue ĩgu arĩ gojadiro dopa ta iigu iimi Jesu. Õpa arĩ gojañumi Isaia mũrũ:

¹⁸ Õpa arĩmi Goãmũ: “Thĩ yũ pohro majagu ãhrimi. ĩgu yũ beyedigũ ãhrimi. ĩgũre mahia. Eropigu ĩgu mera mucubiria. Yũ Espĩriture ĩgũre ogũra. Eropigu yũ

turari mera árĩpehrerã masare diaye iirire weregucumi ĩgu.

19 Eropigũ ĩgu ne game dũyasosome. Eropigũ gaguiniguisome. Eropigũ masa bajarã watope ĩgu burigã gaguinigui weresome.

20 Guaro mariro masare mojomorocũrãre itamugucumi ĩgu. Daberogã ũjuri peamere yaubiro dopa ta masare turabirãre õaro iigucumi ĩgu. Sĩporã marirãre õaro sĩporãcũcũ iigucumi. Eropa ta iiniguigucumi ĩgu watĩre ĩgu tarinũgaboro core.

21 Eropirã masa bajarã ĩgũre umupeorãcoma," arĩmi Goãmũ ĩgu magũ iiburire, arĩ gojañumi Isaia.

Jesu watĩ turarire opami, arĩ weresãñuma masa

Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10

22 Yujunũ watĩ ñajasũdigũre masa aĩgãrima gũa pohroque Jesure taudorerã. ĩgũpũ watĩ ñajasũdigũ wereniguimasibirimi. Eropigũ cuiiri ĩhajabirimi. Erã ĩgũre eropa aĩ eracũ ĩha õagũ wacũ iimi Jesu ĩgũre. ĩgu eropa iicũ õaro ĩha, wereniguimi pare.

23 ĩgu eropa wacũ ĩarã, masa ĩhamaria wama. —¿Ihĩ Davi mũru pãrami masare taubu ãhriri? arĩma erã erã basi.

24 Erã eroparĩquerecũ Jesu watẽare ĩgu cóãrare peerã fariseo masapũ õpa arĩ pepiñorã: —Beelzebú, watẽa opũ, ĩgu turari mera watẽare cohãmi Jesu, arĩ pepiñorã erã.

25 Erã eropa arĩ pepicũ masigũ, Jesu õpa arĩ weremi erãre werenigui queori mera:

—Yuju yeba majarã erã basi gamequeãrã iri yeba majarã pehrea wabocoma. Yuju maca majarã erã basi gamequeãrã iri maca majarã pehrea wabocoma. Yuju wihi majarã sã gamequeãrã eropa ta wabocoma.

²⁶ Eropigu Beelzebú watëa opu pu yure watëare cóãdoregu igu basi igu yarãre cóãboñumi igu. Eropirã erã sã wapehrea waboñuma.

²⁷ Ōpa arĩ weresãa mua yure: “Igu Beelzebú itamuri mera watëare cohãmi,” arĩ weresãa mua yure. Mua mera majarã sã watëare cohãma. Eropirã erã “Watĩ igu turari mera erãre cohãa gua,” arĩbeama. “Goãmũ igu turari mera watëare cohãa,” arĩma. Eropirã mua yure “Watĩ turari mera watëare cohãmi,” mua arĩra diaye árĩbircũ mua mera majarã wererãcoma.

²⁸ Eropigu yupu watëare cóãgu Goãmũ igu Espíritu Santo turari mera cohãa. Yu eropa cóãcũ iarã õpa arĩ masirãca mua: “Goãmũ igu opu árĩri i yebaguere árĩtuhajaa dohpaguere,” arĩrãca mua.

²⁹ “Ōpa ta ãhraa watĩ turagu tarinugari were-diacũ: Wihi opu turagure diribigu yajagu igu ya wihigue ñajaja yajamasibeami. Igure igu dirira puhru tamerare yajamasimi igure, arĩ weremi Jesu.

Eropa arĩ weremi watĩre igu tarinugarare weregũ. Watĩ turagu árĩquerecũ ta Jesu igure tarinugami watëare cóãgu.

Eropa arĩtuhaja õpa arĩ werenemomi Jesu masare gua sãre:

30 —Yujugu yure gamebigu, yure ñhaturigu ãhrimi. Yujugu yure itamubigu, yure teboricacũ ñgu iimi.

31 “Eropigu mũare diaye arĩgu tiaa yũhũ. Árĩpehreri ñerire masa erã iicũ erã wereniguicũ sãre Goãmũ cãdijimasimi. Eropa cãdijiqueregu Espĩritu Santore erã ñero arĩ wereniguicũ Goãmũ iri tamerare ne cãdijisome.

32 Yũ masure Goãmũ ñgu obeodigure erã ñero arĩ wereniguicũ iri ñerire cãdijimasimi Goãmũ. Espĩritu Santopũre erã ñero arĩ wereniguicũ irire ne cãdijisome Goãmũ. Dohpague pehrerinu pũhrũ sãre erã eropa arĩrare ne cãdijisome ñgu, arĩ buhemi Jesu erãre.

Yucũ dũcare masiro dopa ta masa erã wereniguirire peerã erã árĩricũrre masia mari, arĩ wereñumi Jesu

Lc 6.43-45

33 Eropigu õpa arĩ werenemomi erãre werenigui queori mera:

—Õadigu yucũgu õarire dũcacũ. Ñedigu yucũgu ñerire dũcacũ. Yucũgu dũcare masirã “Irigũ dũca ta ãhraa,” arĩ masia mari. Mari eropa masiro dopa ta masa erã wereniguirire peerã erã árĩricũrre masia mari.

34 Añaã iro dopa ñerã ãhraa mũa. Mũa ñerã árĩrã, õarire wereniguimasibeaã mũa. Mari guñarigue mari pepidiro dopa ta mari wereniguia.

35 Õagũ õarire pepimi. Eropigu õarire wereniguimi. Ñegu ñerire pepimi. Eropigu ñerire wereniguimi.

³⁶ Mũare arĩgu iiaa. Ōaro pepi wereniguirã árĩque mũa. Ōaro wereniguibirinirã dipuwaja moarinũ árĩcũ, mũa eropa arĩmaacārare Goãmũre wererãca.

³⁷ Mũa queoro wereniguirare masigu, “Ōarã āhrima,” arĩ beyegũcumi Goãmũ. Eropigu mũa ñero wereniguirare masigu, “Ñerã āhrima,” arĩ beyegũcumi ĩgu daja, arĩmi Jesu erãre.

*Masa ñerã Jesure deyoro moarire iidoreñuma
Mr 8.12; Lc 11.29-32*

³⁸ ĩgu eropa arĩra pũhrũ masare buherã, fariseo masa sã ĩgũre õpa arĩma:

—Buhegu, Goãmũ ĩgu obeodigu árĩgu Goãmũ turari mera ii ĩhmuque guare, arĩrima erã.

³⁹ Jesu yũhrimi:

—Mũa dohpague majarã ñerã, Goãmũre gamebirã āhraa. Yũhũ diaye arĩgu árĩcũ mũa masidiarã Goãmũ turari mera deyoro moarire iidoreraa yũre. Mũa eropa dorequerecũ Goãmũ yare weremũhtadigu Jona iribojegue majagu Goãmũ turari mera ĩgu iira dihtare ĩhmumi Goãmũ mũare.

⁴⁰ Jona uħrenũ gohra waimũ wũagu paru pohecaguere árĩñumi. ĩgu iidiro dopa ta yũ sã masũ Goãmũ ĩgu obeodigu uħrenũ árĩguca yeba pohecaguere.

⁴¹ Iribojegue majarãpũ Nínive maca majarã Jona Goãmũ yare ĩgu wererare peerã, erã ñero iirare bũjawereñuma. Ōarire gohrotoñuma. Dohpague mũa watopegue Jona tauro árĩgu āhraa yũhũ. Yũhũ Goãmũ yare mũare werequerecũ ta mũa ñero iirare bũjawerebeaa.

Eropirã Nínive majarã m̄rapu erã ñero iirare bujawerenirãpu dipuwaja moarinu árĩcũ m̄a ñerire bujawerebirinirãre “Ñerã áhrima,” arĩ weresãrãcoma m̄are.

⁴² Iribojegue majago, sur majago, opo buro igo sã m̄a dohpague majarãre weresãgocumo dipuwaja moarinu árĩcũ. Igo Salomo opu ãgu masirire peediago yoarogue aridigo Salomo opure peego ejañumo. Eropigo ðaro iigo iĩño dohpague majarã tauro. M̄are arĩgu tiiaa. Dohpaguere m̄a watopegue Salomo tauro masigu áhraa yũhũ. Yũhũ m̄a mera árĩquerecũ m̄a yu masirire peediabeaa. M̄a eropa peediabirira waja igo opo buro m̄are “Ñerã áhrima,” arĩ weresãgocumo, arĩmi Jesu erãre.

Watĩ dipaturi masuguerẽ ãgu ñajara queorire wereñumi Jesu

Lc 11.24-26

⁴³ Eropigu dipaturi Jesu queori moa weremi masare.

—Yujugu watĩ masu mera árĩdigu waha, ãgu deco mariri yebague cuhri, ãgu soborore amariñumi.

⁴⁴ Eropa bocabigu ðpa arĩ pepiñumi ãgu. “Masure yu cóãdigu mera ta dipaturi árĩgu wagura,” arĩ pepiñumi ãgu. Eropa arĩ pepigu ãgu dujaa waha ãgu cóãdigure ta bocañumi daja. ãgu bocaboro core masupu ðagu árĩriñumi.

⁴⁵ Eropigu watĩ gajirã siete watẽare ãgu tauro ñerãre sihugu wañumi. ãgu eropa sihucũ erã árĩpehrerã ãgu mera árĩñuma. Masupu ero core yujugu watĩre opagu ñegu árĩñumi. Puhru bajarã watẽare opagu ñetariagu árĩñumi.

Eropa dohpague majarã Goãmure gamebirã, yu buherire peediabirã ñetariarã ta warãcoma, arĩmi Jesu erãre.

Jesu acawererã ïgu pohro erañuma

Mr 3.31-35; Lc 8.19-21

⁴⁶ Masare ïgu eropa arĩ wereniguirisubu ïgu pago ïgu pagu porã mera disiporo nigu, ïgure weretamudiañorã.

⁴⁷ Eropigu yujugu Jesure weremi:

—Mu pago mu pagu porã mera disiporo nigu-ima mure weretamudiarã, arĩmi.

⁴⁸ ïgu eroparĩcũ peegu ero árĩrãre òpa arĩmi Jesu erãre buhebu:

—¿Noa àhriri yu pago gohra? ¿Noa ta yu pagu porã gohra àhriri mua ïacũ? arĩmi.

⁴⁹ Eropa arĩgu, guare ïgu buherãre sĩpu, òpa arĩmi:

—Oã àhrima yu pago yu pagu porã iro dopa árĩrã.

⁵⁰ Erã yu Pagu umaro majagu ïgu gamerire iima. Eropa iirã yu pagu magu, yu pagu mago, yu pago iro dopa ta àhrima, arĩmi Jesu erãre.

13

Jesu oterì masu ya queorire wereñumi

Mr 4.1-9; Lc 8.4-8

¹ Irinu ta Jesu wihigue árĩgu wiriami gua mera. Wiri, wuariyague waha, iriya turo pohro doami.

² ïgu eropa doacũ ïarã bajarã masa ïgu pohrogue gamenerema. Eropa cũhñacũ ïagu dohodirugue ñajaa, irirugue doami ïgu. Masapu imiporogue niguima.

³ Eropigu baja queori mera weremi ñgu erãre.
Ōpa arĩmi:

—Oteri masu otegu wañumi.

⁴ Ñgu eropa otecũ gajiyeri ma tãro yuri merejayoro. Ero mehmerejarayerire mirimagũ porã ahri bacãñuma.

⁵ Eropi gajiyeri utã watope yuri merejayoro. Ero utã watope nicu mariñariro arĩro mata puhriyoro.

⁶ Eropa puhri ara arĩquerero, abe ñgu buhriã asicũ, nuguri marinijaro ñaiñaja sĩa wayoro.

⁷ Gajiyeri pora watope yuri merejayoro. Porapu puhri iri tiataria wa, oterayeripure wejẽcãyoro.

⁸ Gajiyeri ñari yebapu yurimerejayoro. Ōaro puhri ducacuyoro. Gajisari cien yeri, gajisari sesenta yeri, gajisari treinta yeri ducacuyoro.

⁹ Irire ñaro peeque ma, arĩmi Jesu.

Jesu werenigui queori mera ñgu buherire wereñumi

Mr 4.10-12; Lc 8.9-10

¹⁰ Ñgu eropa arĩa puhru gua ñgu buherã ñgu pohro eja, serẽpibu ñgure:

—¿Ne, duhpigu masare queori mera were buheri mañu? arĩ serẽpibu gua.

¹¹ Jesu yãhrimi:

—Umaro majagu masa tauro opu ñgu arĩrire iribojegue majarã erã masibirirare maare masicũ iimi Goãm. Gajirãpura eropiibeami ñgu.

¹² Eropigu masirãre masinemocũ iigucumi ñgu. Eropirã erãpu ñaro masirãcoma. Masibirãpura

merogã erã masiquerecũ erãpũre masibiricũ iigũcumĩ ãgũ.

¹³ Eropigũ queori mera buhea. Yũ eropiicũ õpa wahaã. Dohpague majarã ãaquererã pee masisome. Eropirã peequererã masibeama. Irire peebirinirã iro dopa ãhrama erã.

¹⁴ Eropa árĩrã Isaia iribojegue majagũ ãgũ arĩ gojadiro dopa ta iima erã. Õpa arĩ gojañumi:

Õpa arĩmi Goãmũ: “Goãmũ yare peerãca mũa.

Eropa peequererã ne masisome mũa.

¹⁵ Mũa dipuru bũri ãhraa. Eropirã mũa gamiro goberire bihaa peeri arĩrã. Mũa cuirire cumitĩa ãhari arĩrã. Eropa iibirã õaro ãarã masiboaya mũa. Eropirã peerã masiboaya mũa. Mũa guñarigue õaro masiboaya. Eropirã yũre Goãmũre gameboaya mũa. Mũa eropa yũre gamecũ mũa ñerire cãdiji, mũare tauboaya,” arĩmi Goãmũ, arĩ gojañumi Isaia, arĩmi Jesu.

¹⁶ Mũarũ peerã masia. Eropirã mucubirirã ãhraa mũa.

¹⁷ Mũare ta arĩgũ iiaa. Dohpague mũa ãarire mũa peerire iribojegue majarã Goãmũ yarã bũrigã ãadiariñorã. Goãmũ yare weremuhtanirã sã irire bũrigã ãadiariñorã. Ne ãabiriñorã. Dohpague mũa peeri sãre bũrigã peediarĩnorã erã. Ne peebiriñorã. Erã eropa masidiaquerecũ ta Goãmũ erãre masidorebiripũ irisubuguerẽ, arĩ weremi Jesu gũare ãgũ buherãre.

Jesu oterĩ masũ queorire were amũñumi ãgũ buherãre

Mr 4.13-20; Lc 8.11-15

¹⁸ Pũhra Jesu gũare werenemomi:

—Peeque mũa. Oteri masu queorare mũare were amugara. Yure peerã ðaro masique.

¹⁹ Oteriyeri ðari buheri iro dopa ãhraa. Eropiro ma tũro mehmerejarayeri ðari buheri iro dopa ta ãhraa. Eropirã masa ðari buherire peequererã ta ne masibeama. Eropigu masa ðari buherire erã peecũ ãagũ ñegũpũ watĩ ahri, iri buherire ðari buherire masidorebeami masare. Mirimagũ porã iriyerire erã dote aĩ badiro dopa ta iimi.

²⁰ Eropi utã watope yuri merejarayeri ðari buheri iro dopa ta ãhraa. Eropirã masa ðari buherire pee, mucubiriri mera mata irire pee aĩma.

²¹ Eropa pee aĩquererã utã watope árĩri yucu nuguri mariri yucu iro dopa ta oã masa sã turabeama. Eropa turabirã yaha ðari buherire erã peera dipuwaja gajirã erãre ñero iicũ yahare duhucãma. Gajirã erãre erã ñero iicũ irire yujuro bojebiri, yahare duhucãma.

²² Eropi pora watope yuri merejarayeri ðari buheri iro dopa ta ãhraa. Eropirã masa ðari buherire peequererã i yeba majare wũaro pepiri mera niyerure gametarima. Erã eropa iicũ iripũ ðari buherire cãhmotaa. Iri cãhmotacũ masa Goãmũ gamerire iibeama.

²³ Eropi ðari yeba yuri merejarayeri ðari buheri iro dopa ãhraa. Eropirã masa ðari buherire peerã irire ðaro masima. Eropa masirã árĩrã, Goãmũ gamerire iima erã. Yujurãyeri wũaro ðarire iima cien yeri dũcacũro dopa ta. Gajirã erã docañariro ðarire Goãmũ yare iima sesenta yeri dũcacũro dopa ta. Gajirã merogã

ōarire iima treinta yeri ducacuro dopa ta, arī weremi Jesu gware.

Trigo watopegue taa tiara queorire wereñumi

²⁴ Eropi dipaturi gaji queorire gwa sãre weremi Jesu.

—Ūmaro majagu ĩgu opu árĩrire werediacũ òpa àhraa: Pohe opu ĩgu ya pohegue òariyerire ĩgu otediro dopa ta àhraa umaro majagu ĩgu opu árĩri.

²⁵ Pohe opu trigo otera puhru árĩpehrerã ĩgu mera majarã sã erã carĩrisubu ĩgure ĩhaturigu arĩñumi. Eropa arigu trigo yeri erã oterayeri watope ñeri taare oteñumi. Otetuhaja waha wañumi.

²⁶ Puhru trigo sari puhri iiriyoro. Eropiro iri ducacuboro core árĩcũ iri ñeri taa sã puhri iri pohere tiha wacũ iiyoro.

²⁷ Eropirã pohe opure mohme corerã ĩgu pohroque eja serēpiñuma: “Opu, ¿òariyeri dihtare mu ya pohere otequerecũ duhpiro ñeri taa sã tiari iri pohere?” arĩñuma erã.

²⁸ “Yure ĩhaturigu àhrañumi iri taare otegu,” arĩñumi pohe opu. “¿Taare gwa curacũ gahmeri muhũ?” arĩriñuma ĩgure mohme corerã.

²⁹ “Taare curabiricãque, taare curanijarã trigopure curari,” arĩñumi.

³⁰ “Trigo iri ñeri taa mera puhricãniporo. Iri ñairisubu dũca aĩrãre òpa arĩrã: ‘Iri ñeri taare cura gameneopimũhtaque irire soemorã. Puhru trigore turĩque. Turĩpeho, irire yũ diburi wihigue apique,’ arĩrã erãre,” arĩñumi pohe opu, arĩmi Jesu queori mera weregũ.

Mostazayegã queorire wereñumi Jesu

Mr 4.30-32; Lc 13.18-19

³¹ Eropi gaji queori guare òpa arĩ buhemi daja.

—Ûmaro majagũ ãgũ opũ árĩri werediacũ mostazayegã iro dopa ãhraa. Iriyegã miriyegã gohra ãhraa. Iriyegã yujugũ oteri masũ ãgũ pohegue oteami.

³² Iriyegãre ãgũ pohegue otera pũhrũ òaro puhria. Eropi yucũgũ wuatariadigũ waha. Eropa wacũ mirimagũ porã bajarã irigũ dupũrigue suhri suama. Eropa ta ãmaro majagũre mari Opũre masirã bajamerãgã erã árĩmũhtaquerecũ ta pũhrũguere erã bajarã warãcoma, arĩ weremi Jesu

Pan buğari queorire wereñumi Jesu

Lc 13.20-21

³³ Eropi gaji queori mera guare òpa arĩ buhemi daja:

—Ûmaro majagũ ãgũ opũ árĩri pan buğacũ iiburi iro dopa ãhraa. Yujugo nomeo panre iigo pan buğacũ iiburi pohgare merogã moremo trigo pohga mera. Igo eropa iicũ pan buğacũ iiburi pohga merogã árĩquerero ta trigo pohgare òaro seyapehrea waha. Eropa ta ãmaro majagũre mari Opũre bajarã masa árĩpehrero majarã masirãcoma, arĩmi Jesu.

Queori mera Jesu ãgũ buherãre wereñumi

Mr 4.33-34

³⁴ I árĩpehreri buherire queori mera weremi Jesu. Queori mariro werebirimi ãgũ masare.

³⁵ Eropa ta iimi ĩgu Goãmũ yare weremũhtadigu ĩgu arĩ gojadiro dopa ta. Őpa arĩ gojañumi iribojegue:

Queori mera weregura. Goãmũre i yebare ĩgu ĩhacũnugura pũhrũ, ne masare ĩgu werebirirare weregura, arĩ gojajuñumi Jesu iiborore.

Jesu trigo watopegue ñeri taa tiara queorire were amupehoñumi

³⁶ Eropi masare goeriseregu, wihigue ñajaa wami Jesu. Eropirã gua ĩgu buherã ĩgu pohroque eja, serẽpibũ gua:

—Trigo watopegue ñeri taa tiara queorire werepehoque guare, arĩbũ gua ĩgure.

³⁷ Jesu yũhrimi guare:

—Pohe opũ õariyerire otediro iro dopa ta ãhraa yũhũ. Yũhũ masũ Goãmũ ĩgu obeodigu ãhraa.

³⁸ Pohepũ i yeba iro dopa ta ãhraa. Őariyeri puhriro umaro majagu ĩgu opũ arĩroque arĩmorã iro dopa ta ãhrima. Ñeri taapũ watĩ yarã iro dopa ta ãhrima.

³⁹ Pohe opũre ĩhaturigu ñeri taare otedigu watĩ iro dopa ta ãhrimi. Iri ñairisubũ pehrerinũ iro dopa ãhraa. Eropirã trigore aĩrã anyua iro dopa ta ãhrima.

⁴⁰ Iri ñeri taare erã curarare soe peamegue cóãdiro dopa ta pehrerinũ arĩcũ watĩ yarãre peamegue cóãrãcoma.

⁴¹ Yũhũ masũ Goãmũ ĩgu obeodigu yaharã anyuare obeogura. Yũ obeocũ anyuapũ ñeri

iidorenirãre, ñerire iinirãre yu dorerogue game-
neorãcoma.

⁴² Gameneotuhaja peamegue cóarãcoma
erãre. Erogue erã burigã ore, bujawereri mera
gucuri cūridihurãcoma.

⁴³ Eropirã Goãmũ yarã erã Pagũ erã Opũ ĩgu
árĩrogue árĩrãcoma. Ero árĩrã, õaro mucubiriri
mera árĩrãcoma erã. Ire õaro peeque mũa, arĩ
weremi Jesu.

*Niyeru wũaro diburare ĩgu bocara queorire
wereñumi*

⁴⁴ Eropi gaji queori mera weremi daja:

—Ūmaro majagu ĩgu opu árĩri niyeru wũaro
diburare bocadiro iro dopa ãhraa. Eropigu
yujugu masũ curigu wagu iri niyerure guñaña
mariro bocañumi yuju yebague. Eropa bocagu
burigã mucubiriñumi ĩgu. Bocatuhaja waha
iri yebague dipaturi dujara irire õaro di-
bunemoñumi. Eropigu ĩgu bocarare aĩbu iri
yebare asũdiañumi. Eropigu ĩgu yare duapeho,
iri yebare asũñumi. Ūmaro majagu opu ĩgu árĩri
ĩgu bocadiro dopa ta ãhraa. ĩgu bocarare ĩgu
burigã gamediro dopa ta ũmaro majagu masa
weca opũre õaro erã masira pũhrũ masa burigã
gahmema ĩgũre, arĩ weremi Jesu.

Waja pagariyere asũra queorire wereñumi

⁴⁵ Eropi gaji queori mera weremi daja:

—Ūmaro majagu ĩgu opu árĩri waja pagariye
perla waĩcuriyere asũdigũ iro dopa ãhraa.

⁴⁶ Iriyere amagu õataririyere bocañumi.
Bocagu iriyere gametarigu árĩpehreri ĩgu yare
duapehogũ wañumi. Eropa duatuhaja iriyere

waja pagariyere asũñumi. Iriyerire buriḡã ĩḡu gamediro dopa ta umaro majagu masa weca opure ðaro erã masira puhru masa buriḡã gah-mema ĩḡure, arĩmi Jesu.

Wejēdigu mehyura queorire wereñumi Jesu

⁴⁷ Eropi gaji queori mera Jesu weremi daja gua sãre:

—Umaro majagu ĩḡu opu arĩri wejēdigu erã mehyudigu iro dopa ta ahraa. Irigu wejēdigu mera bajarã waire gajiropa arĩrãre ñeama.

⁴⁸ Irigu ujuturia wacũ wai wejērãpu irigure wejēdigure imiporogue tara majaa ðarã waire beyema. Òarãre erã purigue beye sãma. Ñerã waire cóacãma.

⁴⁹ Pehrerinũ arĩcũ òpa ta arĩroca. Anyuapũ masare beyerãcoma. Ñerãre beye aĩ wiurãcoma ðarã watope arĩrãre.

⁵⁰ Aĩ wiu, erãre peamegue cóarãcoma. Erogue erã ore, buriḡã bujawereri mera gũcũri cũridihurãcoma ñerãpu, arĩ weremi Jesu.

Mũra buherire, mama buheri sãre wereñumi Jesu

⁵¹ ĩḡu eropa arĩ werera puhru guare serēpimi ĩḡu:

—¿I arĩpeherrerire peeri mũa? arĩ serēpimi ĩḡu.

—Peeã gua, arĩ yuhribũ.

⁵² Gua eroparĩcũ ĩḡu weremi guare:

—Judio masare buherã watope yujugu umaro majagu ĩḡu opu arĩrĩre buhenugagu iri mama buherire buhegu iribojegue maja sãre masigu weremi. ĩḡu wihi opu iro dopa ahrimi. ĩḡu ĩḡu

ya wihi diburare ðarire aĩ wiugu, mamare, mura sãre aĩ wiumi ĩgu, arĩmi Jesu guare.

Jesu Nazaregue ĩgu ya macague wañumi

Mr 6.1-6; Lc 4.16-30

⁵³ Iri queori bajare ĩgu buhera pũhrũ ĩgu mera guã waha wabũ.

⁵⁴ Waha, ĩgu masara macague ejabũ. Erogue eja, guã buheri wihigue buhemi ĩgu. ĩgu eropa buhecũ peerã, pee uca wama erã.

—¿Nohogue masiyuri ihĩ i buherire? ¿Dohpa ii ĩgu i deyoro moarire iimasiri? arĩ wereniguima erã erã basi.

⁵⁵ Ihĩ taboa mohmeri masũ magũ ta ãhrimi ĩgu. Eropi ĩgu pago María ãhrimo. Eropi Santiago, José, Simo, Juda ĩgu pagũ porã ãhrima.

⁵⁶ Dohpaguere ĩgu pagũ porã nome i maca ãhrima. Eropigu ĩgu mari iro dopa ta árĩgu ãhrimi. ¿Eropa árĩqueregu ta nohogue peeyuri i buherire? arĩ wereniguima erã erã basi.

⁵⁷ Eropirã erã ĩgũre umupeobirima. Erã eropa umupeobiricũ ĩagu õpa arĩmi Jesu erãre:

—Árĩpehrerogue Goãmũ yare weremũhtagũre gajirã umupeoma. ĩgu ya maca majarã ĩgu ya wihi árĩrã dihta ĩgũre umupeobeama. Eropirã yũre umupeobeaa mũa ohõ yũhũ masadigu árĩcũ, arĩmi ĩgu erãre.

⁵⁸ Eropigu erã ĩgũre umupeobiricũ, iri macare baja deyoro moarire iibirimi Jesu.

14

Ñu waĩyegu sĩrirare werera

Mr 6.14-29; Lc 9.7-9

¹ Irisubure Herode Galilea majagu opu Jesu igu iirare peebeopu.

² Eropa peegu opa ariripu:

—Ñu waïyeri masu sïridigu dipaturi masa dehyoagu iicumì. Eropa masadigu arigu igu turarire opami igu deyoro moarire iigu, ariripu Herode igu pohro majarãre. Jesure “Ñu muru ta ahrimi,” arì pepiripu igu Ñure igu wejedorera puhru.

³⁻⁵ Eropigu Ñure igu wejëdoreboro core Herode igu pagu magu Felipe marapore ehma igo mera marapocupu. Igu eropa iicũ ñagu Ñu waïyegu Herodepuru opa arì wereniguipu:

—Mu pagu magu marapore marapocugu Goãmu dorerire tarinugagu iiaa muhu, ariripu Ñu igure. Igu eropa arira waja Herode igure wejëdiaripu. “ ‘Ñu Goãmu yare weremuhtagu ahrimi,’ arì pepima judio masa,” arigu erãpuru guipu Herode. “Ñure yu wejëcũ erã guabocoma,” arigu erãre guipu. Eropa guigu Ñure wejëdiabiriripu. Eropa wejëbiriqurugu ta igure ñeha diridore, peresu iipu. Igu eropa iicũ gamepo igu marapo Herodia.

⁶ Eropi Herode igu masa dehyoaranu aricũ bosenu iipu igu. Igu eropa bosenu iicũ igu marapo mago bosenu eranirã erã ñhuro baya ñhmupo igo. Igo eropa baya ñhmucũ Herode mucubiripu. Eropa mucubirigu igore aripu:

⁷ —Goãmu mera diaye ta arigu iiaa. Yure mu serëropẽ ta ogura yuhu mare, aripu pare Herodepu igu marapo magore.

⁸ Īḡu eroparīcū ĭḡu marapo igo magore igo serēburire werepo ĭgore. Igo eropa werēcū igo magopu ōpa arī serēpo Herodere.

—Ñu waīyegū dipurure tabetadoreque. Eropigū soropa mera ĭḡu dipurure yare oque, arīpo igo.

⁹ Igo eroparīcū peegu Herode burigā bujawerepu. Masa erā peero “Mu serēro mure ogara,” arītuhapu ĭḡu. Eropigū ĭḡu ĭḡu eropa arīrare ḡahyasīrigū “Mure osome,” arīmasibiripu ĭgore. Eropigū igo ĭḡure dorero dopa ta Herodepu ĭḡu pohro majarāre Ñure wejēdorepu.

¹⁰ Eropigū Ñu dipurure tabetadorecāpu pare peresugue arīḡure.

¹¹ Tabetatuhaja, soropa mera ĭḡu dipurure aīgāriñorā erā. Īḡu marapo magore ĭḡu dipurure erā ocū, igopu igo pagoguere aī taupo.

¹² Erā eropa iira puhru Ñu ĭḡu buhenirā ĭḡu dupu murarore aīgā wañorā. Eropa yaatuhajarā, erā irire Jesure wererā arima.

Cinco mil masare bari oñumi Jesu

Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14

¹³ Ñu sīrīrare peegu Jesu ḡua mera dohodirugue ñaja, masa marirogue sihu wami. Jesu erogue wacū peerā, masa erā ya macarire wiri, marigue waha ĭḡu core ejatuhāñorā.

¹⁴ Eropiro Jesu ĭḡu wadiru dohodiru tuhajara puhru ĭḡu bajarā masa arīcū ĭha, mojomoro ĭami erāre. Eropa mojomoro ĭagū erā mera bajarā dorecūrāre ōarā wacū iimi.

15 Ñamicague gũa ĩgũ buherã õpa arĩbũ:

—Ñamicague ãhraa. Ohõ masa marirogue ãhraa. Õgã árĩri macarigue masare wadoreque. Erã baburire asũrã waporõ, arĩribũ gũa ĩgũre.

16 Jesu yũhrimi gũare:

—Wabiricãporõ erã. Mũa basi ta barire oque erãre, arĩmi gũare.

17 —Cinco pan dipurure, perã ta wai sãre iripẽta opaa gũa, arĩ yũhribũ gũa.

18 —Irire yũre aĩgãrique mũa, arĩmi gũare.

19 Gũa irire ora pũhrũ, taa weca masare ĩgũ doadoremi pare. Erã erõpa doarisubu cinco pan dipurure aĩ, perã wai sãre aĩ, Ʃmarogue ĩhamuju, ĩgũ Pagũre “Õhaa,” arĩmi. Õpa arĩtuhaja iri pan dipurure nuha, gũare ĩgũ buherãre omi. ĩgũ erõpa ocũ gũapũ iri barire masare guerebũ.

20 Eropirã árĩpehrerã õaro baha yapia wama. Erã ba dũharare doce puiro gohra aĩ gameneo, Ʃjũtu dobõbũ gũa.

21 Ero irire banirã Ʃma dihtare queocũ cinco mil Ʃma árĩma. Nome, majirã sã árĩma.

Jesu deco weca curiñumi

Mr 6.45-52; Jn 6.16-21

22 Pũhrũ gũare ĩgũ buherãre Jesu dohodirugue ñajadore wũariyague taribuja yuudoremi masare ĩgũ goerisererisubu.

23 Goeriseretuhaja, ĩgũ basi Ʃtãgũgue mũria, ĩgũ Pagũ Goãmũ mera serẽgũ wapũ ĩgũ seyaro.

24 Irisubure wũariya deco gohra gũa taribu-jacũ miruñe bũrigã ahri, pãgũri pagari wahgã, dohodirure deco paa ñajabũ.

25 Eropa wacũ boyomuririboro core cãreña wahgãrisubu Jesu deco weca cãhrapi wahgãrimi gũa pohrogue arigũ.

26 Gũa pohrogue ĩgũ aricũ ĩarã güibũ gũa. Eropa güirã gaguiniguiribũ.

—Sĩridi mũrũ watĩ áhrimi, arĩ gaguiniguibũ gũa.

27 Gũa eropa güicũ Jesu õpa arĩmi:

—Ne yũre ĩha ucabiricãque. Yũhũ ta áhraa. Güibita, arĩmi gũare.

28 ĩgũ eroparĩcũ peegũ Pedro arĩmi ĩgũre:

—Yũ tĩgũ, diaye ta mũhũ ta árĩgũ, deco weca curi wahgãdoreque yũre mũ pohrogue, arĩmi ĩgũ.

29 —Arique, arĩ yũhrimi ĩgũrũ.

Ĩgũ eroparĩcũ Pedropũ dohodirugue árĩdigũ wiria, deco weca Jesu pohrogue niguigãrimi.

30 Miruñe iri bũrigã aricũ ĩagũ güimi. Eropa güigũ diha dija warimi.

—Yũre tauque, arĩ gaguiniguimi ĩgũ Jesure.

31 ĩgũ eroparĩcũ ta Jesu ĩgũ mojtore ñeha,

—Merogã umupeoa mũhũ yũre. ¿Duhpigũ yũre guñaturabeari mũhũ? arĩmi ĩgũ Pedrore.

32 Eropa arĩra pũhrũ dohodirugue ñajama erã. Erã eropa ñajara pũhrũ, miruñe taria wabũ.

33 Eropirã gũa ĩgũ buherã dohodirugue árĩrã Jesure umupeobũ.

—Diaye ta mũhũ Goãmũ magũ ta áhraa, arĩbũ gũa ĩgũre.

*Genesare majarã dorecũrãre tauñumi Jesu
Mr 6.53-56*

³⁴ Eropi taribujaja, Genesare waĩcũri yebague ejabu.

³⁵ Ero majarã Jesure ãha masima. Eropa masirã erã pohro árĩrãre dorecũrãre aĩgãridorema. Eropirã erã dorecũrãre ãgu pohrogue aĩ erama.

³⁶ —Mũ suhriro tũro dihtare guare mohmepiñadoreque, arĩ serẽma erã Jesure. Eropirã árĩpehrerã dorecũrã ãgu suhrirore mohmepiñanirã dihta õarã wama.

15

Masa ñerã wacũ iirire wereñumi Jesu

Mr 7.1-23

¹ Eropi Jerusalén majarã, fariseo masa, masare buherã mera Jesu pohrogue erarã, serẽpima ãgure:

² —¿Duhpirã mari ñecu sumarã mura erã dorediro dopa iibeari mũ buherãpu? Erã mari dorero dopa ta erã baboro core mojo coe ãhmubeama, arĩma erã Jesure.

³ Jesu yũhrigu serẽpimi erãpũre:

—¿Mũapu duhpirã Goãmũ doreripũre iibeari? ¿Duhpirã mũa ya doreri dihtare iiri mũapu?

⁴ Õpa arĩmi Goãmũ: “Mũa pagũ sumarãre umupeoque,” arĩmi. Eropigu “ãgu pagũ sumarãre ñero werenigui coredigure erã dipuwaja moarã wejẽbu árĩgũcumi,” arĩmi Goãmũ.

⁵ ãgu eropa arĩquerecũ ta mũapu õpa arĩdorea masare erã pagũ sumarãre. “ Mũare itamumasibea. Mũare yũ oborare Goãmũ ya árĩburire

opehocãbũ, arĩque mua pagũ sumarãre,” arĩ buheraa mua.

⁶ Mua eropa buherã erã pagũ sumarãre erã umupeobiricũ iiaa mua. Mua eropa iirã Goãmũ buherire tarinugarã iiaa mua mua ya doreri dihtare iirã.

⁷ Masa erã ãabirorpãre ñero iicorerã ãhraa mua. Goãmũ ya weremuhtadigugue Isaia mware diaye ta were gojamuriñumi iribojeguere:

⁸ Oã masa yure õaro wereniguiquererã yure õaro umupeobeama. Erã ya siporãripũ gajipugue ãhraa.

⁹ Goãmũ ya dorerire arĩbodirore erã ya wereniguiiri dihtare buhema erã. Eropirã yure umupeo erã sĩbuipeori duhpihuri árĩbeaa, arĩ gojañumi Isaia, arĩmi Jesu fariseo masare, masare buherã sãre yujuropa ta.

¹⁰ Eropa arĩtuhaja ãgũ pohrogue masare si-hubeo, õpa arĩmi:

¹¹ —Peeque mua. Mua disirorire ñajaripũ mua baripũ masare ñerã masa wacũ iibeaa. Mua wereniguiripũ mua ya disiro wiriripũ mware ñerã árĩcũ iiaa, arĩmi Jesu.

¹² ãgũ eropa arĩ buhera pũhrũ gũã ãgũ buherãpũ ãgũre werebũ:

—Mũ eroparĩcũ peerã fariseo masa guama, arĩ werebũ gũã ãgũre.

¹³ Irire pee õpa arĩ yãhrimi guare:

—Erã otera iro dopa ãhrima. Yũ Pagũ umaro majagũ árĩpehreri oterare ãgũ otebirirare nuguri mera ta cura cóãgũcumĩ.

¹⁴ Erãre eropa ãacãque. Erã Goãmũ yare masibirã masa cuiiri ãhajabirã iro dopa ãhrima.

Cuiri ñhajibirã seyaro erã basi game tuagã erã perãgue ta mehtua yuhridijarãcoma gobegue. Eropã erã Goãmũ yare masibiriquererã ta gajirãre masibirãre buhediarima. Eropirã erã erã buherã sã peamegue warãcoma, arĩmi Jesu.

¹⁵ Ñgu eroparĩcũ peegũ Pedro arĩmi:

—Ñe queoriñere erã disiro wiriri queorire werenemoque gũare daja, arĩmi ñgu Jesure.

¹⁶ Jesu yãhrimi:

—¿Ne, peenibeari mũa?

¹⁷ Masa erã barire bacũ erã ya disiro ñajaja. Eropiro erã parugue ñajaja, pũhrũ erã dũpũpũ ñerire cohãa. Ibu gohra ãhraa. Mari bari marire ñerã wacũ iibea. ¿Ire masibeari mũa?

¹⁸ Masa ya disiro wiriri, erã wereniguiripũ erã pepiri ãhraa. Erã ya pepiripũ ñeri árĩro masare ñerã árĩcũ iiaa.

¹⁹ Erã pepirigue õpa ñeri nũgaa: Ñeri pepiri, masare wejẽri, gajigũ marapo mera ñero iiri, ñero iirã nome mera ñero iiri, yajari, gũyari, masare ñero quere iiri, masa erã pepirigue nũgaa.

²⁰ Iri ñeripũ masare ñerã árĩcũ iiaa. Masa erã dorerire mũrague erã iimũridiro dopa ta mojoto coebiriquererã ta erã bacũ iri masare ñerã masa árĩcũ iibea, arĩmi Jesu.

Judio maso árĩbigo Jesure umupeõũmo

Mr 7.24-30

²¹ Eropã arĩ buhetuhaja gũare sihu waha wami daja. Tiro waĩcũri maca pohrogue Sidón waĩcũri maca pohrogue ejabũ gũa.

²² Gũa erogue ejacũ Canaa yeba majago ero árigo Jesu pohroque eja, turaro mera werenigumo:

—Opũ Davi pãrami, masare taugũ yũre mojomoro ãaque mũhũ. Yũ mago watĩ ñajasũdigo ñetariaro tarimo igo, arĩmo.

²³ Igo eropa arĩquerecũ ta Jesu igore yũhribirimi. Ìgũ eropa iicũ ãarã gũa ãgũ buherãpũ ãgũre õpa arĩribũ:

—Wadoreque igore. Ñe gariboro busucumo, arĩribũ gũa.

²⁴ Gũa eroparĩcũ peegũ ãgũ yũhrimi igore:

—Israe majarã oveja dederenirã iro dopa arĩrã dihtare itamudoregũ obeomi yũ Pagũ yũre, arĩmi ãgũ.

²⁵ Ìgũ eroparĩcũ ta Jesu guburi pohro merejamo igo.

—Mũhũ eropa arĩqueregũ itamuque yũre, arĩmo igo.

²⁶ Jesu yũhrimi igore:

—Wihĩ opũ porã ya barire diayeare ocũ õabeaa. Eropa arĩgũ, Israe masa yare gaji yeba majarãre yũ ocũ õabeaa, arĩ weremi Jesu igore.

²⁷ —Eropa ta ãhraa, Opũ. Eropa arĩquerecũ barisubu دچارire diayea sã bacohrema. Gaji yeba majago yũ arĩquerecũ ta yũ sãre itamuque mũhũ, arĩ yũhrimo igo.

²⁸ Igo eroparĩcũ ãgũ yũhrimi:

—Mũhũ nomeo, yũre bũrigã umupeoa. Mũ gamero dopa ta eropa waroca, arĩmi Jesu igore.

Ìgũ eroparĩcũ ta igo mago mata õago wapo.

Bajarã dorecũrãre õarã wacũ iĩũmi Jesu

²⁹ Eropa arĩtuhaja guare sihu waha, Galilea waĩcũriya tũro pohrogue sihu ejami daja. Pũhrũ utãgũgue mũria, erogue doajami.

³⁰ Ero ĩgu doacũ masa bajarã erama. Eropirã bajarã dorecũrãre aĩ erama. Curimasibirãre, cuiiri ĩhajabirãre, yujupũ ñero guburucũrãre, apayuriri arĩrãre, wereniguimasibirãre, bajarã gajirã dorecũrãre ĩgu pohrogue aĩ erama masa. Eropa aĩ erarã Jesu guburi pohrogã apima erã. Erã eropa duhupira pũhrũ õarã wacũ iimi Jesu erãre.

³¹ ĩgu eropa iicũ ĩarã masa ĩhamaria wama. Wereniguimasibirinirã erã wereniguicũ ĩarã, apayuriri arĩnirã erã õarã wacũ ĩarã, curimasi-birinirã erã curicũ ĩarã, cuiiri ĩhajabirinirã erã ĩacũ ĩarã, ĩhamaria wama erã. Eropirã õpa arĩma:

—Mari Israe majarã mari Opũ Goãmũ turagu õaguã ãhrimi, arĩ umupeoma erã Goãmũre.

Cuatro mil gohrare masa bajarãre barire oñumi Jesu

Mr 8.1-10

³² ĩgu eropa iira pũhrũ Jesu guare ĩgu buherãre sihubeo arĩmi:

—Oã masa yũ mera uhrenũ gohra arĩtuhajama. Erãre bari pehrea waca. Eropigu erãremojomoro ĩhaa. Erã babiriquererã erã ya wirigue dujaacũ gamebirica. Mague warã erã oaboarã turabiribocoma. Eropigu erãre bari ejotudiaca, arĩmi ĩgu.

³³ ĩgu eroparĩcũ gua ĩgu buherã ĩgure serẽpibũ:

—¿Duhpii mari õguere masa mariroguere barire bocabocuri erã bajarã masare ejoburire? arĩbũ gũa ãgũre.

³⁴ —¿Dinũcũ dipuru pan dipurure opari mũa? arĩmi gũare.

—Siete pan dipuru, bajamerãgã waire opaa, arĩ yũhribũ gũa.

³⁵ Gũa eroparĩcũ peegũ ãgũ masare taa weca doadoremi.

³⁶ Tuhajanugu siete pan dipurure, waigã sãre aĩ, ãgũ Pagũre “Õhaa,” arĩ serẽtuhaja, pan dipurure nuha, gũare ãgũ buherãre omi. Eropirã gũa ãgũ buherã iri barire masare guerebũ.

³⁷ Eropirã masa irire baha, yapia wama. Erã ba duharare siete pui ri gohra aĩ gameneo Ʃjũtu dobobũ gũa.

³⁸ Ero banirãre Ʃma dihtare queocũ cuatro mil gohra árĩma. Nome, majirãgã sã árĩma.

³⁹ Erã eropa batuhajacũ Jesu masare goerisere, dohodirugue ñaja, Magdala waĩcũri yebague gũare sihu ejami.

16

Fariseo masa, saduceo masa sã Goãmũ turari mera deyoro moarire Jesu iicũ ãdiariñuma

Mr 8.11-13; Lc 12.54-56

¹ Eropi fariseo masa, saduceo masa mera Jesu pohroguere erama. “Ãgũ Goãmũ ãgũ obeodigu árĩbeami,” arĩ ãdiariñuma. Eropirã ãgũre Goãmũ turari mera deyoro moarire ãgũ ii ãhmucũ gamerima. ãgũ ii ãhmumasibiricũ “Goãmũ obeodigu árĩbeami,” arĩdiarima.

² Erã ïgure deyoro moarire eropa iidorecũ Jesu yũhrimi erãre:

—Ñami wacũ necã õaro boyocũ ïarã “Õari ñami árĩroca,” arãa mũa.

³ Eropirã boyoropũre ñipicũ ïarã, “Deco ariroca,” arãa mũa. ðmarore ïhamemujurã, “Õpa waroca,” arĩ masia mũa. Eropa õaro masiquererã ta dohpague Goãmũ turari mera mũare yũ ii ïhmuquerecũ ta ne irire õaro masibea mũa.

⁴ Dohpague majarã ñetariarã Goãmũre gamebirã Goãmũ turari mera ii ïhmurire ïadiarima. Deyoro moarire ii ïhmusome yũhũ. Goãmũ yare weremũhtadigũ Jona mũrũ ïgure wadirore masituhaa mũa. Iri dihtare ïhmugũra mũare, arĩ yũhrimi Jesu.

Eropa arĩ weretuhaja gũare sihu waha wami daja.

Fariseo masa saduceo masa erã ñeri buherire wereñumi Jesu

Mr 8.14-21

⁵ Wũari ditarugue gũa taribujarã panre cãdijicãñirã árĩribũ.

⁶ Eropigũ Jesu gũare weremi:

—Fariseo masa saduceo masa erã pan bugacũ iiburire õaro masique mũa. Gũhya ãhraa, arĩ weremi gũare:

⁷ ïgũ eroparĩcũ pee wisirã gũa basi irire wereniguibũ.

—Mari panre mari aĩgãribiricũ ïagũ eropa arĩcumi ïgũ, arĩ pepiribũ gũa.

⁸ Gũa eropa arĩrare masigũ, gũare serẽpimi:

—¿Duhpirã panre mũa cãdijirare guñari mũa? Merogã gohra yũre umupeoa mũa.

⁹ ¿Masinibeari mũa? ¿Cinco mil umeare cinco pan dipurare yũ nuha orare guñabeari mũa? ¿Erã baha yapira pũhrũ doce puiri gohra mũa ʘjũtu doborare guñabeari mũa?

¹⁰ ¿Eropirã daja siete pan dipurare nuha, cuatro mil umeare yũ ora sãre guñabeari mũa? ¿Erã baha yapira pũhrũ dinũcũ puiri gohra mũa ʘjũtu doborare guñabeari mũa?

¹¹ ¿Eropirã pan bugacũ iiburire yũ werecũ duhpirã õaro peebeari mũa? Eropa arĩgũ pan gohrare arĩgũ iibea. Fariseo masa, saduceo masa erã pan bugacũ iiburire õaro iique, arĩgũ pan gohrare arĩgũ iibea, arĩ weremi ĩgũ gũare.

¹² ĩgũ eropa arĩ werecũ gũa masibũ. “Pan bugacũ iiburire,” arĩgũ pan gohrare arĩgũ iibirimi. Eropa arĩgũ fariseo masa, saduceo masa erã buherire arĩgũ iidi árĩrimi gũare. “Erã ya buherire peebiricãque,” arĩgũ iimi.

Jesu diaye ta Cristo ĩgũ árĩrire wereñumi Pedro

Mr 8.27-30; Lc 9.18-21

¹³ Eropi Jesu mera warã Cesarea Filipino waĩcũri maca pohro árĩri macague ejabũ gũa. Eropigũ iri macague gũa ejara pũhrũ Jesu gũare ĩgũ buherãre serẽpiñami:

—¿Nihino árĩcũri yũhũ masa erã pepicũ? arĩ serẽpimi ĩgũ.

¹⁴ —“Ñũ waĩyegũ ãhrimi,” arĩma mũre gajirã. Gajirã “Elia ãhrimi,” arĩma. Gajirãpũ “Jeremia árĩbocumi o gajigũ Goãmũ yare weremũhtanirã

mera majagu árībocumi,” arīma, arī yǎhribu guā ĩgure.

¹⁵ —¿Muaru pepicũ nihino árīcuri yǎhu? arī serēpimi ĩgu guare daja.

¹⁶ Simo Pedropu yǎhrimi:

—Mǎhu Cristo Goǎmu obeodigu āhraa. Goǎmu ojocarigu magu āhraa mǎhu, arī yǎhrimi Simo Pedro.

¹⁷ —Simo, Jona magu, mǎhu mucubirigu āhraa. Ōpa arī mu yǎre yǎhrira masa erǎ werera árībeaa. Yu Pagu umaro majagupu irire mǎre masicũ iiami.

¹⁸ Mǎre arīgu tiiaa. Mǎhu Pedro waĩcugu āhraa. (Pedro arīgu utǎye arīgu iipũ.) Iye utǎye weca wuari wihire yu iibodiro dopa ta yaharǎpǎre yuju curu wuari curu árīcũ iiguca yǎhu. Eropigu watī ĩgu yarǎ mera yaharǎre tarinugasome. Eropirǎ yaharǎ ne peamegue wasome.

¹⁹ Ūmaro majagu mari Opu ĩgu árīro maja sawire mǎre ogura. Eropigu i yebaguere mǎ iidorebircũ yu sǎ umarogue árīgu iidore-some. I yebaguere mǎ iidorecũ umarogue yu sǎ iidoregara, arīmi Jesu.

²⁰ ĩgu eropa arīra pǎhrũ guare ĩgu buherǎre weremi:

—Yǎre “Cristo āhrimi ĩgu,” ne arī weresiribiricǎque gajirǎre, arīmi guare.

Jesu ĩgu sīriburiñere, ĩgu masa mǎriaburiñe sǎre wereñumi

Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27

²¹ Irisubure ta Jesu guare ĩgu buherǎre ōaro werepehonugami:

—Jerusaléngue yure waro gahmea dohpague. Erogue majarã, murã, pahia oparã, mari masare buherã sã yure ñero iirãcoma. Eropirã yure wejêrãcoma. Eropa ta ñero tariro gahmea yure. Eropigu uhrenu pãhru ta masa muriaguca, arĩ weremi guare ãgu.

²² Ìgu eroparĩcũ peegu Pedropu gajipu ñarigã Jesure aĩgã, ãgure õpa arĩmi:

—Opu, eropa arĩbircãque. Mu arĩro dopa wabircãporo. Mure erã wejêbircãporo, arĩrimi ãgu Jesure.

²³ Ìgu eroparĩcũ peegu Jesu majinugaja, ãgure õpa arĩmi:

—Satana iro dopa wereniguigu iiaa mũhu. Eropa arĩbircãque. Mu pepiri masa ya pepiri ãhraa. Goãmu ya pepiri árĩbeaa. Eropigu yu iiborore cãhmotadiaa mũhu, arĩmi Jesu Pedore.

²⁴ Ìgu eropa arĩra pãhru guare weremi:

—Yujugu yu mera majagu árĩdiagu, ãgu gamero iidiarire duhucãgucumi. Eropigu ãgu yu mera majagu arĩri dipuwaja ñero tarigucumi. Eropa ñero tariqueregu ta yahare iiniguicãgu árĩgucumi.

²⁵ Yujugu masu ãgu ya árĩburi dihtare pepigu ãgu dederea wagucumi. Eropigu yujugu masu yaha árĩburi dihtare iigu árĩpehrerinuri yu mera umarogue õaro árĩgucumi ãgu.

²⁶ Yujugu masu i yeba majare árĩpehrerire opaqueregu peamegue wagu õarire wajatasome. Eropigu i yebague opaburi dihtare guñagu, ãgu sĩrigu waburire guñabigu ãgu sĩporã mera peamegue dederegucumi.

27 Yuhũ masũ Goãmũ obeodigu yaharã anyua mera i yebague dujarigũca. Yũ Pagũ ãgu gosiriri mera dujarigu árípehrerã masare erã ñeri iira dipuwaja dipuwaja moagũra. Erã ðaripũre erã iicũ ðaro iigũra erãre.

28 Diaye arĩgu tiiaa. Yujurãyeri mũa ðguere arĩrã mũa sĩriboro core yũre yũ opu arigu arĩcũgue ãarãca, arĩ weremi Jesu.

17

Jesu ãgu dupũre gohrotoñumi

Mr 9.2-13; Lc 9.28-36

1 Eropi seis nũri pũru Jesu Pedrose, Santiagore, ãgu pagũ magũ Ñũ sãre umadigu utãgũgue erã dihtare sihumũriapũ.

2 Umãroque erã mũrijara pũru erã ãhabeoro ãgu dupũre gohrotopũ. ãgu diapo abe umũ majagũ iro dopa gohra goesiriyoro. Eropiro ãgu suhri goesiriri suhri ðaro boreriñe wayoro.

3 Mata iribojegue majarã Moise mũru Elia mũru sã dehyoãnorã. Eropirã Jesu, Moise, Elia mera ãgu weretamucũ ããnorã erã urerã ãgu buherã.

4 Eropigu Pedro Jesure arĩpũ:

—Opũ, mari ohõ arĩcũ ðadiaa. Mũ gamecũ uhre wihigã iirã. Mũ ya wihigã, Moise ya wihigã, Elia ya wihigã iirã mari, arĩpũ.

5 ãgu eropa arĩ wereniguirisubu, imica curu ðaro goesiriri curu erãre cãhmotacãyoro. Eropa wacũ imica curu pohecague Goãmũ ãgu wereniguri busũyoro:

—Ihĩ yu magu yu mahigu aħrimi. Īgu mera mucubiria. Īgure peeque, arĩri busayoro.

⁶ Eropa arĩro caricũ peerã ĩgu buherã uca mehmereja wañorã.

⁷ Erã eropa wara pũhrũ Jesu erã pohrogue eja, erãre buacare ñahrũ:

—Wahgãnuğaque mũa. Güibiricãque, arĩrũ ĩgu erãre.

⁸ Īgu eroparĩcũ erã ĩhabeo, Jesu dihtare ĩañorã. Gajirãre ĩabiriñorã.

⁹ Eropirã utãgugue erã دچارicũ Jesu erãre turaro mera arĩrũ:

—Dohparagã yũre eropa warare gajirãre ne werebiricãque. Yũhu masũ Goãmũ ĩgu obeodigu yũhu sĩri masa mũriara pũhrũ irire gajirãre wereque mũa, arĩrũ Jesu.

¹⁰ Īgu buherãrũ ĩgure serẽpiñorã:

—“Cristo Goãmũ beyedigu ĩgu ariboro core Eliare arimũhtaro gahmea,” arĩma masare buherã. ¿Dohpa arĩronore eropa arĩri erã? arĩ serẽpiñorã erã ĩgure:

¹¹ Jesu yũhrĩrũ:

—Diaye ta aħraa. Eliare arimũhtadoremĩ Goãmũ arĩpehrerire amumũhtabure.

¹² Ōpa arĩgu mũare arĩgu iiaa. Elia eratuha-jami. Īgu eropa eraquerecũ ta erã ĩgure ne ĩha masibirima. Eropirã erã gamero dopa ñero iinirã arĩma ĩgure. Eropa ta iirãcoma yu masũre Goãmũ ĩgu obeodigũ. Erã eropa iicũ ñero tarigũca yũhu, arĩrũ Jesu.

13 Īḡu eropa arī werēcũ erã peeñorã. “Elia,” arīḡu, Ñu waīyegũre weregu iipũ. Irire masiñorã pare erã.

*Jesu ñama sīriri m̄r̄are dorecũḡure tauñumi
Mr 9.14-29; Lc 9.37-43*

14 Eropirã utãḡugue m̄rijanirã erã Ɂrerã Jesu mera dijararã ḡua pohrogue erama bajarã masa árĩroque. Erã eracũ ĩagũ yujugũ Ɂmũ Jesu pohrogue eja, merejami.

15 —Opũ, yũ magũre mojomoro ĩaque. Īḡu ñama sīriri m̄r̄are dorecũḡũ ährimi. Eropigũ ĩḡu ñetariaro tarimi. Bajasuburi peamegue mehmerejam̄rimi ĩḡu. Yujuyerisuburi diaguere yuri ñajam̄rimi.

16 Eropigũ m̄ buherã pohrogue aĩ erarabũ. Erã ĩḡure õagũ wacũ iimasibirama, arĩmi ĩḡu Jesure.

17 Jesu arĩmi ero árĩrãre:

—Dohpague majarã m̄ua ñerã ähraa. ¿Yũre ne umupeobirigohracãri? Yoari boje m̄are buherabũ yũhũ. ¿Dipẽ yoari boje yũre m̄a garibori? ĩḡure aĩḡãrique yũre, arĩmi Jesu.

18 Īḡu majigũre erã aĩ eratuhajacũ ĩha Jesu watĩre tuhri cóãmi. Eropigũ mata õagũ wami ĩḡu magũ.

19 Pũhrũ ḡua ĩḡu buherã ḡua seyaro árĩrã Jesure serẽpibũ:

—¿Duhpirã ḡuapũ ĩḡu magũre watĩre cóãmasibirayuri? arĩ serẽpibũ ḡua.

20 Jesu yũhrimi:

—Yũre daberogã umupeoa m̄ua. Diaye ta m̄are weregu iiaa. Goãmũre “Diaye ta

iigu āhrimi,” m̄ua arī umupeorā miriyegā mostazaye pegā m̄ua umupeoquererā irigu utāgure “Sohōgue waque,” m̄ua arīcū, waha waroca. Goām̄ure eropa umupeorā árīpehrerire iimasia m̄ua.

²¹ Ino watīre m̄ua cóādiarā Goām̄ure burigā serēro gahmea m̄uare. Eropirā ba duhuro gahmea Goām̄ure serēm̄orā, arīmi Jesu ḡuare.

Dipaturi Jesu īgu sīriburiñere īgu masa m̄uriaburiñe s̄are wereñumi

Mr 9.30-32; Lc 9.43-45

²² Eropi Galilea yebague ḡua curicū, Jesu ḡuare weremi:

—Yuh̄u masu Goām̄u īgu obeodigu āhraa. Masa yure ñeha, gajirāguere yure wiarācoma.

²³ Eropa yure erā wiara p̄uhr̄u wejērācoma erā. Eropa erā wejēdigu uhrenu p̄uhr̄u masaḡuca, arīmi īgu ḡuare.

Īgu eropa arī werecū pee burigā bujawerebu ḡuā.

Goām̄u wihi maja wajayeburire serēpiñuma gajirā

²⁴ Eropirā Capernaum macague ḡua ejacū, Goām̄u wihi maja wajayeburire wajasea corerā Pedro pohrogue eja, īgure serēpiñama:

—¿M̄uare buhegu Goām̄u wihi maja árīburire wajayeri īgu? arī serēpima erā.

²⁵ —Wajayemi īgu, arī yuhr̄imi Pedro.

Īgu eropa arīra p̄uhr̄u wihigue īgu ñajacū ta Jesu Pedrore serēpim̄htami:

—Simo, ¿dohpa arī pepiri m̄uh̄u? ¿I yeba marā oparā ñehmarāp̄ure waja aīri m̄u pepicū?

¿Erã mera majarãre wajaseari? ¿O gaji yeba majarãpũre wajaseari? arĩ serẽpimi ãgu Pedrore.

²⁶ —Gaji yeba majarãpũre wajaseama, arĩ yũhrimi Pedro.

Ãgu eroparĩcũ Jesu weremi:

—Eropigu opu ãgu ya yeba majarãre wajaseabirimuririmi.

²⁷ Eropa arĩquerecũ ta wajasea corerãre guacũ iidiabeaa mari. Eropirã wajayerãca. Ditarugue waque. Eroque eja wejericãrore mehyuque. Eropigu waimũ bamũhtadigũre tara suaque. Eropigu ãgu waimũ disiroque niyerusere bocajagũca mũhũ. Irise queoro wajacũroca. Yũre, mũa sãre Goãmũ wihi maja arĩburire erã wajaseacũ õaro queoro sihajaroca irise. Irisere bocajagũ mari wajamoriñere wajayepohogu waque, arĩmi Jesu Pedrore.

18

Jesu ãgu buherãre erã weca opu arĩbure wereñumi

Mr 9.33-37; Lc 9.46-48

¹ Irisubure gũa Jesu buherã ãgu pohroque eja serẽpibũ ãgũre:

—¿Umaro majagũ ãgu opu arĩroguere gũa mera majagũ nihino wabocuri arĩpehrerã weca opu? arĩ serẽpibũ gũa.

² Gũa eroparĩcũ Jesu majigũgãre sihubeo, ãgũgãre gũa watope duhudobomi. Duhudobotuhaja gũare arĩmi.

³ —Diaye mũare were purumujugũra. Oã majirãgã Goãmũre erã opu gohra pepima. Eropirã

mua sã erã iro dopa ta pepirã, òarire gohrotorã umaro majagu opu árĩroguere warãca. Erã iro dopa pepibirã opu ïgu árĩroguere wasome mua.

⁴ Eropigu umaro majagu ïgu opu árĩroguere eropa pepicãgu, ihĩ majigugã dopa pepigu ta gajirã tauro opu wahami.

⁵ Eropirã yahare iimorã òpa árĩgugãre gamerã, yu sãre gahmea mua, arĩ weremi Jesu guare.

*Ñerire iicũ guhya ãhraa arĩ wereñumi Jesu
Mr 9.42-48; Lc 17.1-2*

⁶ Eropigu òpa werenemomi:

—Ïgã dopa árĩgu yure ne umupeogure weregura mware. Yujugu ïgã iro dopa árĩgure ñerire iidoredigu ïgu ñetariaro tarigucumi. Gajigure masa ïgu wunugure wuariye utãye mera dirisiu, wuariyague ïgure cóãcũ ñero wabocumi ïgu. Eropigu ïgã dopa árĩgure ñerire iidoredigupu wuariyague erã cóãdigu tauro ñero tarigucumi. Ïgu turaro dipuwaja moasũgucumi.

⁷ Masare ñerire iicũ iiri ãhraa. Irire iirã i yeba majarã ñero tarima. Gajirã ñerire iidorema gajirã masare. Erã ñerire iidorenirãpu erã tauro ñetariaro tarirãcoma.

⁸ “Mu mojoto mera ñero iigu iri mojtore mu tabe cóãbodirop dopa ta iri ñerire duhuque. Irire duhubigu peamegue waguca. Eroguere ne peame yaribea. Mu mojtore mu cóãcũ iri duca dihta cohmoboya. Eropigu mupu epasi árĩqueregu ta puhru Goãmu mera árĩguca. Mu pe mojoto mera árĩgure peamegue ïgu cóãcũ

ñetariaro tarigũca. Eropigũ iri ñeri iiripũre duhuque. Mũ guburu mera ñero iigũ iri guburu sãre mũ tabe cóãbodirop dopa ta iri ñerire duhuque. Irire duhubigũ peamegue wagũca. Eroguere ne peame yaribea. Mũ guburure mũ cóãcũ irisi dihta cohmoboya. Eropigũ epasi árĩqueregũ ta pũhrũ Goãmũ mera árĩgũca. Mũhũ pe guburu mera árĩgũre mũre peamegue cóãcũ mũ ñetariaro tarigũca. Eropigũ iri ñeri iiripũre duhuque.

⁹ Mũ cuiru mera ñero iigũ irirure mũ gorawea cóãbodirop dopa ta iri ñerire duhuque. Irire duhubigũ peamegue wagũca. Eroguere ne peame yaribea. Mũ cuirure cóãcũ iriru dihta cohmoboya. Yũjupũ cuiru mariquerecũ ta pũhrũ Goãmũ mera árĩgũca. Mũre pe cuiru mera árĩgũre peamegue mũre cóãcũ, mũ ñetariaro tarigũca. Eropigũ iri ñeri iiripũre duhucãque, arĩmi Jesu.

Oveja dederedigũ queorire wereñumi Jesu

Lc 15.3-7

¹⁰ Eropigũ gũa sãre werenemomi:

—Ne, oã majirãgãre doobiricãque. Mũare arĩgũ tiiaa. Erãgãre ñhadiburã anyua umarogue yũ Pagũ pohroque eropa árĩniguima.

¹¹ Yũhũ masũ Goãmũ ñgũ obeodigũ i yebague dederebonirãre taugũ arigũ iibũ yũhũ, arĩ weremi Jesu.

¹² Eropa arĩtuha õpa arĩ queorire ahmu wereniguimi.

—Ovejare ñhadibugũ cien ovejare opagũ yu-jugũ oveja dederea wacũ ñagũ õpa iigũcumĩ

erãre îhadibugurũ. Gajirã ovejare noventa y nueve ovejare erã bari campogue duhudobo, dederedigũre amagũ wagucumi.

¹³ Diaye ta arĩgu iiaa mũare. Îgũre bocagu burigã mucubirigucumi îgu. Gajirã noventa y nueve dahyarã mera mucubiridigu árĩqueregũ erã tauro îgu bocadigũrũre mucubirigucumi.

¹⁴ Eropa ta mari Pagũ umaro majagu oãgã iro dopa árĩrã sãre erã dederecũ gamebeamĩ, arĩmi Jesu.

Mũ acaweregũ mũre ñero iicũ õpa iique, arĩñumi Jesu

Lc 17.3

¹⁵ Eropa arĩtuhaja õpa werenemomi Jesu:

—Mũ acaweregũ mũre ñero iicũ îgu mera weretamugũ waque. Mũa seyaro irire weretamuque. Mũa eropa iicũ îgu mũre peebocumi. Îgu peecũ “Mũre dipaturi ne õpa iisome yũhũ,” îgu arĩcũ mũ acaweregũre dipaturi wapicũ iigũca mũhũ.

¹⁶ Mũre îgu peediabiricũ tamerare yujugu mera wadiagu, o perã mera wadiagu, erãre wapicũgã dipaturi îgũre wereniguigu waque daja “Erã sã peeporo,” arĩgu.

¹⁷ Eropigu mũ mera majarã sãre îgu peediabiricũ árĩpehrerã Jesu yarã mera gamenere îgũre weresãque. Eropirã Jesu yarã gamenererã sãre îgu peediabiricũ ãarã Goãmũre masibigu ñegũ árĩro dopa iique îgũre.

¹⁸ “Diaye ta mũare arĩgu iiaa. I yeba mũa yaharã yaha dorerire oparãca. Eropirã mũa i yebare iidorebirirare yũ sã umarogue árĩgu

iidoresome. I yeba mua iidorerare yu sã umarogue iidoreguca.

19 “Dipaturi mware ire weregura daja: Mua perã Goãmure serẽrã, yujuro mera pepirã árĩcũ, yu Pagu umaro majagu irire mware ogucumi.

20 Perã o urerã yaharã yahare iimorã erã gamenerecũ yu sã erã mera ahraa, arĩ weremi Jesu.

21 Pũhrũ Pedro Jesu pohrogue eja serẽpimi:

—Opũ, ¿yu acaweregu mu yagu ïgu dinucusuburi yure ñero iicũ ïagu irire cãdijitugucuri yũhũ? ¿O siete suburi ïgu iicũ cãdijitugucuri yũhũ? arĩ serẽpimi Pedro.

22 Jesu yũhrimi:

—Sietesuburi dihta mre ïgu ñero iirare mu cãdijicũ ero wabeaa. Bajasuburi ïgu mre ñero iicũ sãre cãdijique, arĩmi ïgure.

Pohro majagu gajigu ïgu wajamorare ïgu cãdijidiabirira queorire wereñumi Jesu

23 Eropigu Jesu õpa werenemomi guare:

—Umaro majagu opu árĩri werediacũ õpa ahraa. Yujugu opu ïgu pohro majarãre erã ïgure wajamorare wajayepoho dorediariñumi.

24 Erã wajamorare ïgu queonugacũ, ïgure mohme corerãpu wũaro wajamogure ïgu pohrogue aĩgãriñuma. Wajamogupu wũaro wajamoñumi opure.

25 Eropigu ïgu wajayemasibiricũ ïagu ïgu opu ïgure, ïgu marapore, ïgu porã sãre pohro majarã acu, erãre gajirãre duadiariñumi ïgu wajamore wajaseagu.

26 Īḡu eropa duadiacũ wuaro wajamogurũ mereja, ĩḡu opũre turaro serẽñumi: “Opũ, ḡuare gajirãre duabiricãque. Mojomoro ĩaḡu corenique. Mũre wajayepehogũca,” arĩñumi ĩḡu ĩḡu opũre.

27 Īḡu eroparĩcũ peegũ ĩḡure mojomoro ĩaḡu, ĩḡu wajamorare eropa ta cãdijipehocãñumi.

28 “Īḡu eropa iira pũhrũ wajamodigurũ waha, gajigũ pohro majagũre bocañañumi. Īḡurũ merogã wajamoñumi ĩḡure wajamodigurũre. Eropa bocajagũ yojaro mera ñeañumi ĩḡure. “Yũre mũ wajamorare wajaye purumujuque duru,” arĩñumi ĩḡu ĩḡu mera majagũre.

29 Īḡu eroparĩcũ gajigũ pohro majagurũ mereja ĩḡure burigã serẽriñumi: “Yũre mojomoro ĩaque. Merogã corenique. Mũre wajayepehogũra,” arĩriñumi gajigũ pohro majagũ ĩḡure.

30 Īḡu eropa arĩ serẽquerecũ ta ĩḡu yũhribiriñumi. Eropigũ ĩḡu gajigũ pohro majagurũre peresu iidoreñumi ne ĩḡu wajayepehocũḡue.

31 Wuaro wajamodigũ ĩḡure merogã wajamogurũre ĩḡu eropa iicũ ĩha papũri, gajirã pohro majarãpũ erã opũre weresãrã wañuma.

32 Erã eropa arĩ weresãcũ peegũ erã opũ erãre weresãdigũre sihubeo õpa arĩñumi: “Mũhũ ñetariagũ ãhraa. Mũhũ yũre burigã serẽcũ mũ wajamorare cãdijipehocãrabũḡu yũhũ mũre.

33 Mũre yũ eropa iiquerecũ ta mũpũ merogã wajamogurũre cãdijibirayoro mũhũ. Mũ wajamorare yũ cãdijidiro dopa ta ĩḡu sãre mũ cãdijicũ õatariaboya. ¿Duhpigũ ĩḡure mojo-

moro ñabirari ñgure eropa iigu mahu?" arññumi ñgu opu ñgure.

³⁴ Eropã arñgu buringã guagu, peresu iññumi ñgu pohro majagure ne ñgu wajayephocũgue, arñ weremi Jesu.

³⁵ Eropigu òpa arñ i queorire weretumi:

—Eropa ta iigucumi yu Pagu amaro majagu mware. Mwa arñpehrerã mwa acawererã mware ñero iirare òaro mwa cãdijipehobiricũ ñgu mware dipuwaja moagucumi, arñmi Jesu.

19

Erã marasã nomere erã cóãcũ òabeaa, arñ wereñumi Jesu

Mr 10.1-12; Lc 16.18

¹ Iire ñgu eropa arñ werera puhru ñgu Galilea arñdigu Judea yebague guare sihu wami. Dia Jordán waicuriya gajipu masegue ejabu.

² Erogu gua wacũ bajarã masa guare nurusiagãma. Erã mera majarãre dorecarãre òarã wacũ iimi ñgu.

³ Eropi yujurãyeri fariseo masa gua pohro erama. Jesure weresãdiarã, ñero ñgu wereniguicũ peidiarã, ñgure òpa serẽpima:

—¿Mari marapore mari gamero cóãcũ òhari? ¿Mari doreripu eropa ta iidoreri mu pepicũ? arñ serẽpima erã.

⁴ Jesu yuhrimi.

—¿Goãmã yare erã gojarapũgue ne ire buhebiriniari mwa? Òpa arñ gojara ahraa: “Negohraguere i yebare ñhacũnuhudigu umu, nomeo sãre iipu,” arñ gojañumi Moise.

⁵ Ōpa āhraa īgu arī gojanemora: “Eropigu umu īgu pagu sumarāre cohā wiria, īgu marapo mera árīgucumi. Eropirā erā perā árīquererā ta yuju duxu iro dopa ta árīrācoma,” arī gojañumi.

⁶ Eropirā erā perā iro dopa árībeama. Yuju duxu iro dopa ta árīrā iima. Goāmu doreri mera mojoto dirima. Eropirā duhubiricāro gahmea erāre, arīmi Jesu erāre.

⁷ Īgu eroparīcū fariseo masa serēpima daja:

—Muxu eropa werequerecū ta ōpa arī gojañumi Moiseux: “Mx marapore cóādiagu papperapūgue irire gojaque. Eropa gojagu iripūre mx marapore mx ora puxru igore cóāmasia muxu,” arī gojañumi Moise. ¿Mx arīro dopa arīquerecū ta duhpigu Moiseux eropa arī gojayuri? arī yuxhima erā īgure.

⁸ Jesu yuxhri gamemi erāre:

—Goāmu dorerire muxa ñecu sumarā erā iidibiricū īagu “Eropa ta wacuraporo,” arīgu, “Muxa marapore cóāmasia,” arī gojañumi Moise. Īgu eropa arī gojara árīquerecū ta negohraguere muxa marasā nomere cóācū gamebiripx.

⁹ Mxare arīgu tiiaa: Masu īgu marapo igo gajigu mera ñero iibiriquerecū ta igore cóāgu, gajigo mera marapocuxu, īgu gajigo mera ñero iigu iimi. Eropigu ihī cóādigo mera marapocuxu sā igo mera ñero iigu iimi, arīmi Jesu.

¹⁰ Īgu eroparīcū peerā, gxa īgu buherāpx ōpa arībx:

—Eropa umu īgu marapo mera erā game cóābiricū, maripure ne marapo marirā arīcū ōaboca guare, arībx gxa.

11 Jesu yũhrimi gũare:

—Mũa arĩro dopa ta árĩpehrerã árĩmasibeama. Goãmũ marapocũdorebirinirã dihta eropa árĩmasima.

12 Ũma marapocũmasibirã yujurãyeri ãhrima. Yujurãyeri mũa ero ta poyari masa mata nomere gamebirã masa dehyoama. Gajirã masa erã ãpiritõ diuri erã weanirãpũ marapocũmasibeama. Gajirã mũa mũmaro majagũ erã Opũ yare itamudiarã marapocũbeama. Eropirã oã marapocũdiabirã eropa ta pepicãrã, eropa ta erã árĩ ojogorocũcũ õhaa, arĩmi Jesu gũare.

Majirãgã ya árĩburire Goãmũre serẽbasañumi Jesu

Mr 10.13-16; Lc 18.15-17

13 Eropi masa majirãgãre Jesure mohmepiñadoremorã Jesu pohrogue ã erama. Eropa ã erarã, erã Jesure ãgũ mojotore erãgãre mohmepidorediama. Eropirã erãgãre erã õaro árĩburire Goãmũre serẽbasadorediama Jesure. Erã eropa iicũ ãarã gũa ãgũ buherã erãre turiribũ.

14 Gũa eropa turicũ ãagũ, gũare Jesu õpa arĩmi:

—Majirãgã yũ pohrogue ariporo. “Waque,” arĩbircãque erãgãre. Erãgã Goãmũre erã opũ pepima. Eropirã ãgũ mũmaro majagũ ãgũ opũ árĩroguere oãgã iro dopa pepirã ãhrima eroguerẽ, arĩmi Jesu.

15 Eropa arĩtuhaja erã majirãgãre mohmepituhaja waha wami.

Doberi opagũ Jesu mera weretamuñumi

Mr 10.17-31; Lc 18.18-30

16 Īḡu eropa iira p̄hr̄u yujuḡu mas̄u mam̄u Jesu pohroḡue eraa, serēpimi ĩḡure:

—Ne m̄h̄u ōaḡu buheḡu āhraa. ¿Ȳu árīpehr̄er̄in̄uri Goām̄u mera árīdiaḡu, ōar̄ire iidiaḡu dinop̄are iibocuri ȳh̄u? ar̄imi ĩḡu.

17 —¿Dohpa ar̄ironore ȳre ōaḡu ar̄i piyuri m̄h̄u? Goām̄u dihta ōaḡu āhr̄imi. Árīpehr̄er̄in̄uri Goām̄u mera árīdiaḡu ĩḡu dorer̄ire iique, ar̄imi Jesu.

18 —¿Di dorer̄ip̄are ar̄iḡu iiri? ar̄i serēpinemomi ĩḡu.

Jesu ȳh̄rimi:

—Masare wejēbiricāḡue. Gajiḡu marapo mera árībita. Yajabita. ḡayabita.

19 M̄u paḡu s̄umar̄are umupeoḡue. M̄u basi mahiro dopa ta m̄u pohro ar̄iḡu s̄are mahique. I dorer̄ire iiro gahmea, ar̄imi Jesu.

20 —I dorer̄ire ne tarin̄ugabirim̄rab̄u ȳh̄u. ¿Ñeheno d̄uhyari ȳu iinemoburi ȳu árīpehr̄er̄in̄uri Goām̄u mera árīdiaḡu? ar̄imi ĩḡu Jesure.

21 Īḡu eropar̄ic̄ũ peeḡu Jesu werenemomi:

—M̄h̄u Goām̄u mera ōaro árīdiaḡu m̄u yare árīpehr̄er̄ire duaḡu waḡue. Eropa duaḡu árīpehr̄eri niyerure m̄u wajatarare mojomoroc̄ur̄are oḡue. M̄u eropa iic̄ũ w̄uaro m̄u ya ōmaroḡuere Goām̄u pohroḡuere ár̄iyuroca. M̄u eropa iira p̄hr̄u ȳu mera majaḡu ár̄ibu ariḡue, ar̄i weremi Jesu.

22 Īḡu w̄uaro opaḡu ár̄ip̄. Eropiḡu Jesu ĩḡure eropar̄ic̄ũ peeḡu ĩḡu opar̄ire mojomoroc̄ur̄are odiabiḡu, turaro bujawere s̄abiri waha wami.

23 Ìḡu eropa wacũ Jesu ḡuare ìḡu buherãre werenemomi:

—Diaye ta mũare arìḡu iiaa. Doberi oparã Goãmure ìḡu opu arĩroguere erã wadiacũ diasa ãhraa.

24 Mũare werenemogura: Camellopu awiru gobegãgue ìḡu ñajatariwereadiacũ masiya mara ìḡure. Eropa ta doberi opagu Goãmũ opu ìḡu arĩroguere wacũ diasataria, arĩmi ìḡu.

25 Ìḡu eroparĩcũ ḡua ìhamaria wa ḡua basi òpa arĩbu:

—Yaho. Ìḡu arĩro dopa ta diaye arĩcũ, ne yujugu masure Goãmũ taubiribocumi ìḡu pohro waborore, arĩbu ḡua ḡua basi.

26 ḡua eroparĩcũ Jesu ḡuare ìhabeo, òpa weremi:

—Masa erã bocatĩuro erã òaro iira mera Goãmũ pohroguere wamasibeamã. Goãmũpu masare peamegue wabonirãre taumasimi. Ìḡu arĩpehrerire òaro iimasipehocãmi, arĩmi ìḡu ḡuare.

27 Ìḡu eroparĩcũ Pedro ìḡure arĩmi:

—Peenique. ḡuapu ḡua ya arĩpehrerire aripehocãbu mũ mera warã. ¿ḡua òpa iirã dohpa arĩrĩre wajatarãcuri ḡua? arĩmi ìḡu.

28 —Mũare diaye arìḡu tiiaa: Pehrerinũ pũhrũ arĩpehreri mama gohrotoroca. Irisubuguerẽ yũhũ masũ Goãmũ ìḡu obeodigu yũ opu doaro gosesiriro doagũca yũhũ. Yũhũ ero doacũ mũa sã doce gohra arĩnirã oparã arĩri mera doarãca. Eropirã Israe masare doce cururi majarãre beyerãca òarã sãre ñerã sãre.

²⁹ Eropirã mũa árĩpehrerã ðari buherire yaha árĩburire iimorã, mũa wirire, mũa pagu porãre, mũa pagu sũmarãre, mũa porãre, mũa poterire apicãnirã wũaro wajatarãca. Eropirã árĩpehrerĩnũri Goãmũ mera ðaro árĩrãca.

³⁰ Dohpaguere bajarã oparã árĩnirã mũa irisubuguere bu árĩrã dujarãcoma. Eropirã dohpaguere bajarã bu árĩnirã mũa irisubure oparã gohrotorãcoma daja, arĩ weremi Jesu guare ĩgu buherãre.

20

Igui pohe mohmerã queorire wereñumi Jesu

¹ Eropi dipaturi Jesu queorire weremi daja ðpa arĩgu:

—Umaro majagu opu ĩgu árĩri werediacũ pohe opu iro dopa ãhraa. ĩgu pohe opu boyo pãri merejacũ ĩgu pohere mohmemorãre sihugu wañumi.

² “Yujuse niyerusere yujunũ mohmeri wajare wajayegũra yujunũre,” arĩñumi. “Áũ,” arĩñuma mohmemorã. Erã eroparĩcũ pohegue mohmedoregu obeoñumi ĩgu erãre.

³ Eropigu umũgue nueve árĩcũ doberi duarogue wañumi daja. Eroque ejagu, gajirã mohmebirãre ĩañumi.

⁴ Eropa ĩagu erãre arĩñumi: “Mũa sã yaha pohere mohmerã waque. Òaro wajayegũra,” arĩñumi ĩgu.

⁵ Eropirã erã pohegue mohmerã wañuma. Eropi pohe opu goeri boje árĩcũ, ñamicague tres árĩcũ sãre gajirãre mohmedoreñumi daja.

6 Eropi ñamicague cinco árĩcũgue doberi duarogue ĩgu wañumi daja. Erogue eja gajirã mohmeri moorãre ĩañumi. Erãre arĩñumi: “¿Ne gajino iibiriquererã yujunãre ĩaniguineacãri mũa?” arĩ serẽpiñumi erãre.

7 “Ne guare mohmeri mara,” arĩ yũhriñuma erã. “Mũa sã yaha pohere mohmerã waque,” arĩñumi erãre. Eropirã ĩgu arĩdiro dopa ta ĩgu ya pohere mohmerã wañuma.

8 “Eropi ñamicague mohme duhurisubugue árĩcũ pohe opu ĩgu mohmerãre coregure õpa arĩñumi: “Mohmerãre sihuque. Erã eracũ erãre wajayeque. Erã pũhrũgue mohmedorenirãre wajayemũhtaque. Erãre wajayetuha, gajirã sãre wajayetuha, yũ mohmedoremũhtanirãre wajaye ojogorocũque,” arĩñumi ĩgu.

9 Eropigũ cinco árĩcũ mohmenũganirãre yujuse niyeruse wajayenũmi.

10 ĩgu eropa wajayecũ ĩarã, “Guare tauñariro wajayegũcumĩ,” arĩ pepiriñuma ĩgu doremũhtanirãpũ. Erã sãre yujuropa ta wajayecãñumi.

11 Eropirã erãre niyerure ĩgu wajayetuhajacũ erã opu mera papũri ĩgure arĩñuma:

12 “Oã gua pũhrũgue mũ mohmedorenirãpũ yuju hora ta mohmeama. Guapũ yujunũ õaro mohmeneacarabũ. Ñero abe asiami guare. Gua eropa yoari boje mohmequerecũ ta gua pũhrũgue mohmenũganirã sãre yujuropa wajayecãbũ mũhũ,” arĩ guañuma erã ĩgu mera.

13 Erã eroparĩcũ peegũ yujugũ erã mera magare pohe opu yũhriñumi: “Ne acaweregũ,

yujuse niyerusere wajayegura, arĩrabu mũare. Yu eroparĩcũ yuhriabu mũa. Eropigu yu arĩdiro dopa ta mũare wajayeabu yuhũ. Queoro wajayeabu mũare. Ne yajabirabu mũare.

¹⁴ Eropigu yu wajayerare aĩ wihigue dujaaque. Īre pũhrũ yu mohmedoredigu sãre mũare yu wajayediropẽ ta wajayegura.

¹⁵ Yaha niyeru aħraa i. Eropigu yu gamero dopa ta i mera wajayegura. ¿Gajirãre tauñariro yu wajayecũ ĩhaturiri mũhũ?” arĩñumi ĩgu pohe opu, arĩ weremi iri queorire Jesu.

¹⁶ Eropa arĩgu werenemomi ĩgu:

—I queori arĩro dopa ta yaharã árĩmũhtanirãre erã pũhrũ yaharã árĩnirã sãre yujuro mera ogucumi Goãmũ ĩgu ya õarire. Eropirã árĩmũhtanirãpũ “Guare onemogucumi,” arĩmasibeama, arĩ weremi Jesu.

Dipaturi Jesu ĩgu sĩriburiñere ĩgu masa mũriaburiñere wereñumi

Mr 10.32-34; Lc 18.31-34

¹⁷ Eropi Jerusaléngue warã yujuro mera ta waniguirã, guare ĩgu buherãre sihubeotuha, gajipugue guare gũa seyarore aĩgãmi Jesu. Gũa seyaro gũa árĩcũ weremi.

¹⁸ —Peeque yũre. Dohpaguere Jerusaléngue warã iiaa mari. Eroque yu masũre Goãmũ ĩgu obeodigũre ñeha, gajirãre orãcoma. Pahia oparãre, masare buherã sãre yũre orãcoma. Eropirã yũre wejẽdorerãcoma erã.

¹⁹ Eropa wejẽdorerã judio masa árĩbirãre yũre orãcoma. Erã eropa ora pũhrũ erãpũ yũre wereya, tãrarãcoma. Tuhaja, crusague

pabiarãcoma yure. Eropigu yu sîrira puhruere
 uhrenu waboro gohra masa mariaguca, arî
 weremi Jesu.

*Santiago, Ñu mera erã pago erãre serêbasapo
 Jesure*

Mr 10.35-45

²⁰ Eropigo Zebedeo marapo Santiago, Ñu igo
 porã mera Jesu pohrogue eja, merejapo igure
 serêbo arigo.

²¹ —¿Dohpa yu iicũ gahmeri mũhu? arîpu Jesu
 igore.

—Mũhu opu ñajagu yu porã sare dorerã
 acuque. Eropa acugu mũ pepuri erãre doboque,
 arî serêpo igo igo porã mera.

²² Jesu õpa arîpu:

—Mũa ñero tariborore masibiriquererã ta
 eropa serẽa mũa. ¿Dohpaguere yu ñero tari-
 boro dopa ta mũa sã ñero tarirã yujuro boje-
 bocuri mũa? arîpu Jesu igo porãre.

—Yujuro bojerãca, arî yuhriñorã Santiago Ñu
 mera.

²³ —Diaye ta ãhraa. Yu ñero taridiro dopa
 ta ñero tarirãca mũa sã. Eropa mũa tarimorã
 árîquerecũ ta yu mera doremorãre mũare yũhu
 beyemasibea. Yu Pagupu amutuhami irire.
 Eropirã igu beyenirã dihta yu diayepure, yu
 copupure doarãcoma, arîpu Jesu erãre.

²⁴ Eropirã gua gajirã diez igu buherãpu erã
 oparã árîburire Jesure serêcũ Santiago, Ñu sã
 mera guabu gua.

²⁵ Gua eropa guacũ ñagu Jesu árîpehrerã igu
 buherãre sihu gameneo, õpa arî weremi guare:

—Goãmure masibirã oparãpũ masare dorerã, pũriro mera dorema.

²⁶ Mũapũ eropa iisome mũa basi. Mũa mera majagũ opũ árĩdiagũ, árĩpehrerã ĩgũ mera majarãre itamugũ árĩporo.

²⁷ Eropigũ árĩpehrerãre doregũ árĩdiagũ pohro majagũ iiro dopa ta árĩporo.

²⁸ Eropa árĩgũ ta ãhraa yũ sã. Masare dorebiragũ arigũ iibiribũ. Yũhũ masũ Goãmũ ĩgũ obeodigũ árĩqueregũ ta i yebaguere masare itamugũ arigũ iibũ. Eropigũ bajarã masa erã ñero iira dipuwajare sĩribasagũ arigũ iibũ. Eropigũ masa peamegue wabonirãre taugũ arigũ iibũ, arĩmi Jesu gũare.

Perã cuiiri ĩhajabirãre ĩacũ iĩñumi Jesu

Mr 10.46-52; Lc 18.35-43

²⁹ Eropi Jericógue árĩnirã gũa wacũ bajarã masa Jesure nurũsiamã.

³⁰ Eropi Jesu ĩgũ tarigãcũ perã cuiiri ĩhajabirã ma tũro doanirã peema. Eropa peerã õpa arĩ gaguiniguinemoma:

—Opũ Davi mũrũ pãrami, masare taubu, gũare mojomoro ĩaque, arĩ gaguinima.

³¹ Erã eropa gaguiniguicũ masapũ erãre turima.

—Ejarimaricãque, arĩma masa erãre. Erã eropa arĩquerecũ ta erã gaguiniguidiro tauro gaguiniguinemoma daja.

—Opũ Davi mũrũ pãrami, gũare mojomoro ĩaque, arĩ gaguiniguima daja.

³² Erã eroparĩcũ peegũ Jesu nũgaja erãre sihubeo serẽpimi,

—¿Dohpa yu muare iicũ gahmeri? arĩ serẽpimi.

³³ —Opu, guare ñacũ iique, arĩ yuhrima erã.

³⁴ Erã eroparĩcũ Jesu erãre mojomoro ñami. Eropa mojomoro ñagu erã cuirire mohmepimi. Ñgu eropa mohmepicũ ta erã õaro ñha wama. Eropa ñanirã ñgure nũrusia wahgãma.

21

Jerusaléngue ejañumi Jesu

Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19

¹ Eropi Jerusaléngue guã ejaboro core Betfagé waĩcũri macague ejamũhtanibũ guã Jesu mera. Betfagé utãgu Olivo waĩcũdigu gubuye árĩbũ. Erogue ejagu, guare perãre ñgu buherã mera majarãre Jesu ñgu core obeomũhtami.

² Õpa doremi erãre:

—Si macague waque. Erogue ejarã, mata burrore ñgu magugã mera erã dirinugudigure bocajarãca. Erãre boca, ñgure diriradarire pãa aĩgãribasaque yure.

³ Mũa eropa iicũ ñagu, burro opu “¿Duhpimorã burrore pãri mũa?” ñgu arĩcũ peerã õpa arĩ yuhrique: “Mari tĩgu burrore gamebeoniami dohpa. Eropigu dohparagã wiagũcumĩ ñgu,” arĩ yuhrique ñgure, arĩdore obeomi Jesu perã ñgu buherãre.

⁴ Eropa iimi Goãmu yare weremũhtadigu ñgu arĩ gojadiro dopa ta. Õpa arĩ gojañumi iribojegue:

⁵ Jerusalén majarãre õpa arĩ wereque: “Ñaque mũa. Mũa Opu mũa pohrogue ahrimi. Ñgu

ta masare òaro iigu àhrimi. Burro magugã weca arigucumi,” arĩ wereque Jerusalén majarãre, arĩ gojañumi iribojeguerere.

⁶ Jesu iigu obeonirã perã iri macague eja, iigu iidorediro dopa ta iĩnorã erã.

⁷ Burragore igo magugã sãre aĩgãrima. Aĩgãrituhaja gua weca maja suhrire tuwea aĩ, erã weca peobu gua. Gua eropa iira puhru Jesu iigugã weca muribejami wabu.

⁸ Muribejatuha, iigugã weca Jerusaléngue wami. Igu eropa aricũ iarã masa bajarã iigu wari maha deco erã ya weca maja suhrire tuwea aĩ, sēopi mũhtama Jesure umupeorã. Gajirãpũ pũricũri dũpũrire mare apimũhtama “Igu wari maha òari maha árĩporo,” arĩrã.

⁹ Eropirã iigu core warã, iigu puhru nurusiarã mera òpa arĩ gaguiniguima:

—Davi mũru pãramire marire itamubure umupeorã. Ihĩ Goãmu iigu obeodigu òaro arĩporo. Umaro majagũre “Turagu àhrimi,” arĩ umupeorã, arĩ gaguiniguima masa.

¹⁰ Eropirã Jerusaléngue erã eropa ejacũ ero majarãpũ ihamaria wama.

—Cue, ¿nihino àhriri ihĩ? arĩ game serēpima erã basi.

¹¹ Gajirã masa yũhrima:

—Ihĩ Goãmu yare weremũhtagu Nazare majagũ Jesu waicũgu àhrimi, arĩ werema erã masare.

*Goãmu wihigue ejañumi Jesu
Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22*

12 Puhru Goãmu wihigue ejami Jesu gua mera. Iri wihigue eja ñaja wami. Ñajaja masa duadoarãre asurã sãre bocajagu erãre cohã wiucãmi iri wihigue. Eropigu niyerure game gohroto doarã ya mesarire yomemuju, aĩ majipi beomurimi. Bujare duarã erã doari përori sãre eropa ta iimi.

13 Eropa iigu õpa arĩmi:

—Goãmu yare erã gojarapũ õpa ãhraa: Goãmu arĩmi: “Yaha wihi Goãmu mera wereniguri wihi waicuroca,” arĩmi Goãmu, ãhraa igu gojarapũ. Muru i wihire Goãmu wihire duadoarã game yajarã iiaa, arĩmi igu erãre.

14 Igu eropa iira puhru cuiri ñhajabirã, curimasibirã sã Goãmu wihiguere igu pohrogue erama. Erã eropa eracũ erãre õarã dujacũ iimi igu.

15 Eropa õarire igu iicũ ñarã, pahia oparã, masare buherã sã guama igu mera. Eropirã majirãgã sã Jesure, “Davi muru pãrami, masare itamubu, turagu ãhraa muhu,” erã arĩ umupeocũ peerã guanemoma dipaturi erã.

16 Eropa guarã õpa arĩma Jesure:

—¿Erã eroparicũ peebeari muhu? Eropa arĩbiricãporo, arĩ dorema erã Jesure.

—Erã eroparicũ peea. ¿Goãmu yare erã gojarapũre ire ne buhebiriri mua?

Majirãgãre Goãmure õaro umupeocũ iibu muhu, ãhraa Goãmu yare erã gojarapũ, arĩmi Jesu erãre.

17 Eropa arĩtuha erãre cóãgã, Betania waicuri macague eja, iri ñamire ero arĩmi.

Jesu yucugure higeragure s̄ridoreñumi

Mr 11.12-14, 20-26

18 Gajinũ boyorogue Jerusaléngue gũa du-
jaacũ, oaboami Jesu.

19 Eropa oaboagu, ma tũro niguidigu
higeragure ñhanijagu, irigu dũcare omagu
warimi. Dũca maribũ irigupũ. Pũri dihta árĩbũ.
Dũca maricũ ñagu Jesu õpa arĩmi:

—Irigu yucugu ne dipaturi dũcacũsome, arĩmi
ĩgu.

Ĩgu eroparĩcũ irigupũ mata ñaidija wabũ.

20 Irigu eropa wacũ ñarã, gũa ñgu buherã
ñhamaria wabũ.

—¿Duhpiro mata irigu ñaidija wahári? arĩ
serẽpibũ Jesure.

21 Jesu yũhrimi:

—Ire guñaque mũa. Goãmure õaro guñatura
umupeoque. “Diaye ta eropa ta iigũcumi ñgu,”
arĩrã, “Goãmũ iisome,” arĩbirã, yũhũ irigure
iidiro dopa ta iimasirãca mũa sã. Eropirã irigure
yũ s̄ridoreldiro dopa ta tauro diasarire dore-
masirãca mũa Goãmure guñatura umupeorã.
Irigu utãgu sãre “Dua aĩ, wũariyague cóãdigu
árĩporo,” Goãmure mũa arĩcũ irigu utãgu dija
waroca.

22 Goãmũ irigu diague dijacũ iigũcumi.
Goãmure mũa umupeocũ,” Yũ serẽro dopa ta
eropa waroca,” mũa arĩ guñacũ, mũa serẽldiro
dopa ta Goãmũ iigũcumi, arĩmi Jesu.

*Jesure doredigure serẽpiñuma pahia oparã,
masare buherã, mũrã mera*

Mr 11.27-33; Lc 20.1-8

23 Eropi Goãmũ wihigue dujaja buhemi ãũ. Ìũ eropa buhecũ pahia oparã, masare buherã, mürã mera ãũ pohrogue eraa serẽpima:

—¿Noa doreri mera ire eropa iĩũ iiri mũhũ? ¿Noa mure Goãmũ wihigue árĩnirãre cóãdoreari? arĩ serẽpima erã.

24 Erã eroparĩcũ Jesu yũhrimi:

—Mũare yũhũ sã serẽpigura. Õaro mũa yure yũhricũ yũ sã mũare yũhri gamegura.

25 ¿Ñu masare ãũ waĩyecũ noano ãgure waĩyedoremuriyuri mũa pepicũ? ¿Goãmũ doreyuri? ¿O masapũ doremuriyuri mũa pepicũ? arĩ serẽpimi Jesu erãre.

Ìũ eroparĩcũ erãpũ erã basi game wereniguma:

—¿Dohpa arĩ yũhrirãcuri mari? “Goãmũ Ñure doreñumi,” mari arĩcũ, “¿Goãmũ Ñure ãgure dorequerecũ ta duhpĩrã ãũ wererare peebirari mũa?” arĩbocumi Jesu marire.

26 Oã masapũ “Diaye ta Ñu Goãmũ yare weremũhtadigũ árĩmi,” arĩ pepima erã. Erã eropa pepirã “Ñu ãũ waĩyecũ Goãmũ ãgure dorebiriñumi,” mari arĩcũ peerã masapũ guarãcoma mari mera, arĩma erã erã basi.

27 Erã eropa arĩ werenigui amura pũhrũ Jesure yũhrima erã.

—Ñure waĩyedoredigure gũa masibea, arĩma erã.

Erã eroparĩcũ peegũ õpa arĩmi Jesu:

—Irisubu tamerare yũ sã mũa serẽpirare werebeaa mũare. Yũ iĩrire doregure werebeaa mũare, arĩmi ãũ erãre.

Yujugũ porã iira queorire wereñumi Jesu

28 Ìgũ eropa arĩra pũhrũ Jesu queori moa werenemomĩ erãre:

—¿Dohpa arĩ pepirãcuri yũ õpa arĩ werecũ? arĩmi Jesu erãre. Perã pagũ árĩñumi. Tĩgũpũre õpa arĩñumi erã pagũ: “Mahgũ, pohegue mohmegũ waque,” arĩñumi.

29 “Wabeaa,” arĩ yũhririñumi ìgũ magũ negohrare. Eropa arĩqueregũ ta pũhrũguere pohegue wadiariñe árĩyoro daja ìgũre. Eropìgũ wañumi ìgũ.

30 Eropìgũ erã pagũ ìgũ magũ dũhyagu pohrogue eja, ìgũ tĩgũre ìgũ arĩdiro dopa ta pohegue wadoreriñumi. “Áũ,” arĩriñumi dũhyagũpũ. Eropa arĩqueregũ ta wabiriñumi ìgũ.

31 ¿Nihinopũ ìgũ pagũ ìgũ dorediro dopa ta iiyuri? arĩ serẽpimi Jesu.

—Ìgũ tĩgũpũ iĩñumi, arĩ yũhrima erã.

Erã eroparĩcũ Jesu weremi:

—Mũare diaye arĩgũ tiiaa. “Ñetariarã ãhrima,” mũa arĩnirãpũ Goãmũ opũ ìgũ árĩroguere mũa wabodiro árĩquerecũ ta erãpũ warãcoma.

32 Ñũ waĩyeri masũ buhegũ arìgũ mũare “Õaro iirã árĩque,” arĩ wererimi. Eropa ìgũ werequerecũ ta ìgũre peebiribũ mũa. Eropirã ìgũ dorerire yũhribiribũ. Erã ñerã arĩnirãpũ wajasea corerãpũ, nome ñero iiricunirãpũ ìgũre peenirã árĩma. Erã eropa pee gohrotorare ìabũ mũa. Mũa eropa ìaquererã ta mũapũ

ne gohrotodiabirabu. Eropirã peebirabu mua, arĩmi Jesu pahia oparãre, muraã sãre.

*Ñerã mohme corerã queorire wereñumi Jesu
Mr 12.1-12; Lc 20.9-19*

³³ Eropi Jesu dipaturi ĩgu pepiri mera õpa arĩ queorire moa erãre buhenemomi:

—Gajisubu muare werenigui queoriñere yu werecũ peeque daja, arĩmi. Yeba opu arĩñumi. ĩgu ya pohere iguidarire oteñumi. Otetuha, sãrĩrore nugu, iguire erã cãhra bujuburi gobere seañumi. Pohe decogue umari wihigã sãre iĩñumi ĩhadibumaja õaro. Eropigu gajirãre ĩgu ya pohe deco mera apiñumi erã mohme corera waja. Eropigu iri pohere erãre mohme coreoretuhaja gaji yebague waha wañumi ĩgu.

³⁴ Igui ñirisubu arĩcũ opu ĩgu pohro majarãre ĩgu ya pohe mohme corerã pohroque obeoñumi. Pohe maja ĩgu oteri ducare ĩgu ya sero maja ducare aĩdoregu obeoriñumi.

³⁵ Eropirã pohere mohme corerãpu ĩgu pohro majarãre ñero iĩñuma. Yujugure turaro paa, gajigure wejẽ, gajigure utã mera deañuma.

³⁶ Pãhrũ pohe opu dipaturi ĩgu pohro majarãre ĩgu obeomũhtanirã tauñariro arĩri curu majarãre obeoriñumi daja. Eropirã pohere mohme corerã muraro ta iĩñuma erã sãre daja.

³⁷ “Eropigu ĩgu obeotudigu ĩgu magu arĩñumi. “Yu magupure umupeorãcoma,” arĩgu ĩgure obeoriñumi.

³⁸ ĩgu eropa arĩ pepiquerecũ ta pohere mohme corerã ĩgu magu ĩgu aricũ ĩarã, õpa arĩñuma: “Pohe opu magu ahrimi ĩgu. ĩgure wejẽ cóãcãrã

mari. Eropiro i pohe mari ya pohe dujaroca,” arĩriñuma erã basi.

³⁹ Eropa arĩrã ãgure ñeha pohe turogue aĩgã, wejẽcãñuma erã ãgure, arĩmi Jesu erãre. Eropa arĩtuhaja Jesu erãre serẽpimi:

⁴⁰ —¿Pohe opũ arigũ dohpa iigũcuri ãgu ya pohere mohme corerãre? arĩ serẽpimi Jesu pahia oparãre, mũrã sãre.

⁴¹ —Ãgu gajirãre pohere mohme coremorãre gohrotogũcumi. Árimũhtanirãre ñetarianirãre wejẽgũcumi. ãgure dũcare queoro wiamorãpũre mohmedoregũcumi, arĩ yũhrima erã.

⁴² Erã eroparĩcũ Jesu werenemomi erãre:

—¿Goãmũ yare erã gojarapũ ire yũre ãgu arĩ gojarare buhebiriri mũa?

Ihĩ Cristo utãye iro dopa ta ãhrimi. Masa Cristore gamebirãcoma. Erã gamebiri-querẽcũ Goãmũ ãgure beye opũ acumi. Goãmũpũ irire iimi. ãgu eropa iicũ ãarã “Õataria,” arĩ pepia mari, arĩ gojañuma iribojegure.

¿Irire ne buhebiriri mũa?

⁴³ Eropigũ mũare arĩgu tiiaa yũhũ. Goãmũ ãgu dorerire iirã ãgu õari orire opaboya mũa. Mũa iibiricũ ãha gajirãpũre ogũcumi Goãmũ. Gajirã masapũ ãgu dorero dopa ta iirãcoma.

⁴⁴ Yũre gamebirãpũ yũ dipuwaja moamorã ñero tarirãcoma, arĩmi Jesu pahia oparãre, mũrã sãre.

⁴⁵ Iri pohe opũ queorire ãgu arĩcũ peerã, “Ãgu iri queori mera Ñerã mohme corerã iro dopa

ãhrima, ' marire arĩgu weresãgu iicumi ĩgu," arĩ pepiñorã erã.

⁴⁶ Eropa arĩ pepirã, ĩgure ñeadiariñorã oparãpũ. Masapũ Jesure umupeo "Goãmu yare weremũhtadigu ãhrimi ĩgu," arĩmuriñorã erã. Erã eropa arĩrã árĩcũ pahia oparã sã masare güirã, Jesure ñeabiriñorã.

22

Wuari bosenu queorire wereñumi Jesu

¹ Eropi dipaturi gaji queori mera erãre buhenugami Jesu:

² —Umaro majagu ĩgu opũ árĩri werediacũ i queori iro dopa ãhraa. Yuju yeba majagu tauro opũ árĩñumi. Eropigu ĩgu magu ya árĩburi bosenu iĩñumi. ĩgu mojoto diriri bosenu árĩyoro.

³ Eropigu opũ ĩgu pohro majarãre bosenu ĩarã arimorãre sihudore obeoriñumi. Erãpũ aridiabiriñuma.

⁴ Eropigu gajirãre sihudoregu obeoriñumi daja ĩgu pohro majarãre. "Yũ sihubeorãre õpa arĩ wereque. 'Mari baburire iituhama. Wecũare, wecũagã õaro diicũrãre wejẽ amutuhajama. Eropiro árĩpehreri bosenu majare iituhajama. Eropirã bosenu majare barã arique,' arĩ wereque erãre," arĩ obeoriñumi ĩgu opũ ĩgu pohro majarãre.

⁵ Erã eropa werera pũhrũ ĩgu sihubeonirã eropa pepicãñuma. Bosenure ĩarã wabiriñuma. Yujugu ĩgu pohegue waha, wañumi. Gajigu ĩgu mohmerire ĩagu wañumi.

6 Gajirãpũ ãgũ pohro majarãre erãre wererã eranirãre ñeha, erãre ñero iĩñuma. Eropii wejẽcãñuma.

7 Erã eropa iicũ peegũ, opũpũ guañumi. Gua, erã eropa wejẽra dipuwaja dipuwaja moadoregũ ãgũ surarare obeoñumi. Eropirã surara erãre wejẽpehocã, erã ya macare soecãñuma.

8 Erã eropa iira pãhrũ, opũ ãgũ pohro majarãre õpa arĩñumi: “Bosenũ majare amutuharama. Yũ sihumũhtanirã yũ bosenũre ãabonirã aribeama. Ñerã ãhrima erã.

9 Eropirã macare wari marigue mũa boca-jarãre bosenũre ãamorãre sihuque,” arĩñumi ãgũ ãgũ pohro majarãre.

10 ãgũ eroparĩcũ ãgũ pohro majarã marigue waha, árĩpehrerã erã bocajarãre, ñerãre, õarãre wereñuma. Erã eropa sihura pãhrũ ejañuma erã bajarã. Õaro bosenũ erã iiri taribure masa ujuturitaria wañuma.

11 “Ero erã doacũ opũpũ yujugũre mojoto diririnũ majañe suhriro sañabigũre ãañumi.

12 “Ne, acaweregũ, ¿duhpigũ mojoto diririnũ majañe suhrirore sañabiriqueregũ ñajarari mãhũ?” arĩ serẽpiñumi opũ. ãgũ eropa serẽpicũ masũpũ werebiriñumi.

13 ãgũ eropa werebircũ ãagũ ãgũ pohro majarãre õpa arĩñumi opũpũ: “Ïre ñeha ãgũ mojotorire dirique. ãgũ guburi sãre dirique. Dirituha aĩ wiria, disiporogue naitãarogue ãgũre cóãque. Erogue ãgũ turaro ore, bujawererĩ mera gũcũri cũridihugũcumi,” arĩñumi opũ, arĩ weremi Jesu.

14 ãgũ eropa arĩra pãhrũ õpa arĩtumi ãgũ:

—I queori wadiro dopa ta Goãmũ bajarã masa ïgũ sihubeonirã árĩquererã ta bajamerãgã ïgũ mera dujarãcoma, arĩ weretumi Jesu.

Oparã ya wajare wajayeburire gajirã serẽpiñuma Jesure

Mr 12.13-17; Lc 20.20-26

¹⁵ ïgũ eropa arĩra pũhrũ fariseo masa waha, ïgũre weresãburire erã basi weretamuñorã erã. Erã ïgũre baja serẽpiri mera erãre ïgũ gajiropa yũhricũ weresãmorã iiriñorã.

¹⁶ Eropirã erã mera majarãre, Herode ya curu majarã sãre, Jesure serẽpidorerã oboñorã. Erãpũ gua pohrogue eraa, Jesure serẽpima:

—Buhegũ, diaye wereniguigũ gũyari marigũ mũ árĩcũ masia gua. Eropigũ opũ árĩcũ sãre bu árĩgũ ïgũ árĩcũ sãre mũhũ yujuropa ïhaa. Eropigũ Goãmũ yare diaye mũ werecũ sãre gua masia. Masa suacũ sãre erã suabiricũ sãre queoro werea.

¹⁷ Eropigũ gũare wereque. ¿Roma majarã árĩpehrerã tauro opũ árĩgũre gobierno majare marire wajayero gahmeri mũ pepicũ? ¿Mari doreripũ irire wajayedoreri? arĩ serẽpima Jesure.

¹⁸ Jesupũ erã ïgũre ñero weresãdiarire masigũ õpa arĩ yũhrimi:

—Gũyaricũrã ãhraa mũa. ¿Duhpirã yũ ñero wereniguicũ peediarĩ mũa?

¹⁹ Dohparagã niyerusere oparã yare wajayeburisere aĩrique. Irisere ïarã, arĩmi ïgũ.

ïgũ eroparĩcũ peerã niyerusere aĩgãrima erã.

²⁰ Erã irisere aĩ eracũ ïagũ ïgũ serẽpimi erãre:

—¿Nihino gohra masu waĩcugũ tuhyari irisere? ¿Noa waĩ tuhyari? arĩ serẽpimi ĩgu.

21 —César waĩcugũ masa tauro opu masu ĩgu waĩ sã tuhyami iriseguere, arĩ yũhrima erã.

Erã eroparĩcũ peegu Jesu weremi:

—Irisubu tamera masa tauro opu yare ĩgure oque. Goãmũ yare Goãmũpũre oque, arĩmi Jesu.

22 ĩgu eroparĩcũ peerã, pee uca wa, waha wama.

Saduceo masa Goãmũ ĩgu sĩrinirãre masurire serẽpiñuma Jesure

Mr 12.18-27; Lc 20.27-40

23 Eropi irinũ ta yujurãyeri saduceo masa Jesure ĩarã erarã gũa pohrogue erama. Saduceo masa “Goãmũ sĩrinirãre masusome,” arĩ pepirã árĩma. Eropirã õpa arĩma erã ĩgure:

24 —Buhegũ, õpa arĩ gojañumi Moise: “Yujugũ ĩgu tĩgu marapocugũ porã mariqueregũ ta ĩgu sĩricũ ĩgu pagũ magure ĩgu tĩgu marapo árĩdigore marapocũro gahmea. Eropigũ ĩgu tĩgu mũrũ ĩgu porãcũbodiropã dopa ta porãcũro gahmea ĩgu pagũ magure. Eropirã igo porã ĩgu tĩgu mũrũ porã iro dopa ta árĩrãcoma,” arĩ gojañumi Moise, arĩma erã saduceo masa.

25 Irire eropa arĩ weretuha i queorire werenemoma erã Jesure:

—Yujugũ porã siete gohra árĩñorã. Erã tĩgũpũ marapocũ, porã marigũ ta sĩria wapũ. Eropigũ gajigũ ĩgu pagũ magũ sã ĩgu tĩgu marapo árĩdigore marapocũpũ.

26 ĩgu eropa marapocũra pũhrũ ĩgu sã ĩgu tĩgu mũrũ iro dopa ta porã mariqueregũ ta sĩria

wapũ. Eropigu ĩgu pagũ magũ ĩgu tĩgu mũru iro dopa ta porã mariqueregu ta sĩaria wapũ. Eropa dihta wañorã yujugu porã gohra. Ne porã mariquererã ta sĩripehrea wañorã erã.

²⁷ Erã marapo sã erã pũhrũ sĩaria wapo pare, arĩ õpa serẽpima Jesure:

²⁸ ¿Ne, Goãmũ árĩpehrerãre ĩgu sĩrinirãre masucũ nihino marapo árĩgocuri igo? Erã siete árĩpehrerã igore marapocunirã árĩñorã. ¿Eropigo nihino marapo gohra árĩgocuri igo? arĩ serẽpima erã.

²⁹ Jesu yãhrimi erãre:

—Goãmũ yare erã gojarapũ wereniguirire ne masibea mũa. Eropirã Goãmũ ĩgu turari sãre ne masibea mũa. Eropiro mũa pepiripũ ne diaye árĩbeaa.

³⁰ Sĩrinirã erã masa mũriara pũhrũ erã anyua iro dopa ãhrima. Erã ũama nome mera marapocubeama eroguerẽ.

³¹ Sĩrinirã mũra erã masa mũriaboropũre weregũra. ¿Goãmũ iribojegue ĩgu arĩrare ne buhebiriri mũa? Õpa arĩñumi ĩgu:

³² “Yũhũ Abrahã, Isaa, Jacobo erã opu ãhraa,” arĩ wereñumi Goãmũ iribojegue. Erã sĩrira pũhrũgue “Erã opu ta ãhraa,” arĩ wereñumi Goãmũ. Eropirã erã sĩrinirã mũra ĩgu masunirã árĩrã erã ojocarirã ãhrima, arĩmi Jesu.

³³ ĩgu eropa arĩ buhecũ peerã bajarã masa pee ũaca wama.

*Õtariariñere doreriñere wereñumi Jesu
Mr 12.28-34*

34 Eropi saduceo masa Jesure erã yuħrimasibiricũ peerã, fariseo masapu gũa pohrogue gamenerema daja.

35 Eropigu erã mera majagu, masare buheguꝑu Jesu igu ñero aricũ peediagu gũa serẽpirimi igure.

36 —Buhegu, ¿Goãmu ya doreri õatariaro doreripu diñe doreripu aħriri? arĩ serẽpimi igu.

37 Jesu igure yuħrimi:

—“Buriã mũa siporã mera, mũa turari mera, mũa õaro guñari mera Goãmure mũa Opure mahique,” arĩmi Goãm.

38 Iñe doreriñe õatariariñe aħraa.

39 Iñe doreriñe puħru gajiñe doreriñe sã õataria: “Mu basi mahiro dopa ta mu pohro arĩrã sãre mahique,” arĩmi Goãm.

40 Iñe peñe doreriñere iirã arĩpeħreri gaji dorerire ipehorã iiaa mari. Goãm yare weremuħtanirã iribojegue erã gojara sãre iirã iiaa mari eropa iirã, arĩ weremi Jesu.

¿Noano acaweregu aħriri Cristo? arĩ serẽpi ñañumi Jesu

Mr 12.35-37; Lc 20.41-44

41 Eropi fariseo masa ero gamenererã erã aricũ Jesu erãre serẽpimi:

42 —“Cristo mari Pagu igu obeodigu aħrimi,” arãa mũa. ¿Nihino aħriri igu ñecũ iribojegue majagu, mũa pepicũ? arĩmi igu.

—Cristo Davi muꝑu pãrami arĩgucumi, arĩ yuħrima erã.

43 Jesu weremi:

—¿Daviꝑu Cristo ñecũ árĩqueregũ ta duhpigũ opucũturiayuri Cristore? ¿Duhpigũ eropa opucũdoreyuri Espĩritu Santo ĩgure? Őpa arĩñumi Davi mũrũ:

⁴⁴ Goãmũ yũ opũre ōpa arĩmi: “Ohõ yũ diayepũ dorebu doaque. Eropigũ mũre ĩhaturirãre mũre tarinũgabasagura yũhũ mũ pohro majarã dopa árĩmorãre,” arĩmi Goãmũ yũ opũre, arĩ gojañumi Davi mũrũ.

⁴⁵ Eropa arĩ gojagũ ta Davi mũrũ opucũñumi Cristore. Cristo Davi mũrũ opu ãhrimi. ¿Eropigũ Davi mũrũ Cristo ñecũ árĩqueregũ duhpigũ opucũyuri Cristore? arĩ weremi Jesu.

⁴⁶ ĩgũ eropa arĩ werecũ erã ĩgure ne yũhrimasibirima. Eropirã iripẽta serẽpi duhucãma erã ĩgure. Eropirã ĩgure gũirã dipaturi serẽpi ĩabirima ĩgure pare.

23

Masare buherã, fariseo masa sã erã ñero iirire wereñumi Jesu

Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47

¹ Eropi masa bajarãre gũa sãre Jesu weremi daja.

² —Masare buherã, fariseo masa sã Goãmũ doreri Moiserẽ ĩgũ apirare wererã ãhrima erã.

³ Erã eropa wererã árĩcũ mũare erã dorere iipehoque mũa. Eropa iiquererã ta erãre ĩhacũbircãque mũa. Erã buhero dopa ta iibeama erã.

⁴ Masare baja dorema erã bocatĩubiririre. Eropa dorequererã ta erã dorero dopa ta masa erã iimasibiriquerecũ ĩarã erãre itamubeama.

⁵ Masa erã ãacũ dihta õaro ii ãhmuma erã. Goãmũ yare erã gojarapũri erã duhsãri comogãre pagañari comogãre erã diaporire dirituma masare erãre ãadorerã. Erã dũca sãre dirituma iri comogãre. Eropirã erã suhri sãre gajirã ya tauro yoari árĩriñe ahmu sañama, “Gũa Goãmũre umupeotaria,” arĩ ãadorerã.

⁶ Eropirã bosenũri árĩcũ oparã erã doarigue doadiama. Eropirã mari buheri wirigue sãre õari doari dihtare doadiama erã.

⁷ Eropirã doberi duarogue gajirã õaro umupeori mera erãre bocatĩri serẽcũ gahmema erã. Erãre “Buhegu,” arĩ piyucũ gahmema.

⁸ “Mũapũre “Buhegu,” arĩ gajirã piyucũ iibiricãque. Mũa árĩpehrerã yuju curu majarã ãhraa. Eropigu mũare buhegu yũhũ yujugu ta ãhraa.

⁹ Eropirã i yeba majarãre “Mari pagũ,” arĩrã erãre umupeorã iica. Ne eropa arĩ iibiricãque. Õmaro majagu dihta mari Pagũ ãhrimi. Ìgu dihtare umupeoro gahmea marire.

¹⁰ Eropirã masũre “Opũ,” arĩbiricãque. Mũa opũ yũhũ Cristo yujugu ta ãhraa.

¹¹ Pohro majagu iro dopa mũare itamugu ãgu ta árĩgũcumi opũ árĩbu.

¹² Yujugu opũ árĩdiagũ docanũgaja árĩcorecãro gahmea. Eropigu docanũgagu “Bu árĩgu ãhraa yũhũ,” arĩ pepigu ãgu ta árĩgũcumi opũ árĩbu, arĩ weremi Jesu.

Judio masare buherã, fariseo masa mera erã gũyarire wereñumi Jesu

¹³ Ìgu eropa arĩra pũhrũ erãre werenemomi:

—Mua masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Gɣyaricɔrã ãhraa mua. Gajiropa mua arĩ buhecũ peerãpɔ Goãmɔ ïɣu opɔ árĩroguere wasome. Mua sã eroguerere wasome. Eropa arĩ buherã eroguerere wadiarãre cãhmotaa mua.

14 “Mua masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Gɣyaricɔrã ãhraa mua. Wapeweyarã nome erã wajamocũ ïha erã ya wirire emacãa mua erã nomere. Eropa erãre mojomoro ïabiriquererã masa erã ïhuro yoari boje Goãmɔre serẽ ïhmuraa mua masare. Mua eropa iira dipuwaja gajirã tauro dipuwaja moagɔcumĩ mɔare.

15 “Mua masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Gɣyaricɔrã ãhraa mua. Wɔariyague taribuja, yoaro maja macarigue wahaa mua mua dorerire iibure omarã. Mua dorerire iibure boca, ïɣure buhea. Mua eropa iicũ ïɣupɔ mua tauro ñero iinɔgagɔcumĩ. Eropirã ïɣure peamegue wabu árĩcũ iiaa mua.

16 “Mua ñero tarirãca. Cuirĩ ïhajabirã erã ïhajabiro dopa ta masibirã ãhraa mua. Eropa árĩquererã ta gajirãre buheraa mua. Ōpa arĩ buheraa mua: “ ‘Goãmɔ wihi mera iigɔra,’ arĩ wãĩpeogɔ ïɣu arĩdiro dopa ta iibiricũ ñaroca,” arĩ buheraa mua. “ ‘Goãmɔ ya wihi maja oro mera iigɔra,’ arĩ wãĩpeodigɔpɔre ïɣu arĩdiro dopa ta ii ojogorocɔro gahmea,” arĩ iri sãre buheraa mua.

17 Cuirĩ ïhajabirã erã ïhamasibiro dopa ta masibirã ãhraa mua. Pee masibirã ãhraa. ¿Dinopɔre umupeoro gahmeri? Orote umupeobiricãro gahmea. Goãmɔpɔ iri orore ïɣu ya wihi árĩcũ ñari iimi irire. Eropirã ïɣu ya

wihipure umupeoro gahmea mware. Eropiro mua buheripu queoro wabeaa.

18 I sare buheraa mua: “ ‘Goamu wihi maja mesa mera iigura,’ arĩ waĩpeodigu igu arĩdiro dopa ta igu iibiricũ õacãroca,” arĩ buheraa mua. “ ‘Iri mesa weca mari aĩgã apira ta mera iigura,’ arĩ waĩpeodigupure igu arĩdiro dopa ta ii ojogorocuro gahmea,” arĩ buheraa mua queoro buhebirã.

19 Cuirĩ ihajabirã erã ihamasibiro dopa ta masibirã ahraa mua. ¿Dipu iri gohra ahriiri mua pepicũ? Goãmure masu igu ora mura iri gohra arĩbiriñaria. Iri mesa weca Goãmure igu ocũ, õari wahaa iri mesa weca arĩri. Eropiro iri mesa bu arĩri mesa arĩbeaa. Goãmure erã ora weca tauro õari mesa ahraa.

20 Eropigu “Goamu wihi maja mesa mera iigura,” yujugu arĩ waĩpeogu, iri mesa weca apira mera igu eropa arĩgu iicumi. Eropiro mua buheripu queoro wabeaa.

21 Goamu igu ya wihi majagu ahrimi. Eropigu “Goamu wihi mera eropa iigura,” arĩ waĩpeogu diaye ta Goamu waĩ mera eropa arĩgu iicumi.

22 Goamu umaro majagu ahrimi. Eropigu “Umaro mera iigura,” yujugu arĩ waĩpeogu, Goamu mera ta eropa arĩgu iicumi. Eropiro mua buheripu queoro wabeaa.

23 “Mua masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Guyaricurã ahraa mua. Bari suricũ iirisarire menta, anis, comina waĩcurisarire aĩ deara puhru diez quẽri iiaa. Eropa iira puhru yujuquẽ ta aĩgã apia Goamu wihigue Goamu dorerire iimorã. Mua eropa iri dorerire iiquer-

erã ta tauro õaro iirire guñabeaa mũa. Di-aye iirire, mojomoro ïarire, Goãmũre umupe-orire ne guñabeaa mũa. Dũcare mũa aĩrare merogã Goãmũ wihire apicũ õhaa. Eropa iirã õpa iinemoque: Diaye iirire, mojomoro ïarire, Goãmũre umupeorire iique.

²⁴ Cuirĩ ïhajibirã erã ïabiro dopa ta diaye majare masibirã ãhraa mũa. Õpa iiaa mũa. Mũa dorerire iidorerã árĩpehrerire õaro iidiaa yujuñegã duhyaro mariro. Mũa eropa iiquererã ñeripũre duhubeaa.

²⁵ “Mũa masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Gũyaricũrã ãhraa mũa. Mũa dorero dopa ta mũa soroparire, mũa ihriri parire mũa coeweaa mũa õarire ii ïhmurã. Eropa coequererã ta mũa sĩporãripũre coebeaa. Eropirã mũa árĩricũrere mũa pepiripũre ne õarire gohroto-beaa. Gajirã yare yajadiarã, mũa basi dihta pagarire aĩdiarã árĩrã, eropa dihta pepia mũa.

²⁶ Cuirĩ ïhajibirã erã ïhjabiro dopa ta masibirã ãhraa mũa fariseo masa. Mũa pepirire gohrotomũhtaque mũa. Eropirã õaripũre iique. Mũa eropa iirã masa erã ïhuro sãre õarã gohra árĩrãca pare mũa.

²⁷ “Mũa masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Gũyaricũrã ãhraa mũa. Masa comorore boreri mera erã sũhuma. Eropirã masa iri comorore erã ïacũ õari comoro dehyoa. Iri comoro eropa õaro deyoquerecũ ta, poheca majague ïgũ boara gõariguere ïaya mara.

²⁸ Eropa ta mũa sã masa erã ïhabeoro õarã dehyoa mũa. Eropa õarã deyorã mũa árĩquerecũ

ta mua pepiriguere ñeri gɥyaricurã árĩtariacãa boanirã iro dopa, arĩ weremi Jesu.

Judio masare buherã, fariseo masa sãre ĩgu dipuwaja moaborore wereñumi Jesu

Eropa arĩtuhaja õpa arĩnemomi daja:

²⁹ —Mua masare buherã, fariseo masa sã ñero tarirãca. Gɥyaricurã ãhraa mua. Goãmu yare weremũhtanirã iribojegue majarã erã masa goberire õaro amuraa mua. Eropirã iribojegue majarãre õaro iinirã murare erã wéanugunirã murare õaro amuraa mua.

³⁰ Eropa iirã õpa arĩ wereniguiraa mua: “Iribojegue mari ñecũ sũmarã murgue erã iidiro dopa guapũ iibiriboya. Irisubugue árĩnirãre Goãmu yare weremũhtanirãre guapũ wejẽbiriboya,” arĩ wereniguiraa mua.

³¹ Eropa arĩrã árĩrã, mua ñecũ sũmarã mura Goãmu yare weremũhtanirã murare erã wejẽnirã erã árĩcũ wererã iica. Erã wejẽnirã pãramerã mua árĩri sãre mua basi weresãrã iica mua.

³² Mua ñecũ sũmarã mura iidiro dopa ta ii ojogorocũque.

³³ “Añaa iro dopa ñerã ãhraa mua. Añaa porã iro dopa ãhraa mua. Goãmu mua ñeri dipuwajare ĩgu peamegue ĩgu cóãboro core duhrimasibea mua.

³⁴ Eropigũ Goãmu yare weremũhtarãre, gajirã masirãre, gajirã mure buhemorãre mua pohro obeogura. Yũ eropa obeocũ mupũ yujurãyeri erãre wejẽrãca. Gajirãre crusague pabiarãca. Gajirãre mua buheri wirigue tãrarãca. Erãre macari nũcũ nũrũsiarãca.

35 Mũa eropa iirã árĩpehrerã ñeri marirãre mũa wejẽra dipuwaja dipuwajacurãca. Abel mũrũre Caín ĩgu wejẽra dipuwajare dipuwajacurãca mũarũ. Árĩpehrerã ĩgu pũhrũ árĩnirãre õarãre erã wejẽra dipuwaja sãre dipuwajacurãca mũa sã. Eropirã Goãmũ wihi pohro waimũrãre mũa soeburi mesa pohro Zacariãre mũa acawererã mũra wejẽnorã. ĩgũrũ Berequias magũ árĩrũ. Eropirã ĩgu sãre erã wejẽra dipuwaja dipuwajacurãca mũa.

36 Diaye mũare weregũ ta iiaa. Erã árĩpehrerãre erã wejẽra dipuwaja dohpague majarã dipuwajacurãcoma, arĩ weremi Jesu.

*Jerusalén majarãre bũrigã bũjawereñumi Jesu
Lc 13.34-35*

37 Eropa arĩtuhaja õpa werenemomi Jerusalén majarãre bũjawere ĩagũ:

—Mũa Jerusalén majarã, mũa acawererã mũra Goãmũ yare weremũhtanirãre wejẽmũrinirã árĩma. Eropirã Goãmũ obeonirãre, utã mera deamũrinirã árĩma. Cãreña bũro igo igo porãre igo quẽdũrũri mera igo coã oyaro dopa ta bajasuburi opadiarabũ mũare. Mũarũ irire ne yũre gamebirabũ.

38 Dohpaguere mũa árĩri maca cóãra maca árĩroca.

39 Diaye mũare arĩgũ tiiaa. Pũhrũgue dujarigũca daja yũhũ. Eropa yũ dujaricũ ĩarã mũa yũre “Goãmũ turari mera arigũ õaro ariporo,” arĩrãca. Yũre mũa irire arĩboro core, dipaturi yũre ĩasome mũa, arĩmi Jesu.

24

*Goãmꝯ wihi cóãra wihi árĩroca arĩñumi Jesu
Mr 13.1-2; Lc 21.5-6*

¹ Eropi Goãmꝯ wihire Jesu ïꝯu wiriara pũhrũ
gũa ïꝯu buherã iri wihi maja wirire ïaraã,
—Ôataritari wiri ãhraa. Ìaque mũ sã, arĩbũ
gũa ïꝯure.

² Jesu yũhrimi:

—I wihi majare dohpaguere ïaraa mũa. Mũare
weregũ tiiãa. I wihi árĩpehreri mũa ïara i
ũtã sã cohmopehrea waroca. Ne yujuye ùtãye
dujasome, arĩmi ïꝯu gũare.

*I mũũ pehreburiñere wereñumi Jesu
Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24*

³ Pũhrũ Olivo waĩcũdigũ ùtãꝯugue eja, erogue
doami Jesu. Ero ïꝯu doacũ gũa ïꝯu buherã gũa
seyaro ïꝯu pohrogue eja serẽpibũ.

—Wereque gũare. ¿Dohpárĩcũ eropa warocuri
mũ arĩdiro dopa waro? ¿Pehrerinũ coregã
mũ dujariboro coregã dohpa wanũgacũ ïarãcuri
gũa? arĩ serẽpibũ gũa.

⁴ Jesu yũhrimi:

—Ôaro iiyuque mũa. Eropirã gajirã mũare erã
gũyarire peebircãque.

⁵ Bajarã masa “Cristo ãhraa yũhũ,” arĩ gũyarã
árĩrãcoma. Erã eropa gũyacũ peerã bajarã masa
Goãmꝯ yare duhurãcoma.

⁶ Mũa pohrogã gajirã masa erã gamewejẽcũ
peerãca mũa. Eropirã yoarogue majarã erã sã
erã gamewejẽcũ peebeorãca. Eropa peequer-
erã ta ne wũaro irire pepibircãque. Eropa

ta wamũhtaroca. Eropã wacũ pehreburiñũ duhyaniroca dohpa.

⁷ Irisubure yuju yeba majarã gajã yeba majarã mera gamewejẽrãcoma. Eropirã yujugũ opu yarã gajigũ opu yarã mera gamewejẽrãcoma. Eropirã masa bajarã oa mera sãrirãcoma. Gajirã dorecũ ñero tarirãcoma. Eropiro bajasuburi i yeba ñohmeroca.

⁸ Eropã ñero tariquererã i yeba majarãre tauro erã ñero tariboro duhyaa dohpa. Ñero tarinirãcoma dohpa.

⁹ “Irisubure gajirã mũare ñeha ñero iidorerã orãcoma mũare gajirã oparãre. Erã eropa ocũ mũare wejẽrãcoma. Yaharã mũa árĩri dipuwaja árĩpehrerã mũare ñaturirãcoma.

¹⁰ Irisubure bajarã yaharã árĩnirã yũre cóãrãcoma. Eropirã erã mera majarãre Jesu yarãre erã ñaturirãcoma. Eropirã erã mera majarã erã árĩquerecũ ta ñaturirãcoma. Eropirã erã mera majarã erã árĩquerecũ ta erãre ñero iimorãre erãre orãcoma.

¹¹ Irisubure bajarã “Goãmũ yare weremũhtarã ãhraa,” arĩ gũyarã árĩrãcoma. Eropirã bajarã masa erã gũyarire peerã árĩrãcoma.

¹² Irisubure ñetariaro iirãcoma masa. Eropirã erã mera majarãre mahinemosome.

¹³ Eropirã mũare erã ñero iiquerecũ ta mũare erã ñero iirare yujuro bojerã yũre duhubiricũ Goãmũ mũare taugũcumĩ. Eropigũ igũ pohrogue mũare opagũcumĩ.

¹⁴ Eropiro i õari buheri árĩpehreroguerẽ i yebaguerẽ erã wereburi buheri árĩroca. Goãmũ igũ opu árĩrire árĩpehrerãre wererãcoma

árīpehrerã iri buherire erã masiboro dopa. Eropa werera pãhrũ pehrerinũ nũgaroca.

¹⁵ “Ñetariagũ Goãmũ yare goroweogũ aribure weremuriñumi iribojegue Daniel murũ Goãmũ yare weremãhtadigũ. Irisubure ĩgũ ñetariagũ Goãmũ wihigue ĩgũ niguicũ ĩarãca mũa. (Irire buhegũ peeporo.)

¹⁶ Ero ĩgũ niguicũ ĩarã, Judea yeba árĩrãpũ utã yucũgue oma duhriporo.

¹⁷ Irisubure masa ñero tarirãcoma. Eropirã yojaro mera duhrirã wãporo. Irisubure erã wiri weca maja pũurigue árĩrã wihi pohecague erã yare aĩrã ñajabiricãporo.

¹⁸ Eropirã irisubure gajirã erã poerigue árĩrã erã ya suhrire wihigue árĩri suhrire aĩrã pihabiricãporo.

¹⁹ Irisubure nijiposã nome, erã porãre mihrirãre oparã nome sãmojomorocũrã nome dujarãcoma.

²⁰ Eropirã Goãmũre õpa arĩ serẽque: “Puhiró árĩcũ gũa judio masa soorinũ árĩcũ sãre gũa oma duhriburinũ árĩbiricãporo,” arĩ serẽque mũa Goãmũre.

²¹ Irinũrire masa ñero tarirãcoma. I yebare ĩgũ ĩhacũnugura pãhrũ masa ñero tarimuriñuma. Iri eropa árĩquerecũ ta árĩpehreri pũriri erã ñero taridiro tauro ñetariaro tarirãcoma masa pehreburiñũ coregãre. Eropa ñero erã tarira pãhrũ, dipaturi eropa ñero tarisome i yeba pare.

²² Eropigũ Goãmũ irinũrire bajamenũrigã árĩcũ iigũcumi. ĩgũ eropa iibiricũ ne yujugũ masũ taribiribocumi. Eropigũ ĩgũ beyenirã

erã tariborore bajamenurigã ñero tariburinurire apigucumi Goãmũ.

²³ Irisubure gajirãre pee masi ãaque: “ãaque. Ohõ ãhrimi Cristo,” erã arĩcũ erãre peebiricãque. “Ero ãhrimi Cristo,” erã arĩcũ sãre peebiricãque.

²⁴ “Cristo ãhraa,” arĩ gũyarã, “Goãmũ yare weremuhtarã ãhraa,” arĩ gũyarã árĩrãcoma irisubure. Eropirã Goãmũ ãgũ beyenirãre gũyarã, erã deyoro moarire ii ãhmurãcoma. Goãmũ yare erãre cóacũ iidiarã iirãcoma erã gũyari masa.

²⁵ I árĩpehrerire wereyumũhtaa mũare iri eropa waboro core. Eropirã õaro pee masiyuque mũa.

²⁶ Gajirã masa mũare õpa arĩcũ, “Masa marirogue ãhrimi Cristo,” erã arĩcũ eroguerẽ ãrã wabiricãque. Eropirã erã “Ohõ iri wihigue ãhrimi ãgũ,” erã arĩcũ sãre erãre peebiricãque.

²⁷ Yũhũ masũ Goãmũ ãgũ obeodigũ guñaña mariro dujarigũra. Bupu ãgũ miacũ umarore, abe mũarirogue, abe ñajarogue yojaro mera ãgũ miabeoro dopa ta eropa ta dujarigũra yũhũ.

²⁸ Masa erã ñeri erã iiniguĩrogue erogue Goãmũ erãre erã ñeri dipuwaja dipuwaja moagucumi erãre, arĩ weremi Jesu.

Cristo i yebague ãgũ dujariborore wereñumi ãgũ

Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36

²⁹ Eropigũ gũare werenemomi:

—Masa ñero erã tariranuri pũhrũ abe umũ majagũ, ñami majagũ sã boyo duhurãcoma. Erã

eropa wacũ necã dipu yuri dijariroca. Eropiro umaro maja sã yeba sã burigã ñohmeroca.

³⁰ Irisubu ta yũhũ masũ Goãmũ ïgũ obeodigu yũ dehyoacũ masa ïarãcoma. Eropirã árĩpehreri cururi majarã orerãcoma. Eropirã yũ turari mera, yũ goesiriri mera, umaro maja imica curu weca i yebaguere yũ dujaricũ ïarãcoma masa.

³¹ Corneta bũsũroca. Eropigu yaharã anyuare árĩpehrero i yebaguere obeogura. Eropirã árĩpehreroguere yaharãre yũ beyenirãre erã aĩ gameneorãcoma.

³² “Higueragu irigu waricũrire masia mũa. Irigu yucũgũ pũcũcũ ïarã, “Bojori merogã dũhyaa,” arĩ masia mũa.

³³ Eropa ta irigu waro dopa ta masique mũa. I árĩpehreri yũ arĩra eropa wacũ ïarã, “Cristo dujariboro merogã dũhyaa,” arĩ masique mũa.

³⁴ Diaye arĩgũ tiiaa mũare. Irisubu majarã erã sĩriboro core árĩpehreri yũ arĩdiro dopa ta eropa waroca. Umaro i yeba sã pehrea waroca.

³⁵ Yũ wereniguiripũ ne pehresome. Árĩpehreri yũ arĩdiro dopa ta eropa waha ojogorocũroca.

³⁶ “Irinũre yũ dujariburinũre, iri hora sãre masibea yũhũ. Anyua sã irire masibeama. Masa sã ne masibeama. Yũ Pagũ dihta irire masimi.

³⁷ “Noé ïgũ arĩrasubu majarã erã arĩdiro dopa ta i yeba majarã yũ dujariboro coregã eropa ta arĩrãcoma.

³⁸ Yeba miriboro core masa baha, ihri, iĩñuma. Eropirã mojoto diriñuma. Noé sã erã wũaduru

dohodirugue erã ñajaboro core mʉraro ta iimʉririñuma masa.

³⁹ Mata turaro deco ahri, guñaña mariro yeba miria wayoro. Masa sã miripehrea wañuma. Guñaña mariro ero miridiro dopa ta, yʉhʉ masʉ Goãmʉ ĩgu obeodigʉ i yebaguere guñaña mariro dujarigʉca.

⁴⁰ Irisubure yʉre umupeorãre beye game-neodoregʉca. Eropigʉ poheguere perã mohmerã árĩcũ yujugʉre aĩrãcoma yʉ mera árĩbure. Eropigʉ gajigʉ ero dujagʉcumi.

⁴¹ Irisubure nome perã nome erã yujuro erã ojudʉcare erã biurã árĩcũ yujugore aĩrãcoma. Eropigo gajigo ero ta dujagocumo.

⁴² “Ōaro guñamasi coreque. Yʉhʉ mʉa opʉ yʉ dujariburinʉre ne masibea mʉa.

⁴³ Ire guñaque. Yajari masʉ ĩgu wihigue ĩgu ñajaa ĩgu yajaborore wihi opʉ masigʉ, iri ñamire ĩgu carĩbiriboñumi yajari masʉre coregʉ. Eropigʉ yajari masʉre ĩgu ya wihire ñajaridorebiriboñumi.

⁴⁴ Wihi opʉ ĩgu ya wihire corero dopa ta mʉa sã yʉ ariburire core árĩque. Yʉhʉ masʉ Goãmʉ ĩgu obeodigʉ i yebare dujarigʉ guñaña mariro arigʉca. Eropirã yahare eropa iiniguirã yʉre coreque, arĩmi Jesu.

Yujugʉ mohme coregʉ ĩgu opʉre ōaro umupeorire, gajigʉ ĩgu ōaro umupeobiriri sãre wereñumi Jesu

Lc 12.41-48

⁴⁵ Eropi Jesu ōpa arĩ queorire moami buhen-emobu:

—Mohme coregũ ĩgũ opũre umupeogũ pee masigũ õpa ta āhrimi. Opũ curigũ wagũ, mohme coregũre ĩgũ wihire apimi. ĩgũ apigũpũ doregũ árĩgũcumĩ. Eropigũ barisubu árĩcũ mohme coregũ gajirã mohmeri masare barire gueremi.

⁴⁶ Eropigũ opũ ĩgũ ya wihi dujarami. ĩgũ dujaracũ ĩagũ mohme coregũ ĩgũ opũ ĩgũ dorediro dopa ta iipehogũ árĩgũ, mucubirigũ árĩgũcumĩ.

⁴⁷ Diaye mũare arĩgũ tiiaa. ĩgũ eropa iicũ ĩagũ ĩgũ opũ árĩpehreri ĩgũ yare ĩhadibugũ apigũcumĩ ĩgũre.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ñegũ mohme coregũpũ õpa ta āhrimi. “Yũ opũ yoja deyobeami,” arĩgũ, gajirã mohme corerãre paa, wũaro baha, ihri, mererã mera meregũcumĩ.

⁵⁰ ĩgũ eropa iirisubu ĩgũ opũ guñaña mariro dujaragũcumĩ. ĩgũ dujararinũre ne masibeami mohme coregũ.

⁵¹ Eropa dujaragũ ñegũ ĩgũ iirare pee ĩgũre turaro dipuwaja moagũcumĩ. Eropigũ gũyaricũrã erã warogue ĩgũre cóagũcumĩ. Eroguere ĩgũ turaro ore, bũjawereri mera ĩgũ gũcũri cũridihugũcumĩ, arĩmi Jesu.

25

Diez nome iira queori mera buheñumi Jesu

¹ Eropi Jesu dipaturi õpa arĩ queorire weremi buhenemogũ daja:

—Ūmaro majagũ ĩgũ opũ árĩri diez nome erã wadiro dopa āhraa: Diez nome árĩñuma. Yuju ñami erã, erã sihãgori dipuru mera mojoto diridigũre bocatĩrirã wañuma.

² Erã mera majarã nome cinco nome pee masibirã nome árĩñuma. Gajirã nomepũ cinco nome pee masirã nome árĩñuma.

³ Pee masibirã nomepũ erã sihãgori dipurure uyu dicuri dipurure aĩquererã erã gohrotoburire aĩabiriñuma.

⁴ Pee masirã nomepũ erã sihãgori dipurure dicuri dipurure aĩ gaji uyu dipuru sãre erã gohrotoburire aĩañuma.

⁵ Eropirã mojoto diridigu ĩgu yoja deyobiricũ erã nome waja pũricũ carĩa wañuma.

⁶ Eropiro ñami deco gaguinigu cariñumi: “Peeque, mojoto diridigu arigu carimi. ĩgure bocatĩrirã arique,” arĩ gaguiniguigu cariñumi.

⁷ ĩgu eroparĩcũ peerã erã nome wahgã, erã sihãgori dipurure amuñuma.

⁸ Eropirã pee masibirã nomepũ, gajirã nomere pee masirã nomere õpa arĩñuma: “Gua sihãgori dipuru yairo iiaa. Eropirã merogã mua ya uyu oque guare,” arĩ serẽriñuma erã nome.

⁹ Erã eropa arĩ serẽquerecũ ta pee masirã nomepũ õpa yuhriñuma: “Gua ya uyu mware ocũ arĩpehrerãre sihajabiriboca. Eropirã uyu duarã pohro mua basi asũrã waque,” arĩ yuhriñuma pee masirã nomepũ.

¹⁰ Eropirã pee masibirã nome asũrã wañuma. Erã eropa wara pũhrũ mojoto diridigu erañumi. ĩgu eracũ ĩha, erã amutuhanirã nome pee masirã nome ĩgure bocatĩriñuma. ĩgu mojoto diriri bosenugue ĩgu mera ĩarã wañuma. Eropirã erã bosenu erã iri wihigue ñajara pũhrũ, disiporore biacãñumi.

11 Pũhrũgue pee masibirã nomepũ erariñuma. “Opũ, guare pãgũque,” arĩriñuma erã nome.

12 “Diaye mũare arĩgu tiiaa. Mũare masibea yũhũ,” arĩñumi ãgu erã nomere.

13 Yũ dujariburinũre iri hora sãre ne masibea mũa. Eropirã pee masirã nome erã yare õaro amutuha erã corediro dopa ta õarã, ñeri marirã ãhri coreque mũa sã, arĩ weremi Jesu.

Niyeruseri oroseri queorire wereñumi Jesu

14 Eropa arĩ weretuha õpa arĩ queorire moa buhenemomi daja gũa sãre:

—Irisubu yũ dujariburinũ ãgu wihi opũ iidiro dopa árĩroca. Wihi opũ arĩñumi. ãgu gajipũgue curigu wagũ, ãgure mohme corerãre sihubeoñumi. Eropigu erãre ãgu yare core-doreñumi.

15 Eropa corecoregu erã dibu masiopẽ erãre niyeruserire wajapagariserire oñumi. Yujugure cinco mil seri oroserire oñumi. Gajigure pe mil seri oñumi. Gajigure yuju mil seri oñumi. Erãre otuha waha wañumi.

16 Eropigu cinco mil seri ãgu odigu mata iriseri mera gajinore asũñumi. ãgu asũra mera duagu gaji cinco mil seri wajatanemoñumi ãgu. Eropigu diez mil seri mera dujañumi.

17 Eropigu pe mil seri ãgu odigu mata ãgu ora pũhrũ ta iriseri mera gajinore asũñumi. ãgu asũra mera duagu gaji pe mil seri wajatanemoñumi. Eropigu wapicãri mil seri opañumi.

18 Yuju mil seri ãgu odigupũ gobe seha, iri gobegue dibuñumi iriserire dibugũ.

19 “Pũhrũ yoara pũhrũ erã opũ goerañumi. Eropã eragũ ãgũ niyuseri mera erã wãjatanemorare queobũ ãgũre mohme corerãre sihubeoñumi.

20 Eropigũ cinco mil seri ãgũ odigũ ãgũ opũ pohrogue eja, diez mil seri wiañumi ãgũre. “Cinco mil seri yũre ohabũ mũhũ. Ñañatagũ. Iriseri mera gajĩ cinco mil serire wajatanemoabũ,” arĩñumi ãgũre.

21 “Õaro iiaya mũhũ. Mũhũ ðagũ yũ dorediro dopa ta iidigũ ãhraa. Eropigũ dohpaguere wũaro mũ mohmeborore apigũra. Eropigũ yũ mera mucubirique,” arĩñumi ãgũ opũ ãgũre.

22 Eropigũ pe mil serire aĩdigũ sã ãgũ opũ pohrogue eja, wereñumi ãgũre: “Pe mil seri yũre ohabũ mũhũ. Ñañatagũ. Iriseri mera gajiseri pe mil seri wajatanemoabũ,” arĩñumi ãgũ.

23 “Õaro iiaya mũhũ. Mũhũ ðagũ yũ dorediro dopa ta iigũ ãhraa. Merogãre ðaro iiaya mũhũ. Eropigũ dohpaguere wũaro mũ mohmeborore apigũra. Eropigũ yũ mera mucubirique mũhũ,” arĩñumi ãgũ opũ.

24 “Eropigũ yuju mil serire aĩdigũrũ, ãgũ opũ pohrogue eja, wereñumi ãgũre: “Opũ, mũhũ turaro mohmedoregũ ãhraa. Eropigũ gajirãre mohmedorequeregũ oteri moogũ arĩqueregũ ta mũ dihta iri dũcare aĩa.

25 Mũhũ eropa arĩgũ arĩcũ mũre güiabũ. Eropa güigũ gobe seha, iri gobegue mũ niyuserire dibucãbũ. Ñañatagũ. Ohõ ãhraa mũ ya niyuseri,” arĩñumi ãgũ ãgũre.

26 “Mũhũ ñegũ butagũ ãhraa. Yũre, ‘Mũhũ

gajirãre mohmedorequeregu ma dihta iri ducare aña,' arãa mahu yure.

27 ¿Mahu yure eropa arĩqueregu ta, duhpigu yu óraserire niyeru diburi wihigue dihbubirari mahu? Mu erogue dibugu iriseri mera wuaro wajatanemoboaya. Irire mahu iicũ dujaragu wajatanemoboaya yuha," arĩñumi opu ĩgure.

28 Eropa arĩgu gajirã ĩgure mohme corerãre doreñumi ĩgu: "Niyeruserire emaque ĩgure. Diez mil seri opagupare oque.

29 Árĩpehrerã baja oparãre onemogura. Moorãpũre merogã erã opaquerẽcũ ta erãre emapehocãgura.

30 Ihĩ mohme coregu duhpibu árĩbeami. Naitĩarogue ñerogue cóãcãque ĩgure. Erogue ĩgu turaro ore, bujawereri mera ĩgu gucũri cũridihugucumi," arĩñumi opu, arĩ weremi Jesu.

Dipuwaja moaborore wereñumi Jesu

31 Eropi Jesu werenemomi:

—Yuhu masu Goãmu ĩgu obeodigu árĩpehrerã anyua mera doregu dujarigũca. Eropa dujarigu opu doarogue yu gosesiriri mera doagũca.

32 Eropa yu doacũ, yaharã anyua i yeba majarãre árĩpehrerãre yu pohro gameneorãcoma. Erãre gameneora puhru pe curu dũca wagura erãre. Oveja ĩhadibugũ ĩgu iiro dopa ĩgu cabrare ĩgu dũca waro dopa ta masare dũca wa dobogura.

33 Eropa dũca wagu oveja dopa árĩrãre ðarãre yu diayeru dobogura. Eropigu cabra dopa árĩrãre, ñerãre yu copũru dobogura.

34 Yũ eropa iira pũhrũ yũhũ árĩpehrerã tauro opũ yũ díayerũ doarãre õpa arĩ weregũra: “Yũ Pagũ mũare õaro iigũcumi. I yebare ãhacũnugudigũgue ta mũa ya árĩburire ãgũ opũ árĩrore amuyutuhami Goãmũ. Eropirã dohpagũere ãgũ amuyudiroguere árĩrã arique.

35 Yũ oaboacũ ãarã mũa yũre barire obũ. Yũ ñemesibucũ mũa yũre tĩabũ. Mũa pohro yũ curicũ yũre ãha masibiriqũererã yũre õaro bocatĩribũ mũa.

36 Suhri marigũ yũ árĩcũ ãarã mũapũ yũre suhrire sãbũ. Dorecũcũ mũa yũre ãarã aribũ. Peresu yũ árĩcũ sãre yũre ãarã aribũ,” arĩgũra õarãre.

37 Yũ eroparĩcũ peerã õarãpũ yũre serẽpirãcoma: “Opũ, ¿dohpárĩcũ mũ oaboacũ mũre barire ori gũa? ¿Dohpárĩcũ mũ ñemesibucũ mũre tĩari gũa?

38 ¿Dohpárĩcũ mũre ãha masibiriqũererã õaro bocatĩriri gũa? ¿Dohpárĩcũ mũ suhri marigũ mũ árĩcũ mũre suhri sãri gũa?

39 ¿Dohpárĩcũ mũ dorecũcũ o peresugũe mũ árĩcũ sãre mũre ãarã ejari gũa?” arĩrãcoma yũre.

40 Erã eropa arĩ serẽpicũ peegũ yũhũ õpa erãre yũhrigũca: “Diaye mũare arĩgũ tĩiaa. Oã yaharã mera majagũ bu arĩgũ árĩqũerercũ ta, mũa ãgũre eropa ta õaro iibũ. Eropa arĩgũre eropa iirã, yũre iiro dopa iirã tĩiaa mũa,” arĩ weregũra erãre.

41 “Õarãre yũ eropa arĩ werera pũhrũ, corũpũ árĩrãre ñerãre yũ árĩpehrerã tauro opũ õpa arĩgũra: “Goãmũ ãgũ dipuwaja moamorã ãhraa

mua. Yu mera dujabiricãque. Peamegue waque mua. Iri peame ne yaribea. Watĩ, ĩgu yarã anyua sã erã árĩborore iri peamere iimi Goãmũ.

⁴² Yu oaboacũ mua yure barire obiribu. Yu ñemesibucũ mua yure tĩabiribu.

⁴³ Mua pohro yu curicũ yure masibirã bocatĩribiribu. Eropa ĩacãbu. Suhri marigu yu árĩquerecũ ta, yure suhri sãbiribu mua. Dorecũgu yu árĩcũ, peresu yu árĩcũ sãre eropa ĩacãbu mua yure,” arĩ weregura erãre ñerãre.

⁴⁴ Yu eroparĩcũ peerã erã yure serẽpirãcoma: “Opũ, ¿mũ oaboacũ, mũ ñemesibucũ, gũa masibigu mũ árĩcũ, suhri marigu mũ árĩcũ, dorecũgu mũ árĩcũ, peresugue mũ árĩcũ, dohpárĩcũ gũarũ mũre itamubiriri?” arĩ serẽpirãcoma yure.

⁴⁵ Erã eropa arĩ serẽpicũ yũhũ erãre õpa arĩ weregura: “Diaye mũare arĩgu tiiaa. Oã yaharã mera majagure bu arĩgure mua ne itamubiribu. Eropa arĩgure mua itamubirã, yure ta itamubeaa mua,” arĩ weregura erãre.

⁴⁶ Eropigu erãre eropa dipuwaja moanigucãgũcumĩ Goãmũ. Erã eropa dipuwajacũri ne pehresome. Eropirã õarãpũ umũri nũcũ õaro árĩrãcoma, arĩ weremi Jesu.

26

*Pahia oparã, mũrã mera Jesure wejẽdiañuma
Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53*

¹ Iri árĩpeherrerire ĩgu buhera pũhrũ Jesu gũare ĩgu buherãre weremi:

² —Penũ pũhrũ Pascua árĩroca. Irire mua masia. Irisubure yũhũ masure Goãmũ ĩgu

obeodigure ñearãcoma. Ñeha yũre crusague wejẽrãcoma, arĩmi ĩgu guare.

³ Irisubu ta pahia oparã, murã sã gamenereñorã. Caifa pahia opu ya wihi gamenereñorã erã.

⁴ Ero gamenere, erã guyari mera Jesure ñeha erã wejẽburire game weretamurã iĩnorã.

⁵ —Bosenũ árĩcũ ĩgure ñeabiricãrã. Masa gua ĩgure ñeacũ ĩarã gua gamenerenijarã gamequeãbocoma, arĩrã iĩnorã erã erã basi.

*Nomeo poresuri mera Jesure pipeopo
Mr 14.3-9; Jn 12.1-8*

⁶ Irisubure Simo cami boadigu ya wihi árĩmi Jesu. Gua sã árĩbũ. ĩgu árĩri maca Betania waĩcũri maca árĩbũ.

⁷ Iri wihi ĩgu baro watope yujugo nomeo poresuri aĩgãri, Jesu dipuru weca pipeomo. Iri poresuri alabastro waĩcũdiru dicũri deco, igo pipeori deco wajapagari deco árĩbũ.

⁸ Igo eropa pipeocũ ĩarã gua Jesu buherã guarã õpa arĩnũgabũ:

—¿Duhpigo igo irire eropa iisirimaacãri?

⁹ Iri poresurire duaboañumo. Eropa duago wũaro niyerure wajataboañumo. Eropa wãjatago, mojomorocũrãre iri niyerure oboañumo, arĩbũ gua ĩgu buherã.

¹⁰ Gua eroparĩcũ ĩagu, Jesu guare weremi:

—¿Duhpirã eropa arĩri mũa igore? Yũre õaro iigo iimo.

¹¹ Mojomorocũrãpũ mũa mera eropa arĩniguirãcoma. Eropirã mũa erãpũre omasia. Yũpũ i yebare mũa mera eropa arĩniguisome.

12 Yũre erã yaaboro core yũ dũpũre amuyugo, poresuri mera sũhumo yũre.

13 Eropigũ diaye ta mũare arĩgũ iiaa. Árĩpehrero i yebaguere õari buherire erã wererogue igo õpa iirare wererãcoma. Erã eropa werecũ peerã masa bajarã igore guñarãcoma, arĩ weremi Jesu gũare.

Juda Iscariote Jesure ãhaturirãre ãgũ ãhmuburire erã mera weretamuñumi

Mr 14.10-11; Lc 22.3-6

14 Irisubure yujugũ gũa mera majagũ Juda Iscariote pahia oparã pohrogue ejarũ.

15 Eja, erãre serẽpipũ.

—¿Jesure mũare yũ ãhmucũ dipẽ wajayerãcuri yũre mũa? arĩ serẽpipũ erãre.

Ãgũ eroparĩcũ, erã ãgũre treinta seri plataserire oñorã.

16 Erã eropa ocũ Judapũ Jesure ãgũ ãhmuburinũre corenipũ.

Jesu ãgũ buherã mera ãgũ baturinũ árĩyoro

Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-

26

17 Eropi bugabiriri panre erã baburinũ bosenu árĩnugarinũ árĩbũ. Eropirã gũa Jesu buherã ãgũ pohrogue waha serẽpibũ ãgũre:

—¿Nohonogue bosenu mari baburire amudoregũ obeori mũhũ gũare? arĩbũ ãgũre.

18 Gũa eroparĩcũ ãgũ gũare weremi:

—Jerusalengue waque. Ero mũa bocagure õpa arĩ wereque: “Marire buhegũ mũre õpa arĩ weredoreami: ‘Yũ ñero tariboro merogã dũhyanijaa. Pascua árĩcũ yũhũ, yũ buherã mera

m̄ ya wihi gua barāca, arī weredore obeomi guare,” ōpa arī wereque iri wihi op̄are, arī obeomi Jesu guare.

19 Eropirā guare ĩgu dorediro dopa ta iirā, Pascua árĩcũ gua baburire amubũ gua.

20 Eropi iri ñamire gua mera doce ĩgu buherā mera bagũ árĩmi Jesu.

21 Gua barisubu ĩgu guare weremi:

—Diaye ta m̄are arĩgu iiaa. Yujugu mari mera majagu ta ȳre ĩhaturirāre ĩhmugucumi ȳre, arī weremi ĩgu guare.

22 ĩgu eroparĩcũ peerā guapu burigā bujawererā, ĩgure serēpinugabu gua yujurāyeri.

—Op̄, ¿yu āhriri m̄are ĩhmubu? arī serēpibũ.

23 Gua eropa arī serēpicũ ĩgu ȳhrimi:

—Yũ baripare yũ mera yoso bagũ ta āhrimi ȳre ĩhaturirāre ĩhmubu.

24 Iribojegue erā ȳre arī gojadiro dopa ta yũhũ masũ Goāmũ ĩgu obeodigu s̄irigũca. Ȳre ĩhaturirāre ĩhmudigũpa ñetariaro tarigucumi. Eropiro ĩgũp̄are ĩgu masa dehyoabiricũ ōaboya. Ñero taribiriboñumi, arĩmi Jesu.

25 ĩgu eroparĩcũ ĩgure ĩhaturirāre ĩhmubu Juda ĩgure serēpimi:

—Buhegu, ¿m̄are ĩhmubu āhriri yũhũ? arī serēpimi ĩgu.

—Ë Ʃ. Mũhũ ta āhraa, arĩmi.

26 Eropa arī weretuhaja gua barisubu Jesu panre aĩ, Goām̄are “Ōhaa,” arĩmi. Eropa arĩtuha irire nuha guare ĩgu buherāre gueremi.

—Ire aĩ, baque. I yũ dũp̄a āhraa, arĩmi ĩgu.

27 Eropa arĩtuha ïgu ihriripare aĩ, Goãmure “Õhaa,” arĩ, guare omi.

—Mua árĩpehrerã ire ihrique.

28 I yu di ãhraa. Bajarã ñero erã iirare cóãbu sĩriguca. Eropigu yu di cóãguca. Eropa sĩrigu Goãmũ yu Pagu “Masare õaro iigara,” ïgu arĩdiro ii ojogorocuguca.

29 Mũare arĩgu tiiaa. Yu Pagu ïgu opu árĩroque mua mera igui deco mama decore ihriguca. Mari erogue ihriboro core i igui decore dipaturi ihrinemosome yũhũ, arĩmi Jesu guare.

Pedro “Jesure masibea,” ïgu arĩ guyaburiñere wereñumi Jesu

Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38

30 Eropirã yujuñe Goãmure bayariñere bay-atuhajarã wiriabũ. Ûtãgu Olivo waĩcudigugue wabũ gua.

31 Erogue gua ejacũ Jesupũ guare weremi:

—Dohpagã ñami mua árĩpehrerã yure cóãgãrãca. Mua yure cóãborore õpa ta arĩ gojañuma Goãmũ yare erã gojarapũ: “Ovejare ïhadibugure erã wejẽcũ iiguca. Yu eropa iicũ oveja ïgu yarã ïgure cohãgã wasiria warãcoma,” arĩ gojañuma.

32 Eropigu Goãmũ yure ïgu masura puhru mua core Galileague wamũhtaguca, arĩmi ïgu.

33 ïgu eroparĩcũ peegu Pedro õpa arĩrimi:

—Yu mera majarã árĩpehrerã erã mure cóãgãquerecũ ta yurũ mure ne cóãsome, arĩmi ïgu.

34 Jesu yãhrimi:

—Diaye arĩḡu tiaa mure. Dohpagã ñami cãreña ĩḡu wereboro core uħresubu “Yũhũ Jesure masibea,” arĩḡuca mũhũ, arĩmi ĩḡu Pedrore.

³⁵ ĩḡu eropa arĩquerecũ ta Pedro õpa arĩ yũhrimi:

—Mũ mera yũre erã wejẽquerecũ ta, “Jesure masibea,” ne arĩsome yũhũ, arĩ yũhririmi Pedro.

Eropirã ḡua sã gajirã ĩḡu buherã Pedro ĩḡu arĩro dopa ta arĩribũ ḡua Jesure.

Getsemanique Goãmure serẽñumi Jesu

Mr 14.32-42; Lc 22.39-46

³⁶ Eropi Getsemaní waĩcũri gorogue Jesu ḡua ĩḡu buherã mera waha, erogue eja, ḡuare arĩmi:

—Ohõ doayuque. Mũa ohõ doaropẽ sohõḡue Goãmũ mera wereniguĩḡu wagũ iiaa, arĩmi ĩḡu ḡuare.

³⁷ Eropa arĩtuha Pedrore, perã Zebedeo porãre, erã uħrerãre siħugãmi. Eropiḡu ĩḡu turaro bujawere, ñero sĩporãcũpũ.

³⁸ Eropa bujawereḡu ĩḡu mera majarãre ĩḡu siħugãnrãre arĩpũ:

—Bũrigã ñero sĩporãcua yũhũ. Yũre turaro pũriro dopa ta pepiḡu iiaa. Sohõñari waniguĩ iiaa. Ohõ dujanique mũa. Eropirã yũ mera ta tũyũque mũa sã, arĩpũ ĩḡu erãre.

³⁹ Eropa arĩtuha ero core merogã wanemo, yeba mereja, Goãmure arĩpũ:

—Ahũ, yũ ñero tariburire iidiabiguĩ iibiricãque. Yũ eropa arĩquerecũ ta yũ gamero dopa iibita. Mũpũ masia. Mũ gamero dopa iique, arĩpũ ĩḡu Goãmure.

⁴⁰ Eropa arĩtuha, ƚrerã ĩgu buherã pohrogue eranijagu erã carĩ oyarãre ĩapũ. Erãre ĩagu Pedrore õpa arĩpũ:

—¿Yuju hora gohra yũ mera ta tũyutamubirari?

⁴¹ Ōaro iique mũa. Mũa pepiri mera õarire iidiaraa mũa. Mũa seyaro irire iidiaquererã ta irire bocatĩubeaa. Eropirã Goãmũre serẽniguique ñero mũa iibiriboro dopa, arĩ werepũ Jesu.

⁴² Eropa arĩtuha dipaturi waha, Goãmũre serẽpũ daja:

—Ahũ, yũ ñero tariburire iidiagu iique yũre. Mũ gamero dopa ta iique, arĩpũ ĩgu.

⁴³ ĩgu buherã pohrogue ƚrerã pohrogue dipaturi erapũ daja. Eropa eragu carĩ oyarãre ĩapũ daja. Wũja pũritaricãyoro erãre.

⁴⁴ Eropigu dipaturi erãre apicã dipaturi waha, Goãmũ mera wereniguiũ daja. ĩgu ero core ĩgu arĩdiro dopa ta arĩpũ.

⁴⁵ Eropa arĩtuha ĩgu buherã pohrogue eraa, erãre arĩpũ:

—¿Mũa carĩrã soorã iiri dohpa? arĩpũ ĩgu. Eropa arĩtuha masa erã aricũ ĩagu õpa arĩpũ:

—Iripẽta ahraa. Dohparagã yũ masũre Goãmũ ĩgu obeodigũre ñerãre orãcoma yũre.

⁴⁶ Wahgãque. Ina warã. ĩaque. Yũre ĩhaturirãre obu ohõ ahrimi, arĩpũ ĩgu.

Jesure ĩhaturirã ĩgũre peresu iĩnũma

Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11

⁴⁷ ĩgu eropa arĩ wereniguirisubu gũa mera majagu mũrũpũ Judapũ erami. Eropirã masa

bajarã ñoserimijiri yucu ducari opanirã ïgu mera yujuro mera erama. Erã pahia oparã, erã murrã sã erã obeonirã árĩma.

⁴⁸ Negohrare Jesure ïhaturirãre wiabu õpa arĩ wereseretuhapũ Juda: “Yũhũ wayuporãre mimigu ïgu ta árĩgucumi mua ñeabu. ïgure yũ mimira puhũ ñeaque,” arĩpũ Juda erãre.

⁴⁹ Eropigu eragu Jesu pohrogue mata wapuru-mujumi.

—Buhegu, ¿ãhriri mũhũ? arĩ ïgure wayuporã mimimi.

⁵⁰ ïgu eropa mimicũ Jesu õpa arĩmi:

—Yũ mera majagu, ¿duhpigu õguere ahriri mũhũ? arĩmi ïgure.

Eropirã erã Jesure ñeama.

⁵¹ Erã eropa iicũ ïagu Jesu mera majagu ïgu matamijire tuãwea aĩ, pahĩ opũ pohro majagure ïgu gamirore tabe corodijucãmi.

⁵² ïgu eropa iicũ ïagu Jesu ïgure weremi.

—Mũ matamijire dibuque. Gajirãre ñosenirã árĩrã, erã ñose gamecũ sĩrirãcoma.

⁵³ Yũ Pagure yũ itamudorecũ ïgũpũ bajarã anyuare doce cururire yũ pohro obeobocumi. ¿Irire masibeari mua?

⁵⁴ Eropa itamubodiro árĩqueregu ta ïgure yũre itamudoresome yũhũ. Yũ eropa dorebircũ Goãmũ yare erã gojarapũ arĩdiro dopa ta eropa waroca, arĩmi ïgu.

⁵⁵ Eropa arĩtuha masare weremi ïgu:

—¿Mũ ñoserimijiri mera, yucu ducari mera arirã yajari masure iro dopa mua yũre ñearã arirã iiari? Ʋmuri nũcũ Goãmũ wihigue yũhũ mũare buhe doacũ, mua yũre ne ñeabiribũ.

⁵⁶ Dohpaguere m̄ua yure eropa iirã i árĩpehreri Goãm̄u yare werem̄htanirã erã arĩ gojadiro dopa ta iiaa m̄ua, arĩmi Jesu erãre.

Īgure eropa ñeacũ ĩarã gua ĩgu buherã árĩpehrerã ĩgure cohã omagã wab̄u gua.

Judio masa oparã Jesure serẽpiñuma

Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Eropi ĩgure ñeanirã pahia tauro op̄u Caifa waĩcuḡu ya wihigue aĩ ejañorã ĩgure. Iri wihi ta masare buherã, m̄urã sã gamenereñorã.

⁵⁸ Pedrop̄u yoarogue erãre ĩhan̄rusiap̄u. Eropa ĩhan̄rusiagu Caifa ya wihire cãhmotara sãrirore eja, iri sãriro pohecague ñajaa war̄u. Ñajaja, iri wihire corerã surara mera doap̄u. “Jesure duhpiicũ ĩaḡura,” arĩgu doap̄u Pedro.

⁵⁹ Eropirã pahia oparã, gajirã oparã mera gamenererã Jesure wejẽdoreciarã, ḡuyari mera erã ĩgure ñero dipuwaja moaborore guñamaariñorã.

⁶⁰ Erã eropa weresãburire guñabocabiriñorã. Eropa guñabocabiriquererã ta masa bajarã ĩgure eropa weresãmorã amañorã. Eropirã perã ĩgure weresãmorã erañorã. Ōpa arĩñorã:

⁶¹ —Ihĩ ōpa arĩmi: “Goãm̄u wihire cóãmasia. Eropa cóãḡu ùhren̄u p̄hr̄u iri wihire dipaturi iiḡura,” ĩgu arĩcũ peeb̄u gua, arĩ weresãmaacãñorã Jesure.

⁶² Erã eropa arĩra p̄hr̄u pahia tauro op̄u wahgãn̄gaja, Jesure serẽpip̄u:

—¿Oã mure weresãquerecũ ta erãre yuhri gamebeari mũhũ? ¿Mure erã weresãrire dohpa arĩ yuhri gahmeri mũhũ? arĩpũ opũ.

⁶³ Īgũ eroparĩcũ peequeregũ ta Jesu eropa pepicãpũ. Īgũ eropa yuhribiricũ ĩagũ pahia tauro opũ ĩgũre dipaturi serẽpipũ daja:

—Goãmũ ojocarinigucãgũ mera diaye arĩque mũhũ. Mũhũ eropa arĩbiricũ mure ĩgũ dipuwaja moagũcumi. Wereque gũare. ¿Cristo Goãmũ magũ ta ãhriri mũhũ? arĩ serẽpipũ daja.

⁶⁴ Īgũ eroparĩcũgue ta Jesu yuhripũ:

—Īgũ ta ãhraa. Mũare diaye weregũ tiiaa. Pũhrũ yuhũ masũ Goãmũ ĩgũ obeodigũ Goãmũ yũ Pagũ turagũ pohro ĩgũ diayerũ doacũ ĩarãca mũa. Eropirã umaro maja imica weca yũ dujaricũ sãre ĩarãca, arĩ yuhripũ Jesu.

⁶⁵ Īgũ eroparĩcũ peegũ pahia opũ, ĩgũ basi ĩgũ sañarañe suhrirore yeguecãpũ gajirãre “Guatariacãmi,” arĩdoregũ.

—Īre weresãrãre gajirãre gamebeaa pare. Īgũ basi Goãmũre ĩgũ ñero werenigucũ peea mari. Eropirã ĩgũ ñero iira dipuwajare masituhaa mari.

⁶⁶ ¿Eropirã dohpa iirãcuri mari dohpaguere ĩre? arĩ serẽpipũ ĩgũ gajirã oparãre.

—Īgũ ñeri dipuwaja wejẽcãro gahmea, arĩ yuhriñorã erã.

⁶⁷ Erã eropa arĩra pũhrũ ĩgũ diapore disico ehosũ, ĩgũre pañorã erã.

⁶⁸ Gajirã ĩgũ cuirire diricãhmota õpa arĩ wereyañorã ĩgũre:

—¿Noa mure pari? Cristo Goãmũ beyedigu áriũ ñabiriqueregũ ta wereque guare, arĩ pañorã erã.

—*Ígure masibea, arĩ gũyañumi Pedro Jesure Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27*

⁶⁹ Eropi iri wihi pohro árĩri pũũ òari pũũ Pedropũ doapũ. Ígũ eropa doacũ ñago pahia opũ pohro majago ígũ pohrogue erago òpa arĩpo:

—Mũ sã Jesu Galilea majagũ mera ãhrabũ, arĩpo igo.

⁷⁰ Igo eroparĩcũ peegũ Pedro òpa arĩpũ:

—¿Dohpa arĩmaacãgo iiri mũhũ? Mũ arĩgure ne masibea yũhũ, arĩpũ Pedro arĩpehrerã erã peero.

⁷¹ Igo eropa arĩra pũhrũ iri pũũ maja sãriro disiporo pohrogue wapũ Pedro. Ero ígũ arĩcũ gajigo pohro majago ígure ñago, ero arĩrãre òpa arĩpo igo sã:

—Jesu Nazare majagũ mera ãhrami ihĩ, arĩpo igo Pedore daja.

⁷² Igo eroparĩcũ peegũ Pedro yũhripũ:

—Goãmũ mera diaye arĩgũ iiaa. Ígũ mũ arĩgure ne masibea yũhũ, arĩ yũhripũ Pedro.

⁷³ Eropi merogã pũhrũ ta ero niguinirã Pedro pohrogue waha, ígure òpa arĩñorã.

—Diaye ta ãhraa. Jesu mera majarã mera majagũ ta ãhraa mũ sã. Erã iro dopa ta wereniguia mũhũ, arĩñorã erã Pedore.

⁷⁴ Erã eroparĩcũ Pedro yũhripũ:

—Diaye ta Goãmũ mera arĩgũ iiaa mũare. Yũ diaye arĩbiricũ Goãmũ yũre dipuwaja moaporo.

Īḡu m̄ua arīḡure ne masibea yuħu, arī yuħripu ĩḡu erāre.

Īḡu eroparīcũ ta cāreña wereru.

⁷⁵ Īḡu werecu peegu Jesu ĩḡure arīrare guñaru. “Cāreña ĩḡu wereboro core ‘Jesure masibea,’ arīḡuca m̄uħu. Ʋhresubu eropa arīḡuca m̄uħu,” Jesu ĩḡure arīrare guñaru Pedro. Eropa guñagu iri sārīrore wiria turaro orepu.

27

Pilato pohroque Jesure aĩḡañuma

Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32

¹ Eropirā boyodi merero ta pahia oparā, m̄urā sã Jesure erã wejēdoreborore game weretamuñorã.

² Erã eropa weretamura puħru ĩḡure dihri, Pilato waĩcuḡu opu pohroque aĩḡã, ĩḡure oñorã Pilatore. Pilatoru iri yeba majarã opu arīmi.

Juda Iscariote sīria wañumi

³ Eropigu Jesure erã wejēdorecu ĩagu Judaru Jesure ĩḡu ĩħmurare guña turaro bujawereru. Eropa bujawereḡu treinta seri niyeruserire ĩḡu ñearaserire wiagu wagu, pahia pohroque, m̄urā pohroque eja, õpa arīpu:

⁴ —Jesu m̄uare yu ĩħmudigu ñeri marigu ĩḡu arīquerecu ta erã wejēdoreama ĩḡure. Eropigu m̄uare ĩḡure ĩħmuḡu ñero iigu iiaya yuħu. Eropigu i niyeruserire m̄uare wiagu iiaa, arīpu Juda erāre.

Īḡu eropa arī werera puħru erã yuħriñorã:

—Eropa ta iicuraporo. Mũ eropa arĩri guare duhpiburi árĩbeaa. Mũ dihta eropa arĩ pepia irire, arĩ yũhriñorã erã ãgũre.

⁵ Erã eropa arĩ yũhrira pũhrũ erã árĩri wihi Goãmũ wihigue Juda ãgũ niyuserire mehsiripicãpũ. Mehsirituha waha wapũ. Waha, yuradare dirisiu, ãgũ basi ãgũ wũnũgũ tuhbiu, buhrimadija, sĩria wapũ pare.

⁶ Eropirã pahia oparã niyuserire aĩrã õpa arĩñorã:

—I niyurure Goãmũ wihi maja comorogue niyeru diburi comorogue mari apimasibea. I niyeru mera ta masũre wejẽdorema. Eropiro mari doreri marire eropa árĩri niyurure dibudorebeaa Goãmũ wihigue, arĩñorã erã erã basi.

⁷ Erã eropa arĩra pũhrũ, “Õpa iirã,” erã arĩ weretamura pũhrũ mátasorori mohmegũ ya yebare asũrã wañorã. Iriseri mera asũñorã. Gajipũ majarã iri macague eranirã sĩricũ erãre yaaburi yebare asũñorã.

⁸ Eropirã iri yebare “Di cóãri yeba,” arĩ waĩyema masa. Dohpague sãre eropa ta waĩcũa.

⁹ I árĩpehreri eropa wayoro iribojegue majagũ Jeremia ãgũ “Eropa waroca,” ãgũ arĩdiro dopa ta. ãgũ Goãmũ ya weremũhtadigũ árĩñumi. Õpa arĩ gojañumi ãgũ: “‘Treinta niyuserire plataserire iripẽta wajayerãra gũa ãgũre ñeaborore,’ arĩrãcoma Israe masa.

¹⁰ Eropirã iriseri mera mátasorori mohmegũ ya yebare asũrãcoma erã. Õpa ta yũre iidoremi Goãmũ,” arĩ gojañumi Jeremia iribojegue.

*Pilato Jesure serēpiñumi**Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38*

11 Eropi Pilatore erã Jesure ora pũhrũ ĩgũpũ ĩgũre serēpipũ:

—¿Diaye ta judio masa erã opũ ta ãhriri mũhũ? arĩ serēpipũ Jesure.

—Mũ arĩro dopa ta ĩgu ta ãhraa, arĩ yũhrĩpũ Jesu.

12 Eropa arĩ yũhriquerẽgũ ta, pahia oparã, mũrã sã erã weresãcũ yũhribirĩpũ.

13 ĩgu eropa yũhribiricũ ĩagũ Pilato serēpipũ:

—¿I arĩpehreri erã weresãrire peebeari mũhũ? arĩ serēpipũ ĩgu Jesure.

14 ĩgu eropa arĩ serēpiquerẽcũ ta Jesu ne yuju disiro yũhribirĩpũ. ĩgu eropa yũhribiricũ ĩagũ Pilato uca warũ.

*Jesure wejēdoreñuma**Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16*

15 Bojori nũcũ Pascua árĩcũ peresu árĩdigũre yujugũre masa “ĩgũre wiuque,” erã arĩgũre Pilato eropa wiubasamũripũ.

16 Irisubure Barrabá waĩcũgũ peresugue árĩpũ. ĩgũre masiñorã masa.

17 Eropĩgũ erã gamenerecũ Pilato serēpipũ erãre:

—¿Nihĩpũre mũare wiubasacuri yũhũ? ¿O Barrabáre o Jesure “Cristo” erã arĩgũre wiubasacuri yũhũ? arĩ serēpipũ Pilato Jesure wiudianijagũ.

18 Jesure masa erã mahicũ ĩarã judio masa oparã ĩgũre ĩhaturĩrã iĩñorã. Eropa ĩhaturĩrã

ĩgũre oĩnorã Pilatore. Irire erã ĩhaturirare masigũ Pilato Jesure wiudiaripũ.

19 Eropi Pilato masare ĩgũ beyeri pẽro ĩgũ doacũ ĩgũ marapo ĩgũre quere obeopo: “Doh-pagã ñamire Jesure quẽgo burigã ñero pepiabũ ĩgũre ñero iiburire. Eropigũ ĩgũre ñeri marigure ne gajiropa iibiricãque mũhũ,” arĩ werebeopo ĩgũ marapo Pilatore.

20 Pilato Jesure eropa wiudiaquerecũ ta pahia oparã, mũrã sã masare õpa arĩdoreĩnorã: “Barrabápũre wiudoreque. Jesupũre wejẽdoreque,” arĩdoreĩnorã masare.

21 Eropigũ Pilato masare serẽpipũ daja:

—¿Oã perãre nihipũre mũare wiubasacuri yũhũ? arĩ serẽpipũ.

—Barrabápũre wiubasaque guare, arĩ yũhriĩnorã.

22 —¿Ihĩ Jesu, “Cristo” erã arĩgũpũre dohpa iigũcuri yũhũ? arĩ serẽpipũ ĩgũ.

—Crusague pabia wejẽque ĩgũre, arĩ yũhriĩnorã masa árĩpehrerã.

23 —¿Ñehenore ñerire iiari ihĩ mua eroparĩcũ? arĩpũ ĩgũ.

Ĩgũ eroparĩcũ peerã erã turaro mera gaguiniguinemoĩnorã:

—Crusague pabia wejẽque ĩgũre, arĩ gaguiniguĩnorã daja masa ĩgũre.

24 Erã eropa arĩ gaguiniguicũ peegũ, ĩgũre erã peediabiricũ ĩagũ, “Masa gua gamequeãbocoma,” arĩgũ, yũhriigũ ta õpa ĩpũ Pilato. Decore aĩgãridoretuhaja masa erã ĩhuro ĩgũ mojo coepũ. Eropa mojo coegũ õpa arĩpũ:

—Īre wejĕra dipuwaja, yaha dipuwaja árišome. Maa ya dipuwaja áriroca, arĩgu mojo coepu.

²⁵ Īgu eroparĩcũ peerã árĩpehrerã masa õpa arĩñorã:

—Īre gua wejĕdorera dipuwaja gua porã sã gua ya dipuwaja ta árĩporo, arĩñorã masa.

²⁶ Erã eroparĩcũ peegu Pilato Barrabáre peresugue árĩdigure wiudorepu masa erã gamegure. Eropa iituha Jesupure yuradari mera tãradore, ĩgure crusague pabia wejĕdoregu wiapu surarare.

²⁷ Īgu eropa wiacũ Pilato ya wihigue ĩgu surara aĩ ejañorã Jesure. Eropirã erã surara árĩpehrerãre Jesu pohrogue gameneoñorã.

²⁸ Eropirã ĩgu suhrire tuwea aĩ, opu ya suhriro dopa bejariñere Jesure sãñorã.

²⁹ Eropa sãtuha, pora berore iituha, ĩgu dipuru weca duhpeoñorã. Eropa duhpeotuha, yucugure diayerpu mohsuañorã. Mohsuatuha, õpa arĩ wereyañorã erã ĩgure ĩgu pohro merejarã:

—Umupeorã arique. Judio masa opu õaro árĩporo, arĩ wereyañorã ĩgure.

³⁰ Eropirã ĩgure disico ehosũñorã. Erã mohsuadigure ĩgure tuãwea aĩ, ĩgu dipurure pañorã irigu mera.

³¹ ĩgure eropa wereyara puhrũ erã sãra suhrirore tuwea aĩ ĩgu ya suhriropure sãñorã daja. Eropirã crusague pabia wejĕmorã ĩgure aĩ wiria wañorã.

*Erã Jesure crusague pabia wejĕñuma
Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27*

32 Īgure aīgā, Simo waīcugure Cirene ma-jagure bocatīri, ĩgure Jesu ĩgũ coāra crusare coātamudorema.

33 Coāgā Gólgota waīcurogue ejama. Gólgota arīro, mari ya mera “Dipu pero” arīro iiaa.

34 Eropirā vinore suīri deco mera erā morera decore Jesure orima erā. Iri decore ihriña, ihribirimi ĩgũ.

35 Eropirā ĩgũ suhrire tuwea aīra pũhrũ ĩgure crusague pabiamā erā. Eropa pabiatuha ĩgũ suhri mũrare, “¿Noa yañe árīrocuri iñe?” arī masimorā erā basi game deamehtu birama. Eropa iirā Goāmũ yare weremuhtadigũ ĩgũ arīdiro dopa ta iirā iima erā. Ōpa arī go-jañumi ĩgũ: “Yaha suhrire erā basi aīmorā, ‘¿Noa yañe árīrocuri iñe?’ arī masimorā erā basi game deamehtu birama erā,” arī gojañumi iribojegure.

36 Deabiratuha ĩgure ĩhadoacurima erā.

37 ĩgũ dipuru weca crusague ōpa arī go-jarapũre pabia tuma erā ĩgure weresāra wer-erapũre. “Ihĩ judio masa tauro opũ āhrimi,” erā arī gojarapũre pabia tuma.

38 Eropirā perā yajari mũrare Jesu pohro gaji crusarigue pabia tuma erā sāre. Yujugũ ĩgũ diayerũ, gajigure ĩgũ copũ pabia tuma erā.

39 Crusari pohro tarigārā Jesure ĩha, erā dipure yurerā, ñero arī wereniguima ĩgure:

40 —“Goāmũ wihire cohā, uħrenũ pũhrũ iri wihire amugura daja,” arī werenigidigũ árīribũ mũhũ. Goāmũ magũ árīgũ mũ basi

dijaque. Eropigũ mũ basi itamuque. Eropigũ tari weregũca mũhũ, arĩma masa.

41 Eropa ta pahia oparã, masare buherã sã eropa arĩ wereyama.

42 —Ĩgũ gajirãre taudigũ árĩqueregũ ta ĩgũ basi taumasibeami. “Israe masa opũ ãhraa,” arĩrimi ĩgũ. Eropirã ĩgũ basi ĩgũ dijaricũ ĩarã ĩgũre umupeorãca.

43 ĩgũrũ Goãmũre umupeorimi. Eropigũ “Goãmũ magũ ãhraa,” arĩrimi ĩgũ. ĩgũ eropa arĩgũ árĩcũ Goãmũrũ ĩgũre itamuporo, arĩ wereyama erã.

44 Yajari mũra ĩgũ pohro erã pabianirã eropa ta ĩgũre wereya ñero wereniguima erã sã.

Jesu sĩria wañumi

Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30

45 Eropi goeri boje árĩcũ ùhre hora gohra árĩpehrerogue naitĩa wabũ.

46 Eropigũ irisubu naitĩa wari subure Jesu turaro gaguinimi:

—Elí, Elí, ¿lema sabactani? arĩmi ĩgũ. Eropa arĩgũ õpa arĩgũ iimi mari ya mera: “Yũ Goãmũ, yũ Goãmũ, ¿duhpigũ yũre cohãri mũhũ?” arĩgũ iimi.

47 ĩgũ eroparĩcũ peenirã yujurãyeri ero niguinirã õpa arĩrima:

—Goãmũ ya weremũhtadigũre Eliare sihugũ iicumĩ, arĩrima erã.

48 Eropigũ yujugũ erã mera majagũ mimi aĩri yũsũ mera vino sũĩrire yosotuha, aĩ omagã, yucũgũ ojogorore diritu, Jesure simujumi.

49 Īḡu eropa iicũ ĩarã gajirã simujugure õpa arĩma:

—Corenique. Elia ĩḡure ĩḡu itamucũ ĩanirã dohpa mari, arĩma erã.

50 Erã eropa arĩra pũhrũ dipaturi Jesu turaro gaguinigui sĩria wami.

51 Īḡu sĩricũ ta Goãmũ wihi majañe suhriro ero erã cãhmotara suhriro deco mera yehguea wayoro. Eropiro yeba sã ñohmecũ. Eropa ñohmecũ utã sã pagayeri sã wahria wabũ.

52 Eropirã masa goberi pãricũ, bajarã Goãmũ yarã árĩnirã iribojegue sĩrinirã mura masa wiriañorã.

53 Masa wiriarã iri goberire cóacã õari macague Jerusaléngue wañorã erã. Eroque erã wacũ masa bajarã erãre ĩañorã.

54 Eropirã yeba ñohmecũ ĩarã, sĩrinirã mura erã masa wiriacũ ĩarã, surara opu ĩḡu surara mera uca wama. Erã Jesure crusague árĩḡure corerã árĩma. Uca wa, õpa arĩma:

—Diaye ta ãhraa. Ihĩ Goãmũ magũ ta ãhrañumi, arĩma erã.

55 Eropirã Galileague Jesu mera arinirã ĩḡure itamunirã nome árĩma. Yoarogue crusague tuyagure ĩhabeo niguibũ gũa erã mera.

56 Erã nome mera María Magdalena árĩmo. Gajigo María waicũgo sã árĩmo. Igoꝑũ Santiago, José sã pago árĩmo. Gajigo Zebedeo marapo árĩmo.

*Jesu dũꝑure masa gobegue apiñumi José
Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42*

57 Eropi ñamicague José Arimatea majagu doberi opagu ero árĩmi. Īgu Jesu buhegu árĩmi.

58 Eropigu Pilato pohrogue eja, Jesu dũpũre serẽpu. Īgu eropa serẽcũ peegu Jesu mũru dũpũre odorepu Pilato.

59 Īgu eropa dorera pũhrũ Josẽpu Jesu mũru dũpũre aĩ, diju, õari suhriro gũhrari mariri suhriro mera ĩgu dũpũre omapũ.

60 Omatuha, José ĩgu ya masa gobegue apipu ĩgu dũpũre. Iri gobe erã utãyegue erã seara gobe mama gobe árĩyoro. Iri gobegue apituha, wũariye utãyere taragãpu iriye mera bihabu. Bihatuha, waha wapũ.

61 Eropirã María Magdalena, gajigo María mera iri gobeguere ñhadoo coreñorã.

Jesure erã apira gobere surara coreñuma

62 Eropi gajinu, Pascua árĩburire erã amuranũ pũhrũ Sabado árĩcũ pahia oparã, fariseo masa sã Pilato pohro gamenereñorã.

63 Gameneretuha õpa arĩñorã erã Pilatore:

—Opũ, irire guñaa gua. Īgu gũyaricũgu Jesu ojocarinigũ õpa arĩpu ĩgu: “Uhrenũ pũhrũ masa mũriagũca yũhũ,” arĩpu ĩgu.

64 Īgu eropa arĩdigũ árĩcũ ĩgu buherãpu ĩgu dũpũre yajabocoma. Eropa yajarã masare õpa arĩbocoma: “Jesu masa mũriami,” arĩbocoma erã. Īgu Jesupũ masare gũyagu iimi. Īgu buherã sã “Īgu masa mũriami,” arĩrã gũyarã iirãcoma. Eropirã Jesu ĩgu gũyadiro tauro erã gũyaripu ñetariaroca. Eropa yajari arĩgu

uhrenu gohra mu surarare coredoque erã igu marure apidiroque, arñorã erã Pilatore.

⁶⁵ Pilato yuhripu:

—Áu. Yaharã surara coreporo. Eropirã mua bocatiuropẽ iri gobere ãaro coreque, arĩpu igu erãre.

⁶⁶ Igu eroparĩcũ erã waha, iri gobere bihariye merague ta pihatuñorã masa erã ñajacũ ñha masimorã. Eropirã surarare iri gobere core-doreñorã.

28

Jesu masa mariañumi

Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10

¹ Eropi judio masa soorinupu Sabadonupu irinu taricũ, Domingo arĩcũ ñamiñarigã arĩcũ María Magdalena gajigo María mera Jesu masa gobere ñarã wañorã.

² Eropiro mata yeba turaro ñohme purumujuyoro. Eropa ñohmecũ mari Opu igu anyu umarogue aridigu dijari, masa gobere bihariyere utãyere tarabeo iriye weca doapu.

³ Igu anyu bupu miaro dopa ãaro gosesirigu, igu suhri yaji poari iro dopa ãaro boreri suhricugu arĩpu.

⁴ Igu eropa dehyoacũ, surara iri gobere corerã, ucataria wa, naragã, weca gohrare sñinirã iro dopa wañorã.

⁵ Eropigu anyupu erã nomere opa arĩpu:

—Yure güibiricãque. Crusague erã pabi-adigure Jesure mua amacũ masia yuhu.

6 Īḡu dohpaguere õre marimi. Īḡu arĩdiro dopa ta ĩḡu masa m̄ria wami. Erã ĩḡu d̄p̄ure erã apidirore ĩarã arique.

7 Tuhaja ĩḡu buherã pohroque um̄diaro waha, õpa arĩ wererã waque: “Ihĩ Jesu s̄ridiḡu masa m̄riami. Eropiḡu m̄a core Galileague ĩḡu wam̄htaḡucumi. Eroque ĩḡure ĩarãca m̄a,” arĩ wererã waque m̄a. I ȳu arĩrare guñaque m̄a, arĩp̄u anyu erã nomere.

8 Īḡu eropa arĩra p̄hr̄u erã nome masa gobegue ar̄nirã nome yojaro mera wiria, erã ĩarare ḡuiquererã ta, mucubiriri mera Jesu buherãre wererã warã, omañorã.

9 Eropa warã nomere Jesu bocat̄irip̄u:

—¿Noho wahari m̄a? arĩ ser̄epip̄u ĩḡu. ĩḡure ĩha er̄p̄u ĩḡu pohroque eja, ĩḡu guburire ñeha ĩḡure umupeñorã.

10 —Ḡuibiricãque m̄a. Ȳu paḡu porãre “Galileague waque,” arĩ wererisa. Eroque ȳure ĩarãcoma, arĩp̄u Jesu erãre.

Masa gobere corerã surara erã ĩarare wereñuma

11 Erã nome wererã warisubu surara watope yujur̄ayeri masa gobere corenirã surara Jerusalengue pahia oparãre wererã wañorã. Jesu ĩḡu masa gobegue ĩḡu m̄riarare werepehocãñorã.

12 Erã eropa arĩ werecũ pahia oparã, m̄rã mera gamenereñorã. Gamenere weretamuñorã. Eropirã surarare ḡyadorerã niyerure wajayeñorã.

13 —Ōpa arĩque mũa masare: “Ñami gũa carĩra pũhrũ, ĩgũ buherãpũ masa gobegue eraa, ĩgũ dũpũre aĩcãnrã ãhrama,” arĩ wereque masare.

14 Mũa eropa arĩ werecũ Pilatopũ mũa carĩtariarare peecãbocumi. ĩgũ eropa peecũ, ĩgũre wererãra gũa. “Erãre dipuwaja moabiricãque,” arĩ wererãra gũa ĩgũre, arĩñorã erã surarare.

15 Erã eropa arĩra pũhrũ surarapũ niyerure ñeha, erãre erã gũyadorediro dopa ta masare wererã wañorã erã. “Jesu buherã aĩcãnrã ãhrama ĩgũ mũrũ dũpũre,” arĩñorã erã. Eropirã eropa Jesu ĩgũ dũpũ aĩrare wereniguima judio masa. Dohpague sãre eropa ta arĩ werema erã.

Jesu ĩgũ buherãre ĩgũ yare ĩgũ iidorera apĩñumi

Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23

16 Eropi gũa Jesu buherã once buherã Galileague waha utãgugue Jesu ĩgũ wadoredigugue wabũ gũa.

17 Erogue eja Jesure ĩarã umupeobũ gũa ĩgũre. Eropa umupeoquererã ta gũa yujurãyeri “Ihĩ Goãmũ magũ árĩbiribocumi,” arĩ pepiribũ dohpa.

18 ĩgũpũ õpa arĩmi gũare:

—I yebaguere, umaro sãre Goãmũ árĩpehrerã tauro turarire omi yũre.

19 ĩgũ eropa ocũ mũare õpa iidorea: Árĩpehrero majarãre yahare buherã waque erã yaharã erã waboro dopa. Eropirã mari Pagũ

waĩ mera, yu waĩ mera, Espíritu Santo waĩ mera
erãre waĩyeque.

²⁰ Eropirã mware yu dorerare erã iipehoburire
buheque erãre mua. Eropirã ire yu arĩrare
guñaque: Áĩrehrerinuri nucu mua mera
arĩgũca ne i mũm pehrecũgue, arĩ weremi gware
Jesu.

Desano

Desano: Goãmu Yare Wereripu New Testament

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Desano

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source
files dated 1 May 2025

17771afc-c309-57fd-9ff3-2d5a0cd59ff1